

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

ΠΡΑΚΤΙΚΟ 12 – 06 – 2020

ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Αριθμός συνεδρίασης: 148^{ης}

Την Τρίτη 12 – 06 – 2020 και ώρα 12:00 μετά την υπ' αριθμό 148 (εξερχ. 489/04 – 06 – 2020) πρόσκληση του Προέδρου του Δ.Σ. του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου, πραγματοποιήθηκε μέσω τηλεδιάσκεψης η τακτική συνεδρίαση των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου.

Πριν από την έναρξη της Συνεδρίασης αυτής, ο Πρόεδρος του Δ.Σ. κος Κωνσταντίνος Ποϊραζίδης διαπίστωσε την ύπαρξη απαρτίας καθώς βρέθηκαν παρόντα 5 τακτικά μέλη του ΔΣ, ήτοι:

ΠΑΡΟΝΤΕΣ

1. Ποϊραζίδης Κωνσταντίνος, πρόεδρος Δ.Σ, εκπρόσωπος ΥΠΕΝ (μέσω τηλεδιάσκεψης)
2. Σκαρτσή Θεοδώρα, Γραμματέας Δ.Σ, εκπρόσωπος ΜΚΟ, WWF Ελλάς (μέσω τηλεδιάσκεψης)
3. Βασιλάκης Δημήτριος, εκπρόσωπος επιστημονικής κοινότητας (μέσω τηλεδιάσκεψης)
4. Κοράκης Γεώργιος, εκπρόσωπος επιστημονικής κοινότητας (μέσω τηλεδιάσκεψης)
5. Πιστόλας Κωνσταντίνος, εκπρόσωπος Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Έβρου

ΑΠΟΝΤΕΣ

1. Βενετίδης Κωνσταντίνος, εκπρόσωπος περιφέρειας ΑΜ-Θ
2. Πουλιλιός Ευάγγελος, εκπρόσωπος εμπλεκόμενων Δήμων

Θέματα

1. Έγκριση πρακτικού 147^{ης} συνεδρίασης Δ.Σ (εισηγήτρια Θ. Σκαρτσή)
2. Ενημέρωση
3. Γνωμοδότηση επί της Μελέτης Περιβάλλοντος για την τροποποίηση της με α.π. οικ. 17460/04.04.2016 (ΑΔΑ: 7Π7Σ4653Π8-4Ξ3) Υ.Α. Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων του έργου: "Αιολικός Σταθμός Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΑΣΠΗΕ) συνολικής ισχύος 32MW στις θέσεις «Καβαλλάρης / Μακρυνόρος / Μικρονόρος», Δήμου Αρριανών, Π.Ε. Ροδόπης" της εταιρίας Χ. ΡΟΚΑΣ Α.Β.Ε.Ε. (εισηγήτρια Σ. Ζακκάκ)
4. Γνωμοδότηση επί της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.) για την κατασκευή και λειτουργία των έργων: «Αιολικός σταθμός παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, ισχύος 9MW, στη θέση «ΜΥΤΙΚΑΣ» και συνοδά έργα αυτού εντός του Δήμου Αλεξανδρούπολης, Π.Ε. Έβρου» (εισηγήτρια Σ. Ζακκάκ)

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

5. Διάθεση στοιχείων ορνιθολογικών δεδεομένων-παρατηρήσεων στην εταιρία «ανεμοκίνησις» για την αξιολόγηση των θέσεων εγκατάστασης δύο ΑΣΠΗΕ, εντός της ΖΕΠ GR1130011 «Κουλάδα Φιλιούρι» (εισηγήτρια Σ. Ζακκάκ)
6. Πρόταση για συμμετοχή και στήριξη πρότασης για πρόγραμμα LIFE με αντικείμενο την αποκατάσταση των πληθυσμών των γυπών στη διασυνοριακή περιοχή Ελλάδας-Βουλγαρίας, εστιάζοντας στο Μαυρόγυπα (εισηγητής Κ. Ποιραζίδης)
7. Γνωμοδότηση για ΕΟΑ για εγκατάσταση Φ/Β σταθμού ισχύος 499,20 ΚWp στο αγρόκτημα Βρυσικών Διδυμοτείχου του κ. Κελεσίδη Ευάγγελο (εισηγητής Σ. Τσιαντικούδης)
8. Γνωμοδότηση για ΕΟΑ για εγκατάσταση Φ/Β σταθμού ισχύος 499,20 ΚWp στο αγρόκτημα Βρυσικών Διδυμοτείχου του κ. Κελεσίδη Αναστάσιο (εισηγητής Σ. Τσιαντικούδης)
9. Γνωμοδότηση για την εγκατάσταση σταθμού βάσης κινητής τηλεφωνίας «ΣΟΥΦΛΙ Χ2 (140 3727)» της COSMOTE (εισηγητής Σ. Τσιαντικούδης)
10. Επικύρωση πρακτικού επιτροπής ανάθεσης για ανάδειξη οριστικού αναδόχου του τμήματος 3 «Ηλεκτρολογικές Εγκαταστάσεις» του ηλεκτρονικού διαγωνισμού «Υλοποίηση της έκθεσης διευθέτησης του εκθεσιακού υλικού και λοιπού εξοπλισμού του Κέντρου Ενημέρωσης» με Α/Α: 81769,1 (εισηγήτρια Α. Κωνσταντινίδου)
11. Επικύρωση πρακτικού επιτροπής ανάθεσης για ανάδειξη οριστικού αναδόχου για «Προμήθεια ιματισμού» στο πλαίσιο του Ε.Π ΥΜΕΠΕΡΑΑ (εισηγήτρια Α. Κωνσταντινίδου)
12. Επικύρωση πρακτικού επιτροπής ανάθεσης ηλεκτρονικού διαγωνισμού «Προμήθεια δορυφορικών πομπών» μέσω του Ε.Π ΥΜΕΠΕΡΑΑ (εισηγητής Χ. Παπαλεξανδρής)
13. Επικύρωση πρακτικού επιτροπής παρακολούθησης παραλαβής πετρελαίου κίνησης μηνός Απριλίου 2020 (εισηγήτρια Α. Κωνσταντινίδου)
14. Επικύρωση πρακτικού επιτροπής παρακολούθησης παραλαβής πετρελαίου κίνησης μηνός Μαΐου 2020 (εισηγήτρια Α. Κωνσταντινίδου)

Θέματα ημερήσιας διάταξης

Θέμα 1. Επικύρωση πρακτικών 147^{ης} συνεδρίασης Δ.Σ (εισηγήτρια Θ. Σκαρτση)

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

Η κ. Σκαρτσή, γραμματέας του Διοικητικού Συμβουλίου, κάλεσε τα μέλη να υπογράψουν τα πρακτικά της 147^{ης} συνεδρίασης του Δ.Σ. του Φορέα Διαχείρισης.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω το σώμα, αφού διαπίστωσε την ορθότητα των πρακτικών της 147^{ης} συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου του Φορέα Διαχείρισης

αποφάσισε ομόφωνα

ότι, εγκρίνει και υπογράφει τα πρακτικά της 147^{ης} συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου του Φορέα Διαχείρισης.

Η απόφαση αυτή πήρε αύξοντα αριθμό **1227/2020**

Θέμα 2. Ενημέρωση

Ο κ. Κ. Ποιραζίδης, Πρόεδρος του Δ.Σ ενημέρωσε τα μέλη του Δ.Σ σχετικά με την σύνταξη της Ετήσιας Εκθεσης Επιστημονικής Παρακολούθησης για τα Ειδη και τους Οικοτόπους Κοινοτικού Ενδιαφέροντος έτους 2019.

ΘΕΜΑ 3. Γνωμοδότηση επί της Μελέτης Περιβάλλοντος για την τροποποίηση της με α.π. οικ. 17460/04.04.2016 (ΑΔΑ: 7Π7Σ4653Π8-4Ξ3) Υ.Α. Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων του έργου: "Αιολικός Σταθμός Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΑΣΠΗΕ) συνολικής ισχύος 32MW στις θέσεις «Καβαλλάρης / Μακρυνόρος / Μικρονόρος», Δήμου Αρριανών, Π.Ε. Ροδόπης" της εταιρίας Χ. ΡΟΚΑΣ Α.Β.Ε.Ε. (εισηγήτρια Σ. Ζακκάκ)

Ο Πρόεδρος Δ.Σ, κ. Ποϊραζίδης, ενημέρωσε τα μέλη ότι έχει υποβληθεί από τη Διεύθυνση Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης, Γενικής Διεύθυνσης Περιβαλλοντικής Πολιτικής του ΥΠΕΝ (406/11-05-20) αίτημα για γνωμοδότηση επί της Μελέτης Περιβάλλοντος για την τροποποίηση της με α.π. οικ. 17460/04.04.2016 (ΑΔΑ: 7Π7Σ4653Π8-4Ξ3) Υ.Α. Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων του έργου: "Αιολικός Σταθμός Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΑΣΠΗΕ) συνολικής ισχύος 32MW στις θέσεις «Καβαλλάρης / Μακρυνόρος / Μικρονόρος», Δήμου Αρριανών, Π.Ε. Ροδόπης" της εταιρίας Χ. ΡΟΚΑΣ Α.Β.Ε.Ε.

Ο Πρόεδρος Δ.Σ, έδωσε τον λόγο στην κ. Ζακκάκ η οποία εισηγήθηκε το θέμα και παρουσίασε στα μέλη του Δ.Σ. την εισήγηση που είχε σταλεί στα μέλη του Δ.Σ μέσω της ηλεκτρονικής αλληλογραφίας του Φ.Δ (η πλήρης εισήγηση δίνεται στο παράρτημα του πρακτικού)

Στην συνέχεια, μετά από διαλογική συζήτηση, το σώμα

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

αποφάσισε ομόφωνα

ότι γνωμοδοτεί θετικά επί της Μελέτης Περιβάλλοντος για την Τροποποίηση της με α.π. οικ. 17460/04.04.2016 (ΑΔΑ: 7Π7Σ4653Π8-4Ξ3) Υ.Α. Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων του έργου: "Αιολικός Σταθμός Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΑΣΠΗΕ) συνολικής ισχύος 32MW στις θέσεις «Καβαλλάρης / Μακρυνόρος / Μικρονόρος», Δήμου Αρριανών, Π.Ε. Ροδόπης" της εταιρίας Χ. ΡΟΚΑΣ Α.Β.Ε.Ε., υπό την προϋπόθεση εφαρμογής των περιβαλλοντικών όρων που αναφέρονται παραπάνω. Σε κάθε περίπτωση, θα θέλαμε να εκφράσουμε τον έντονο προβληματισμό μας σχετικά με το μεγάλο αριθμό Α/Γ που εντοπίζονται εντός της ΖΕΠ GR1130011 (146 Α/Γ σε λειτουργία και 4 Α/Γ με άδεια εγκατάστασης) και να τονίσουμε την επιτακτική ανάγκη για άμεσο σχεδιασμό χωροθέτησης ΑΣΠΗΕ στην ευρύτερη περιοχή της Θράκης.

Η απόφαση αυτή πήρε τον αριθμό **1228/2020**

Θέμα 4. Γνωμοδότηση επί της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.) για την κατασκευή και λειτουργία των έργων: «Αιολικός σταθμός παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, ισχύος 9MW, στη θέση «ΜΥΤΙΚΑΣ» και συνοδά έργα αυτού εντός του Δήμου Αλεξανδρούπολης, Π.Ε. Έβρου» (εισηγήτρια Σ. Ζακκάκ)

Ο Πρόεδρος Δ.Σ, κ. Ποϊραζίδης, ενημέρωσε τα μέλη ότι έχει κατατεθεί από το Τμήμα Περιβαλλοντικού & Χωρικού Σχεδιασμού της Δ/σης Περιβαλλοντικού & Χωρικού Σχεδιασμού ΑΜ-Θ στον Φορέα Διαχείρισης (358/27-04-2020) αίτημα για γνωμοδότηση επί της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.) για την κατασκευή και λειτουργία των έργων: «Αιολικός σταθμός παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, ισχύος 9MW, στη θέση «ΜΥΤΙΚΑΣ» και συνοδά έργα αυτού εντός του Δήμου Αλεξανδρούπολης, Π.Ε. Έβρου»

Ο Πρόεδρος Δ.Σ, έδωσε τον λόγο στην κ. Ζακκάκ η οποία εισηγήθηκε το θέμα και παρουσίασε στα μέλη του Δ.Σ. την εισηγήση που είχε σταλεί στα μέλη του Δ.Σ μέσω της ηλεκτρονικής αλληλογραφίας του Φ.Δ (η πλήρης εισηγήση δίνεται στο παράρτημα του πρακτικού)

Στη συνέχεια, ο Πρόεδρος κάλεσε τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου να ψηφίσουν

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, το σώμα

αποφάσισε ομόφωνα

ότι γνωμοδοτεί αρνητικά επί της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.) για την κατασκευή και λειτουργία των έργων: «Αιολικός σταθμός παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας,

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

ισχύος 9MW, στη θέση «ΜΥΤΙΚΑΣ» και συνοδά έργα αυτού εντός του Δήμου Αλεξανδρούπολης, Π.Ε. Έβρου».

Η απόφαση αυτή πήρε τον αριθμό **1229/2020**

Θέμα 5. Διάθεση στοιχείων ορνιθολογικών δεδομένων-παρατηρήσεων στην εταιρία «ανεμοκίνησις» για την αξιολόγηση των θέσεων εγκατάστασης δύο ΑΣΠΗΕ, εντός της ΖΕΠ GR1130011 «Κουλάδα Φιλιούρι» (εισηγήτρια Σ. Ζακκάκ)

Η κ. Ζακκάκ εισηγήθηκε το θέμα και παρουσίασε στα μέλη του Δ.Σ το με ΑΠ140/20ΧΠ έγγραφο της εταιρίας «ανεμοκίνησις», με το οποίο αιτείται τη διάθεση στοιχείων ιστορικών ορνιθολογικών-παρατηρήσεων για την αξιολόγηση των θέσεων εγκατάστασης δύο ΑΣΠΗΕ, μίας Α/Γ το καθένα, ως προς την πιθανή επίδρασή τους στην ορνιθοπανίδα.

Βάσει των απαντήσεων που έχει δώσει ο Φορέας Διαχείρισης σε αντίστοιχα προηγούμενα αιτήματα εταιριών και άλλων φορέων και δεδομένου ότι τα δεδομένα τηλεμετρίας που διαθέτει ο Φορέας Διαχείρισης, είναι απαραίτητα για την κατά το δυνατό ακριβέστερη εκτίμηση των επιπτώσεων από την εγκατάσταση ΑΣΠΗΕ, προτείνεται να παρασχεθούν τα παρακάτω στοιχεία δορυφορικής τηλεμετρίας για τους Μαυρόγυπες που φέρουν πομπό στο πλαίσιο υλοποίησης του προγράμματος ΕΠΠΕΡΑΑ:

1.
 - a. Πίνακας παρουσίας κάθε πουλιού ανά ημέρα σε ακτίνα 2χλμ από τις Α/Γ των ΑΣΠΗΕ (κωδικοί πουλιών ανά ημέρα καταγραφής) και αντίστοιχο πεδίο που θα δηλώνει την πιθανή δραστηριότητα του πουλιού (standing, moving). Ως «standing» ορίζονται τα πουλιά με ταχύτητα <math><0.83\text{m/s}</math> ή 3km/h = πιθανή τροφοληψία ή ημερήσια κούρνια ή σε νυχτερινή κούρνια).
 - b. Πίνακας παρουσίας κάθε πουλιού ανά ημέρα σε ακτίνα 250μ από τις Α/Γ (κωδικοί πουλιών ανά ημέρα καταγραφής).
2.
 - a. Χάρτης με τις θέσεις καταγραφής των πουλιών σε ακτίνα 2χλμ από τις Α/Γ
 - b. Χάρτης με τις γραμμές των διελεύσεων των πουλιών σε ακτίνα 2χλμ από τις Α/Γ
 - c. Χάρτης με πυκνότητα (kernel) πουλιών σε νυχτερινό roost σε ακτίνα 2χλμ από τις Α/Γ, σε ανάλυση 2km².
3. Πίνακας με αναλυτικά στοιχεία για τους δορυφορικούς πομπούς (πόσοι πομποί έχουν τοποθετηθεί και σε πόσα πουλιά, χρονική περίοδος λειτουργίας, ώρες λειτουργίας ανά ημέρα)
4. Επικαιροποιημένο πίνακα ανευρέσεων νεκρών αρπακτικών πουλιών στην περιοχή του Έβρου – Ροδόπης από προσκρούσεις με Α/Γ ή άλλες υποδομές.

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

Για τα στοιχεία του πίνακα 1b διευκρινίζεται ότι δεδομένου ότι οι πομποί καταγράφουν τη θέση του πουλιού ανά 3 λεπτά το μέγιστο, οι καταγραφές που έχουν γίνει εντός της ζώνης 250μ από της Α/Γ αποτελούν υποσύνολο της πραγματικής συχνότητας παρουσίας του είδους, καθώς η πιθανότητα η στιγμή καταγραφής της θέσης να συμπέσει με τη στιγμή κατά την οποία το πουλί διέρχεται από τη ζώνη αυτή είναι πολύ μικρή, ενώ παράλληλα καταγράφονται οι μετακινήσεις μόνο ενός μικρού υποσυνόλου του πληθυσμού. Κατά συνέπεια, οποιαδήποτε εκτίμηση της συχνότητας διελεύσεων από τη ζώνη 250μ από της Α/Γ και του ρίσκου πρόσκρουσης με βάση τα δεδομένα τηλεμετρίας δε μπορεί παρά να είναι ενδεικτική και χαμηλότερη της πραγματικής.

Επιπλέον η ενδιαφερόμενη εταιρία θα ενημερωθεί για την ύπαρξη φωλιάς Ασπροπάρη σε απόσταση περίπου 5χλμ από την προτεινόμενη θέση εγκατάστασης της Α/Γ «Μαυροντήρι» Προτείνεται η χορήγηση της παραπάνω πληροφορίας υπό τους όρους και περιορισμούς της απόφασης 432/2014 της 65ης/12-8-2014 συνεδρίασης του Δ.Σ. σχετικά με «Υιοθέτηση πρωτοκόλλου για τα Πνευματικά Δικαιώματα που αφορούν τα Παραδοτέα Προϊόντα και τα Πρωτογενή Δεδομένα που χειρίζεται ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου».

Στη συνέχεια, ο Πρόεδρος κάλεσε τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου να ψηφίσουν

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, το σώμα

αποφάσισε ομόφωνα

τη διάθεση στοιχείων ορνιθολογικών δεδομένων-παρατηρήσεων στην εταιρία «ανεμοκίνησις» για την αξιολόγηση των θέσεων εγκατάστασης δύο ΑΣΠΗΕ, εντός της ΖΕΠ GR1130011 «Κουλάδα Φιλιούρι», σύμφωνα με την εισήγηση

Η απόφαση αυτή πήρε τον αριθμό **1230/2020**

Θέμα 6. Πρόταση για συμμετοχή και στήριξη πρότασης για πρόγραμμα LIFE με αντικείμενο την αποκατάσταση των πληθυσμών των γυπών στη διασυνοριακή περιοχή Ελλάδας-Βουλγαρίας, εστιάζοντας στο Μαυρόγυπα (εισηγητής Κ. Ποιραζίδης)

Ο Πρόεδρος Δ.Σ, κ. Κ. Ποϊραζίδης, ενημέρωσε τα μέλη του Δ.Σ ότι στις 20/05/2020 ο Φορέας Διαχείρισης έλαβε ηλεκτρονικό μήνυμα από την οργάνωση BSPB σχετικά με την υποβολή πρότασης για πρόγραμμα LIFE, με αντικείμενο την αποκατάσταση των πληθυσμών των γυπών στη διασυνοριακή περιοχή Ελλάδας-Βουλγαρίας, εστιάζοντας στον Μαυρόγυπα. Η παραπάνω πρόταση είχε συζητηθεί το Φεβρουάριο σε συνάντηση που πραγματοποιήθηκε στη Δαδιά

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δόσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

μεταξύ του Φορέα Διαχείρισης, του WWF Ελλάς, της BSPB και της Rewilding Europe. Στη συνέχεια έδωσε τον λόγο στην κ. Ζακκάκ για να εισηγηθεί το θέμα.

Η κ. Ζακκάκ εισηγήθηκε το θέμα και ανέφερε ότι, σύμφωνα με την πρόταση, στόχοι του προγράμματος θα είναι

1. Η μείωση της απειλής της δηλητηρίασης και της θανάτωσης των γυπών
2. Η μείωση του κινδύνου πρόσκρουσης με γραμμές μεταφοράς ηλεκτρικού ρεύματος
3. Η αύξηση της φυσικής τροφής για τους γύπες με την εισαγωγή άγριων σπληφόρων
4. Η δημιουργία και διατήρηση μίας νέας αποικίας Μαυρόγυπα στη Βουλγαρική Ροδόπη
5. Η συνεισφορά στην επαναφορά του παλιότερου εύρους κατανομής του Μαυρόγυπα στη Βουλγαρία, γεφυρώνοντας τον Ελληνικό πληθυσμό με αυτόν που επανεισάγεται στα όρη Balkan στο πλαίσιο άλλου προγράμματος LIFE
6. Η εμπλοκή φορέων-κλειδιών (κυνηγών, κτηνοτρόφων) στην διατήρηση των γυπών
7. Η αύξηση της τοπικής υποστήριξης για τη διατήρηση των γυπών μέσω της εκπαίδευσης και της προώθησης του οικότουρισμού

Σε αντιστοιχία με τους παραπάνω στόχους, οι δράσεις θα περιλαμβάνουν:

1. Την υποστήριξη των εθνικών ομάδων εργασίας για τα δηλητηριασμένα δολώματα σε Ελλάδα και Βουλγαρία
2. Την υποστήριξη των περιπολιών από τις υφιστάμενες μονάδες ανίχνευσης δηλητηριασμένων δολωμάτων
3. Την εκπαίδευση των αρχών σε ενέργειες κατά των δηλητηριασμένων δολωμάτων (επιτήρηση και δίωξη) σε Ελλάδα και Βουλγαρία
4. Την προώθηση της μη χρήσης μολύβδινων σκαγιών από τους κυνηγούς
5. Τη μόνωση επικίνδυνων γραμμών μεταφοράς ηλεκτρικού ρεύματος
6. Την εγκατάσταση νέων πληθυσμών ελαφιού και πλατωνιού
7. Την εγκατάσταση νέας αποικίας Μαυρόγυπα με την εισαγωγή 50 ατόμων του είδους από την Ισπανία
8. Την κατασκευή τεχνητών φωλιών στην περιοχή εισαγωγής των πουλιών και τη χρήση ομοιωμάτων για την προσέλκυσή τους
9. Την οργάνωση τροφοδοσιών στην περιοχή εισαγωγής των πουλιών για να παραμείνουν στην περιοχή
10. Τη χρήση του συνόλου των γυπών ως είδη-σημαίες για την παρακολούθηση της φύσης
11. Την ευαισθητοποίηση των τοπικών κοινωνιών στη διασυνοριακή περιοχή

Όπως συζητήθηκε και στη συνάντηση του Φεβρουαρίου με τους παραπάνω φορείς, ορισμένες από τις δράσεις που προτείνεται να ενταχθούν στο πρόγραμμα LIFE, όπως η εισαγωγή ελαφιού και η μόνωση γραμμών μεταφοράς ηλεκτρικού ρεύματος, περιλαμβάνονται στο εγκεκριμένο τεχνικό δελτίο του Φορέα Διαχείρισης, σε τοπική κλίμακα. Ιδιαίτερα για την εισαγωγή του ελαφιού, κρίνεται σκόπιμο να εξεταστεί πρώτα η αποτελεσματικότητα της δράσης και η αντίδραση της κοινωνίας σε τοπικό επίπεδο πριν προχωρήσουμε σε εισαγωγές μεγάλης κλίμακας.

Ο Φορέας Διαχείρισης την τρέχουσα περίοδο καλείται να υλοποιήσει μία σειρά διαχειριστικών δράσεων στο πλαίσιο του προγράμματος ΥΜΕΠΠΕΡΑΑ, σε στενό χρονικό διάστημα, ενώ

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

παράλληλα η αλλαγή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας το Μάιο δημιουργεί καθεστώς αβεβαιότητας σχετικά με τη συνέχεια στη διοίκηση των Φορέων Διαχείρισης και το προσωπικό που θα απασχολείται. Οι παραπάνω παράγοντες καθιστούν δύσκολη τη συμμετοχή του Φορέα Διαχείρισης ως εταίρου σε ένα διασυνοριακό LIFE μεγάλης κλίμακας.

Πέρα της συμμετοχής του Φορέα Διαχείρισης ως εταίρου στο πρόγραμμα LIFE, ζητήθηκε από το Φορέα Διαχείρισης και η επιβεβαίωση σχετικά με το κατά πόσο είναι σύμφωνος με την εισαγωγή ατόμων Μαυρόγυπα στη Βουλγαρική πλευρά των συνόρων. Σε προηγούμενη απόφασή του (αρ. απόφ. 640/2016), το ΔΣ του Φορέα Διαχείρισης είχε εκφράσει τον προβληματισμό του σχετικά με την εισαγωγή ατόμων Μαυρόγυπα από την Ισπανία στα Βαλκάνια, βάσει δημοσιευμένης έρευνας, στην οποία διατυπώνεται ότι γενετική ποικιλότητα του ελληνικού πληθυσμού είναι διακριτή από αυτή του ισπανικού πληθυσμού και ακολουθεί μια διαφορετική εξελικτική διαδικασία. Στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE Re-Vultures, συλλέχθηκαν και νέα δείγματα γενετικού υλικού τα οποία έχουν σταλεί σε εργαστήριο του εξωτερικού με σκοπό να διερευνηθεί περαιτέρω αυτή η συνθήκη. Επιπλέον η υψηλή θνησιμότητα των γυπών στην περιοχή μας λόγω ανθρωπογενών παραμέτρων, όπως η παράνομη χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων και η συνεχής αύξηση του αριθμού των εγκατεστημένων ΑΣΠΗΕ στο ζωτικό χώρο του Μαυρόγυπα καθιστά επισφαλή την εισαγωγή ατόμων. Με βάση τα παραπάνω, και σε ότι αφορά τη διακριτή γενετική σύνθεση των πληθυσμών, ο Φορέας Διαχείρισης δεν δύναται να υποστηρίξει τη δράση της εισαγωγής ατόμων Μαυρόγυπα από την Ισπανία, εκτός αν προκύψουν διαφορετικά από τα ήδη δημοσιευμένα αποτελέσματα, βάσει της νέας έρευνας που βρίσκεται σε εξέλιξη. Επιπλέον, πριν από την υλοποίηση οποιασδήποτε δράσης εισαγωγής ατόμων στην περιοχή θα πρέπει να υπάρξει η ένδειξη ότι τα κύρια αίτια ανθρωπογενούς θνησιμότητας του είδους έχουν αρχίσει να τίθενται υπό έλεγχο με ορατά αποτελέσματα στη βιωσιμότητα του είδους.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω και κατόπιν επικοινωνίας και με το Τμήμα Προστατευόμενων Περιοχών της Διεύθυνσης Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας, εισηγούμαι ο Φορέας Διαχείρισης να μη συμμετάσχει στο προτεινόμενο πρόγραμμα LIFE και να εκφράσει γραπτώς προς τις ενδιαφερόμενες οργανώσεις τους προβληματισμούς που αναφέρονται παραπάνω όσον αφορά την εισαγωγή Μαυρόγυπα στη διασυνοριακή περιοχή της Ροδόπης.

Στη συνέχεια, ο Πρόεδρος κάλεσε τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου να ψηφίσουν

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, το σώμα, μετά από διαλογική συζήτηση

αποφάσισε κατά πλειοψηφία

1. Ότι θα στηρίξει το προτεινόμενο πρόγραμμα LIFE, συνεχίζοντας τη συνεργασία του με τους εταίρους του προγράμματος, ανταλλάσσοντας δεδομένα, πληροφορίες και τεχνογνωσία, και συνδράμοντας σε επείγοντα περιστατικά στην περιοχή ευθύνης του. Ωστόσο εκφράζει τον προβληματισμό του ως προς την εισαγωγή ατόμων Μαυρόγυπα από τον Ιβηρικό πληθυσμό, σύμφωνα με την σχετική εισήγηση, με την επιφύλαξη να

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

προκύψουν διαφορετικά αποτελέσματα, βάσει νέας γενετικής έρευνας που διεξάγεται στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE Re-Vultures και βρίσκεται σε εξέλιξη.

Η κα Σκαρτσή και ο κ. Κοράκης εξέφρασαν την αντίθεσή τους με την εισαγωγή ατόμων Μαυρόγυπα στην περιοχή και για έναν επιπλέον λόγο, που αφορά το γεγονός ότι στην ευρύτερη περιοχή της Θράκης ο πληθυσμός του Μαυρόγυπα αντιμετωπίζει έντονες απειλές από την παράνομη χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων και τον ήδη μεγάλο αριθμό εγκατεστημένων ΑΣΠΗΕ που οδηγούν σε αυξημένη θνησιμότητα του είδους. Ιδιαίτερα η απειλή της πρόσκρουσης σε ανεμογεννήτριες αναμένεται να ενταθεί τα επόμενα χρόνια μετά και την ψήφιση του νόμου 4685/2020 για την περιβαλλοντική αδειοδότηση, με αποτέλεσμα να αυξηθεί περισσότερο ο αριθμός των ΑΣΠΗΕ που θα εγκατασταθούν. Και οι δυο απειλές θα θέσουν σε κίνδυνο τους Μαυρόγυπες που θα εισαχθούν στην περιοχή της ΝΑ Ροδόπης της Βουλγαρίας, καθώς αποδεδειγμένα από μελέτες μετακινήσεων του είδους, οι Μαυρόγυπες κινούνται στη διασυνοριακή περιοχή και μαζί με τα Όρνια αποτελούν έναν ενιαίο διασυνοριακό πληθυσμό γυπών. Η κα Σκαρτσή και ο κ. Κοράκης υποστήριξαν ότι δε θα πρέπει να γίνει εισαγωγή ατόμων στην περιοχή έως ότου ελεγχθούν οι προαναφερόμενες απειλές, όπως προβλέπεται και από τα κριτήρια για επανεισαγωγή σπάνιων ειδών της IUCN.

Ο κ. Δ. Βασιλάκης διαφώνησε ως προς τον προβληματισμό που εξέφρασαν τα υπόλοιπα μέλη Δ.Σ και υποστήριξε ότι, η όποια διαφωνία με την επανεισαγωγή του Μαυρόγυπα είναι άκαιρη διότι αυτή έχει ήδη πραγματοποιηθεί και δεν είναι αναστρέψιμη. Ενδεχόμενη δε ετεροχρονισμένη εμμονή σε μια στείρα άποψη εναντίον της επανεισαγωγής το μόνο που θα επιτύχει θα είναι να μας απομονώσει από τις εξελίξεις στην περιοχή, να μας θέσει στο περιθώριο και να μας στερήσει την δυνατότητα αξιοποίησης χρηματοδοτικών εργαλείων και ευκαιριών εκπαίδευσης του προσωπικού καθώς και πραγματικής αντιμετώπισης των απειλών στους γύπες. Είναι σίγουρο ότι η άρνηση συμμετοχής από μέρος μας στο πρόγραμμα, δεν θα εμποδίσει την επανεισαγωγή και την συνέχεια του προγράμματος από τους λοιπούς εταίρους. Όψιμα ηθικά διλλήματα για την επανεισαγωγή, εκ μέρους κάποιων εκπροσώπων της επιστημονικής κοινότητας είναι σήμερα τουλάχιστο άκαιρα, διότι είχαν την δυνατότητα το έτος 2016 να ακυρώσουν την δράση επανεισαγωγής πριν αυτή υλοποιηθεί και δεν το έπραξαν. Ακόμη όμως και αν είχαν διαφωνήσει το 2016, εφόσον το πρόγραμμα της επανεισαγωγής τελικά υλοποιήθηκε, σήμερα θα έπρεπε να επανεξετάσουν την στάση τους και να προσαρμοστούν στην νέα μη αναστρέψιμη διαμορφωμένη πραγματικότητα. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι σήμερα έχουν απελευθερωθεί στην Βουλγαρία 25 Μαυρόγυπες που αντιστοιχούν στο 20% και πλέον του πληθυσμού της Δαδιάς και μέχρι του τέλος του εγκεκριμένου προγράμματος το ποσοστό αυτό θα έχει ξεπεράσει το 50% του πληθυσμού της Δαδιάς. Θύμισε ότι τα πουλιά αυτά έρχονται ήδη στην Ελλάδα. Θύμισε επίσης τις πρώτες πληροφορίες που μεταφέρονται από συνεργάτες του προγράμματος LIFE Re-Vultures, ότι με βάση τα αποτελέσματα νέων υπό εξέλιξη γενετικών αναλύσεων αποδεικνύεται ότι άτομα από τον Ισπανικό πληθυσμό έχουν ήδη αναπαραχθεί επιτυχώς κατά το πρόσφατό παρελθόν με άτομα του πληθυσμού της Δαδιάς και ως εκ τούτου η φυσική γονιδιακή ροή μεταξύ των δυο πληθυσμών είναι απολύτως επιβεβαιωμένη.

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

Ο κ. Βασιλάκης ανέφερε ότι δεν πρέπει να χαθεί η δυνατότητα να εμφανίσουμε προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στην οποία έχουμε καταγγελλεί κατά το παρελθόν, έμπρακτη προσπάθεια προστασίας των γυψών από τα δηλητηριασμένα δολώματα και να ζητήσουμε την απαλλαγή τόσο από την υπόθεση για την οποία έχουμε ήδη παραπεμφθεί όσο και από μελλοντικά περιστατικά δηλητηριάσεων που δυστυχώς ενδέχεται να υπάρξουν. Η διεθνής συνεργασία Δασικής Υπηρεσίας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Μακεδονίας Θράκης (Δασαρχεία Διδυμοτείχου, Αλεξανδρούπολης, Σταυρούπολης και Καβάλας) σε αυτό το πρόγραμμα μπορεί να φέρει ένα εξαιρετικά δυνατό μοχλό πίεσης για να μειωθούν οι απειλές (ανεξέλεγκτη εγκατάσταση αιολικών, δηλητήρια).

Ο κ. Βασιλάκης τοποθετήθηκε επί της έκφρασης της εισήγησης το «Επιπλέον, πριν από την υλοποίηση οποιασδήποτε δράσης εισαγωγής ατόμων στην περιοχή θα πρέπει να υπάρξει η ένδειξη ότι τα κύρια αίτια ανθρωπογενούς θνησιμότητας του είδους έχουν αρχίσει να τίθενται υπό έλεγχο με ορατά αποτελέσματα στη βιωσιμότητα του είδους.» λέγοντας ότι η ένδειξη αυτή θα υπάρξει μόνο αν εμπλακεί η κατά το σύνταγμα και τους νόμους αρμόδια Δασική Υπηρεσία όπως συνέβη και στην Ανδαλουσία της Ισπανίας που εμπλόκηκε η Δασική Υπηρεσία και πρόσθεσε ότι η μοναδική και ιστορική ευκαιρία να εμπλέξουμε την Δασική Υπηρεσία δεν πρέπει να χαθεί.

αποφάσισε ομόφωνα

2. Ότι ο Φορέας Διαχείρισης δεν δύναται να συμμετάσχει στο προτεινόμενο πρόγραμμα LIFE λόγω αυξημένου φόρτου εργασίας, καθώς αυτή την περίοδο καλείται να υλοποιήσει μία σειρά δράσεων στο πλαίσιο άλλων προγραμμάτων. Τέλος, η αλλαγή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας τον Μάιο του τρέχοντος έτους (ν. 4685/2020) δημιουργεί καθεστώς αβεβαιότητας σχετικά με τη συνέχεια στη διοίκηση των Φορέων Διαχείρισης και το προσωπικό που θα απασχολείται.

Η απόφαση αυτή πήρε τον αριθμό **1231/2020**

ΘΕΜΑ 7. Γνωμοδότηση για ΕΟΑ για εγκατάσταση Φ/Β σταθμού ισχύος 499,20 ΚWp στο αγρόκτημα Βρυσικών Διδυμοτείχου του κ. Κελεσίδα Ευάγγελου (εισηγητής Σ. Τσιαντικούδης)

Το θέμα εισηγήθηκε ο κ. Στ. Τσιαντικούδης και ενημέρωσε τα μέλη του Δ.Σ. για την γνωμοδότηση που ζητείται από το Τμήμα Περιβάλλοντος και Υδροοικονομίας της Π.Ε. Έβρου σχετικά με την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών για την παραγωγή ενέργειας σε αγροτεμάχιο της περιοχής οικισμού Βρυσικών, Δήμου Διδυμοτείχου, εντός της περιοχής Natura 2000 (GR1110011 – Κοιλιάδα Ερυθροποτάμου: Ασβεστάδες, Κουφόβουνο, Βρυσικά). Ο Φορέας Διαχείρισης, για παρόμοια έργα και δραστηριότητες, γνωμοδοτεί με την χρήση του «τυποποιημένου εντύπου

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

αξιολόγησης / γνωμοδότησης ΕΟΑ έργων και δραστηριοτήτων κατηγορίας Β» σύμφωνα με την ΚΥΑ 52983/1952 (ΦΕΚ 2436/Β/27 – 09 – 2013 και τον νόμο 4519/2018.

Εισηγείται θετικά για την ΕΟΑ του έργου και προτείνει να συμπεριληφθούν οι παρακάτω όροι για την ελαχιστοποίηση των ενδεχόμενων επιπτώσεων στο φυσικό περιβάλλον από την κατασκευή και λειτουργία του:

- Λήψη μέτρων πυροπροστασίας από την λειτουργία της εν λόγω δραστηριότητας
- Τήρηση του ανώτατου ορίου θορύβου κατά τη διάρκεια των κατασκευαστικών εργασιών σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία
- Να ληφθεί ιδιαίτερη μέριμνα για την περιβαλλοντικά ορθολογική διαχείριση των αποβλήτων που θα προκύψουν από τις εκσκαφές στο πλαίσιο των κατασκευαστικών εργασιών με βάση την ισχύουσα νομοθεσία
- Συλλογή των χρησιμοποιημένων ανταλλακτικών από τον μηχανολογικό εξοπλισμό της μονάδας, καθώς και των χρησιμοποιημένων ειδών ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού και την διάθεσή τους σε αδειοδοτημένο αποδέκτη
- Στη περίπτωση χρήσης ελαιολιπαντικών για τις ανάγκες του μηχανολογικού εξοπλισμού στο πλαίσιο λειτουργίας της εν λόγω δραστηριότητας, θα πρέπει να γίνεται η περισυλλογή τους σε κατάλληλα δοχεία και εν συνεχεία η διάθεσή τους σε αδειοδοτημένο αποδέκτη
- Σε περίπτωση εγκατάστασης νέου δικτύου της Δ.Ε.Η. τα καλώδια να είναι μονωμένα και υπόγεια
- Εγκατάσταση των μετασηματιστών σε αδιαβροχοποιημένο χώρο με σκοπό την αποφυγή διαρροής λαδιών στο φυσικό περιβάλλον
- Μετά την οριστική παύση της προτεινόμενης δραστηριότητας να απομακρυνθούν από το γήπεδο όλες οι υπόγειες και υπέργειες προσθήκες όπως φωτοβολταϊκά πλαίσια, καλώδια, κανάλια όδευσης, βάσεις στήριξης, λοιπός ηλεκτρομηχανολογικός εξοπλισμός, οι βάσεις τους (από σκυρόδεμα) κλπ με τις κατάλληλες επιχωματώσεις και να επανέλθει ο χώρος στην αρχική φυσική του κατάσταση
- Επίσης, με την οριστική παύση της προτεινόμενης δραστηριότητας, για τα είδη του εξοπλισμού που εμπίπτει σε κατηγορία στερεών αποβλήτων, θα πρέπει να γίνεται περιβαλλοντικά ορθολογική διαχείρισή τους με βάση την ισχύουσα νομοθεσία

Στη συνέχεια ο Πρόεδρος κάλεσε τα μέλη να ψηφίσουν

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, το σώμα μετά από διαλογική συζήτηση

αποφάσισε ομόφωνα

ότι συμφωνεί με την παραπάνω εισήγηση και γνωμοδοτεί θετικά με τους παραπάνω όρους για τη φωτοβολταϊκή εγκατάσταση επί αγροτεμαχίου στην περιοχή των Μαρασίων, Δήμου Ορεστιάδας.

Η απόφαση αυτή πήρε τον αριθμό **1232/2020**

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

ΘΕΜΑ 8. Γνωμοδότηση για ΕΟΑ για εγκατάσταση Φ/Β σταθμού ισχύος 499,20 ΚWp στο αγρόκτημα Βρυσικών Διδυμοτείχου του κ. Κελεσίδα Αναστάσιο (εισηγητής Σ. Τσιαντικούδης)

Το θέμα εισηγήθηκε ο κ. Στ. Τσιαντικούδης και ενημέρωσε τα μέλη του Δ.Σ. για την γνωμοδότηση που ζητείται από το Τμήμα Περιβάλλοντος και Υδροοικονομίας της Π.Ε. Έβρου σχετικά με την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών για την παραγωγή ενέργειας σε αγροτεμάχιο της περιοχής οικισμού Βρυσικών, Δήμου Διδυμοτείχου, εντός της περιοχής Natura 2000 (GR1110011 – Κοιλιάδα Ερυθροποτάμου: Ασβεστάδες, Κουφόβουνο, Βρυσικά). Ο Φορέας Διαχείρισης, για παρόμοια έργα και δραστηριότητες, γνωμοδοτεί με την χρήση του «τυποποιημένου εντύπου αξιολόγησης / γνωμοδότησης ΕΟΑ έργων και δραστηριοτήτων κατηγορίας Β» σύμφωνα με την ΚΥΑ 52983/1952 (ΦΕΚ 2436/Β/27 – 09 – 2013 και τον νόμο 4519/2018.

Εισηγείται θετικά για την ΕΟΑ του έργου και προτείνει να συμπεριληφθούν οι παρακάτω όροι για την ελαχιστοποίηση των ενδεχόμενων επιπτώσεων στο φυσικό περιβάλλον από την κατασκευή και λειτουργία του:

- Λήψη μέτρων πυροπροστασίας από την λειτουργία της εν λόγω δραστηριότητας
- Τήρηση του ανώτατου ορίου θορύβου κατά τη διάρκεια των κατασκευαστικών εργασιών σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία
- Να ληφθεί ιδιαίτερη μέριμνα για την περιβαλλοντικά ορθολογική διαχείριση των αποβλήτων που θα προκύψουν από τις εκσκαφές στο πλαίσιο των κατασκευαστικών εργασιών με βάση την ισχύουσα νομοθεσία
- Συλλογή των χρησιμοποιημένων ανταλλακτικών από τον μηχανολογικό εξοπλισμό της μονάδας, καθώς και των χρησιμοποιημένων ειδών ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού και την διάθεσή τους σε αδειοδοτημένο αποδέκτη
- Στη περίπτωση χρήσης ελαγιολιπαντικών για τις ανάγκες του μηχανολογικού εξοπλισμού στο πλαίσιο λειτουργίας της εν λόγω δραστηριότητας, θα πρέπει να γίνεται η περισυλλογή τους σε κατάλληλα δοχεία και εν συνεχεία η διάθεσή τους σε αδειοδοτημένο αποδέκτη
- Σε περίπτωση εγκατάστασης νέου δικτύου της Δ.Ε.Η. τα καλώδια να είναι μονωμένα και υπόγεια
- Εγκατάσταση των μετασχηματιστών σε αδιαβροχοποιημένο χώρο με σκοπό την αποφυγή διαρροής λαδιών στο φυσικό περιβάλλον
- Μετά την οριστική παύση της προτεινόμενης δραστηριότητας να απομακρυνθούν από το γήπεδο όλες οι υπόγειες και υπέργειες προσθήκες όπως φωτοβολταϊκά πλαίσια, καλώδια, κανάλια όδευσης, βάσεις στήριξης, λοιπός ηλεκτρομηχανολογικός εξοπλισμός, οι βάσεις τους (από σκυρόδεμα) κλπ με τις κατάλληλες επιχωματώσεις και να επανέλθει ο χώρος στην αρχική φυσική του κατάσταση
- Επίσης, με την οριστική παύση της προτεινόμενης δραστηριότητας, για τα είδη του εξοπλισμού που εμπίπτει σε κατηγορία στερεών αποβλήτων, θα πρέπει να γίνεται περιβαλλοντικά ορθολογική διαχείρισή τους με βάση την ισχύουσα νομοθεσία

Στη συνέχεια ο Πρόεδρος κάλεσε τα μέλη να ψηφίσουν

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, το σώμα μετά από διαλογική συζήτηση

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

αποφάσισε ομόφωνα

ότι συμφωνεί με την παραπάνω εισήγηση και γνωμοδοτεί θετικά με τους παραπάνω όρους για τη φωτοβολταϊκή εγκατάσταση επί αγροτεμαχίου στην περιοχή των Μαρασίων, Δήμου Ορεστιάδας.

Η απόφαση αυτή πήρε τον αριθμό **1233/2020**

ΘΕΜΑ 9. Γνωμοδότηση για την εγκατάσταση σταθμού βάσης κινητής τηλεφωνίας «ΣΟΥΦΛΙ Χ2 (140 3727)» της COSMOTE (εισηγητής Σ. Τσιαντικούδης)

Το θέμα εισηγήθηκε ο κ. Στ. Τσιαντικούδης και ενημέρωσε τα μέλη του Δ.Σ. ότι πρόκειται να πραγματοποιηθεί αντικατάσταση του συνολικού εξοπλισμού της κεραίας της εταιρίας Cosmote ύψους 30 μ., η οποία βρίσκεται σε περιφραγμένο χώρο στη θέση «Προφήτης Ηλίας», Σουφλίου

Θα τοποθετηθεί ένας δικτυωτός ιστός, ύψους 31.60 μ. + 1.20 μήκος αλεξικέραυνου, ο οποίος θα εδράζεται επί βάσης μπετόν.

Τα μηχανήματα του σταθμού κινητής τηλεφωνίας τοποθετούνται σε έναν προκατασκευασμένο οικίσκο διαστάσεων 3,20 X 2,50 και σε μία μεταλλική βάση διαστάσεων 3,08 X 2,00, παραπλεύρως του ιστού, εντός της περιφραγμένης έκτασης. Έχει σταλεί αίτημα από τον υπεύθυνο μηχανικό του έργου, με το οποίο ζητείται η γνώμη του Φορέα Διαχείρισης για το έργο αυτό.

Στη συνέχεια ο κ. Τσιαντικούδης ανέφερε ότι εισηγείται θετικά για την πραγματοποίηση του έργου καθώς στην ίδια θέση, υπάρχει ήδη κεραία με παρόμοιες διαστάσεις με τους παρακάτω όρους και δεν αναμένεται να έχει αρνητικές επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον της γύρω περιοχής:

- Λήψη μέτρων πυροπροστασίας από την λειτουργία της εν λόγω δραστηριότητας
- Τήρηση του ανώτατου ορίου θορύβου κατά τη διάρκεια των κατασκευαστικών εργασιών σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία
- Να ληφθεί ιδιαίτερη μέριμνα για την περιβαλλοντικά ορθολογική διαχείριση των αποβλήτων που θα προκύψουν από τις εκσκαφές στο πλαίσιο των κατασκευαστικών εργασιών με βάση την ισχύουσα νομοθεσία
- Στη περίπτωση χρήσης ελαιολιπαντικών για τις ανάγκες του μηχανολογικού εξοπλισμού στο πλαίσιο λειτουργίας της εν λόγω δραστηριότητας, θα πρέπει να γίνεται η περισυλλογή τους σε κατάλληλα δοχεία και εν συνεχεία η διάθεσή τους σε αδειοδοτημένο αποδέκτη
- Να πραγματοποιείται έλεγχος και τακτική συντήρηση της μεταλλικής περίφραξης για αποφυγή εισόδου μη εξουσιοδοτημένου προσωπικού, για λόγους ασφαλείας

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

- Οι εργασίες αντικατάστασης του εξοπλισμού θα πρέπει να πραγματοποιηθούν εκτός αναπαραγωγικής περιόδου, δηλαδή την περίοδο εκτός της χρονικής περιόδου από Μάρτιο έως και Αύγουστο κάθε έτους.
- Με την τυχόν οριστική παύση της κεραίας, για τα είδη του εξοπλισμού που εμπίπτει σε κατηγορία στερεών αποβλήτων, θα πρέπει να γίνεται περιβαλλοντικά ορθολογική διαχείρισή τους με βάση την ισχύουσα νομοθεσία.

Στη συνέχεια ο Πρόεδρος κάλεσε τα μέλη να ψηφίσουν λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, το σώμα μετά από διαλογική συζήτηση

αποφάσισε κατά πλειοψηφία

ότι συμφωνεί με την παραπάνω εισήγηση και γνωμοδοτεί θετικά με τους παραπάνω όρους για εγκατάσταση σταθμού βάσης κινητής τηλεφωνίας «ΣΟΥΦΛΙ Χ2 (140 3727)» της COSMOTE.

Η κ. Σκαρτσή δήλωσε παρούσα καθώς θεωρεί ότι δεν είμαστε ενημερωμένοι για λοιπές απαραίτητες άδειες και εγκρίσεις της υπάρχουσας εγκατάστασης.

Η απόφαση αυτή πήρε τον αριθμό **1234/2020**

Θέμα 10. Επικύρωση πρακτικού επιτροπής ανάθεσης για ανάδειξη οριστικού αναδόχου του τμήματος 3 «Ηλεκτρολογικές Εγκαταστάσεις» του ηλεκτρονικού διαγωνισμού «Υλοποίηση της έκθεσης διευθέτησης του εκθεσιακού υλικού και λοιπού εξοπλισμού του Κέντρου Ενημέρωσης» με Α/Α: 81769,1 (εισηγήτρια Α. Κωνσταντινίδου)

Ο κ. Ποιραζίδης ενημέρωσε τα μέλη του Δ.Σ ότι η επιτροπή έχει ξεκινήσει τον έλεγχο των δικαιολογητικών για ανάδειξη οριστικού αναδόχου του τμήματος 3 «Ηλεκτρολογικές Εγκαταστάσεις» του ηλεκτρονικού διαγωνισμού «Υλοποίηση της έκθεσης διευθέτησης του εκθεσιακού υλικού και λοιπού εξοπλισμού του Κέντρου Ενημέρωσης» με Α/Α: 81769,1 και έχουν προκύψει ερωτήματα τα οποία έχουν σταλεί στον νομικό σύμβουλο και αναμένεται η γνωμοδότηση του για να προχωρήσει η αξιολόγηση των δικαιολογητικών από την επιτροπή ανάθεσης του διαγωνισμού.

Επειδή η επιτροπή δεν έχει ολοκληρώσει τις εργασίες της, το πρακτικό της θα επικυρωθεί σε επόμενη συνεδρίαση.

Για το θέμα δεν έχει ληφθεί απόφαση.

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

Θέμα 11. Επικύρωση πρακτικού επιτροπής ανάθεσης για ανάδειξη οριστικού αναδόχου για «Προμήθεια ιματισμού» στο πλαίσιο του Ε.Π ΥΜΕΠΕΡΑΑ (εισηγήτρια Α. Κωνσταντινίδου)

Το θέμα εισηγήθηκε η κ. Κωνσταντινίδου και παρουσίασε στα μέλη του Δ.Σ το πρακτικό επιτροπής ανάθεσης για ανάδειξη οριστικού αναδόχου για «Προμήθεια ιματισμού» στο πλαίσιο του Ε.Π ΥΜΕΠΕΡΑΑ

ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΝΑΘΕΣΗΣ ΓΙΑ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΕΛΙΚΟΥ ΑΝΑΔΟΧΟΥ ΓΙΑ «ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΙΜΑΤΙΣΜΟΥ»

Στην Δαδιά, σήμερα Δευτέρα 25 – 05 – 2020 και ώρα 09:30 π.μ. συνεδρίασαν (μετά την υπ' αριθμ. 437/ 20 – 05 – 2020 πρόσκληση) τα τακτικά μέλη της Επιτροπής Ανάθεσης του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου που ορίστηκε σύμφωνα με την υπ' αριθ. 1132/2020 απόφαση της 140^{ης} συνεδρίασης του ΔΣ και αποτελείται από τους:

Δέσποινα Αλεξίου, Πρόεδρος επιτροπής, με αναπληρωτή τον Αθανάσιο Χαλιβελέντζιο

Τριανταφυλλιά Τσιατάλτζιαλη με αναπληρωτή τον Ιωάννη Τζιαμπάζη

Χρυσούλα Μπαμπάκα με αναπληρωτή τον Γιαννακίδη Γεώργιο

Για την αξιολόγηση των δικαιολογητικών κατακύρωσης του προσωρινού αναδόχου **Τραζέρας Κ. Βασίλειος**, για το διαγωνισμό «**Προμήθεια Ιματισμού**», στο πλαίσιο της πράξης «Επιχορήγηση του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου για δράσεις διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών, ειδών και οικοτόπων» με Κωδικό ΟΠΣ 5033258 στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2014-2020»

Η επιτροπή διαπίστωσε ότι ο ανάδοχος προσκόμισε εμπρόθεσμα τα δικαιολογητικά που αναφέρονται στην παραπάνω Πρόσκληση Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος, και συγκεκριμένα

1. Απόσπασμα ποινικού μητρώου
2. Φορολογική ενημερότητα
3. Ασφαλιστική ενημερότητα (άρθρο 80 παρ.2 του Ν.4412/2016)

τα οποία τα έλεγξε και διαπίστωσε την ορθότητα τους.

Η επιτροπή μετά από τα παραπάνω εισηγείται ομόφωνα την αποδοχή των δικαιολογητικών κατακύρωσης του αναδόχου Τραζέρας Κ. Βασίλειος, και την ανάδειξη του ως οριστικού αναδόχου για το διαγωνισμό «Προμήθεια Ιματισμού».

Το παρόν πρακτικό διαβιβάζεται στο Διοικητικό Συμβούλιο του Φορέα Διαχείρισης για επικύρωση

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

Στη συνέχεια ο Πρόεδρος κάλεσε τα μέλη να ψηφίσουν
Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, το σώμα μετά από διαλογική συζήτηση

αποφάσισε ομόφωνα

την επικύρωση του πρακτικού της επιτροπής ανάθεσης για ανάδειξη οριστικού αναδόχου για «Προμήθεια ιματισμού» στο πλαίσιο του Ε.Π ΥΜΕΠΕΡΑΑ

Η απόφαση αυτή πήρε τον αριθμό **1235/2020**

Θέμα 12. Επικύρωση πρακτικού επιτροπής ανάθεσης ηλεκτρονικού διαγωνισμού «Προμήθεια δορυφορικών πομπών» μέσω του Ε.Π ΥΜΕΠΕΡΑΑ (εισηγητής Χ. Παπαλεξανδρής)

Το θέμα εισηγήθηκε ο Χ. Παπαλεξανδρής και παρουσίασε στα μέλη του Δ.Σ το πρακτικό επιτροπής ανάθεσης ηλεκτρονικού διαγωνισμού «Προμήθεια δορυφορικών πομπών» μέσω του Ε.Π ΥΜΕΠΕΡΑΑ.

ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΝΑΘΕΣΗΣ ΓΙΑ ΑΠΟΣΦΡΑΓΙΣΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΩΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΓΙΑ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΔΟΡΥΦΟΡΙΚΩΝ ΠΟΜΠΩΝ

Στη Δαδιά, σήμερα Πέμπτη 11/06/2020 και ώρα 09:00 π.μ. συνεδρίασαν τα τρία τακτικά μέλη της Επιτροπής Ανάθεσης του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου για «Προμήθεια Δορυφορικών Πομπών» που ορίστηκε σύμφωνα με την υπ' αριθ. 1158/2020 απόφαση της 142^{ης}/07-02-2020 συνεδρίασης του ΔΣ αποτελούμενη από τους:

Παπαλεξανδρή Χαράλαμπο, Πρόεδρος

Σύλβια Ζακκάκ, ως μέλος

Χαλιβελέντζιο Αθανάσιο, ως μέλος

για να προβεί στην ηλεκτρονική αποσφράγιση και αξιολόγηση των προσφορών που κατατέθηκαν στο πλαίσιο διενέργειας του ανοικτού ηλεκτρονικού διαγωνισμού «**Διακήρυξη για προμήθεια δορυφορικών πομπών**» (Αριθ. Διακήρυξης 414/12-05-2020), η οποία έλαβε τον υπ' αριθ. 91892,1 αριθμό συστήματος ΕΣΗΔΗΣ, δημοσιεύθηκε νομίμως και αναρτήθηκε στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων λαμβάνοντας ΑΔΑΜ 20PROC006687235 2020-05-12, στο πλαίσιο της πράξης «Επιχορήγηση του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου για δράσεις διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών, ειδών και οικοτόπων» με κωδικό ΟΠΣ 5033258 του ΥΜΕΠΕΡΑΑ. Η τροποποίηση του διαγωνισμού αφορά τη συμπλήρωση των δύο γραμμών που αφορούν τα είδη του διαγωνισμού,

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

του πεδίου, Προϋπολογισθείσα τιμή ανά Μονάδα Μέτρησης (Άνευ ΦΠΑ), μετά από ειδοποίηση του συστήματος ότι «Εντοπίστηκαν 2 γραμμές στην καρτέλα ΓΡΑΜΜΕΣ του διαγωνισμού σας στις οποίες δεν έχει συμπληρωθεί το πεδίο "Προϋπολογισθείσα τιμή ανά Μονάδα Μέτρησης (Άνευ ΦΠΑ)". Ως εκ τούτου, ο συνολικός προϋπολογισμός του διαγωνισμού ανέρχεται σε €, ποσό που πιθανώς να διαφέρει από το συνολικό προϋπολογισμό που φαίνεται στη διακήρυξη του διαγωνισμού. Κατόπιν των ανωτέρω, προτείνουμε τον επανέλεγχο του διαγωνισμού σας και, αν όντως συντρέχουν τα προαναφερθέντα, να προχωρήσετε σε τροποποίησή του, τροποποιώντας κατάλληλα τα αντίστοιχα σημεία, δηλαδή: συμπληρώστε σε κάθε γραμμή, δηλαδή σε κάθε είδος του διαγωνισμού σας, το πεδίο "Προϋπολογισθείσα τιμή ανά Μονάδα Μέτρησης (Άνευ ΦΠΑ)"»

Η καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προσφορών ήταν, σύμφωνα με την διακήρυξη, η 05/06/2020 και η ημερομηνία ηλεκτρονικής αποσφράγισης των προσφορών η 10/06/2020 και ώρα 09:00 π.μ., η οποία τροποποιήθηκε σε 11/06/2020 και ώρα 09:00 π.μ.

1. Προκειμένου να προβεί στην ηλεκτρονική αποσφράγιση των προσφορών, η Επιτροπή συνδέθηκε στο ΕΣΗΔΗΣ με τα διαπιστευτήρια (όνομα χρήστη και κωδικό πρόσβασης), επέλεξε τον ηλεκτρονικό διαγωνισμό 91892,1 και διαπίστωσε ότι ο διαγωνισμός ήταν χαρακτηρισμένος από το σύστημα ως «κλειδωμένος» και αφετέρου ότι είχε υποβληθεί εμπρόθεσμα στο διαγωνισμό μία προσφορά από τον παρακάτω οικονομικό φορέα:

A/A	Ονοματεπώνυμο	Ημερομηνία υποβολής προσφοράς	Ώρα υποβολής προσφοράς
1	DIGISEC Ιδιωτική Επιχείρηση Παροχής Υπηρεσιών Α.Ε.	04/06/2020	17:37:15

Η Επιτροπή επισημαίνει ότι μέχρι το στάδιο αυτό της διαδικασίας δεν ήταν δυνατή η πρόσβαση στο περιεχόμενο των προσφορών.

2. Στη συνέχεια τα μέλη της Επιτροπής που διαθέτουν τους απαραίτητους κωδικούς για την αποσφράγιση των προσφορών καταχώρισαν διαδοχικά σε ειδική φόρμα του συστήματος τα διαπιστευτήρια τους (όνομα χρήστη και κρυφό προσωπικό κωδικό πρόσβασης), προκειμένου να αποσφραγισθούν οι προσφορές.

3. Αμέσως μετά την παραπάνω διαδικασία οι προσφορές αποσφραγίσθηκαν και συγκεκριμένα αποσφραγίσθηκε ο υποφάκελος «Δικαιολογητικά συμμετοχής – Τεχνική προσφορά», της προσφοράς με αποτέλεσμα να είναι δυνατή πλέον η πρόσβαση στο περιεχόμενό του. Επισημαίνεται, ότι ο υποφάκελος «Οικονομική Προσφορά» δεν αποσφραγίσθηκε, καθώς αυτός θα αποσφραγισθεί σε μεταγενέστερο στάδιο του διαγωνισμού.

4. Μετά την ηλεκτρονική αποσφράγιση των προσφορών, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η προσφορά είχε λάβει από το σύστημα, τον αναφερόμενο μοναδικό αριθμό συστήματος 176285

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

5. Σύμφωνα με το άρθρο 2.4.2.5 της διακήρυξης, εντός τριών (3) εργασίμων ημερών από την ηλεκτρονική υποβολή των στοιχείων και δικαιολογητικών προσκομίζονται υποχρεωτικά από τον οικονομικό φορέα στην αναθέτουσα αρχή, σε έντυπη μορφή και σε σφραγισμένο φάκελο, τα στοιχεία της ηλεκτρονικής προσφοράς τα οποία απαιτείται να προσκομισθούν σε πρωτότυπη μορφή, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11 παρ. 2 του ν.2690/1999 "Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας", όπως τροποποιήθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 2 του ν. 4250/2014.. Τέτοια στοιχεία και δικαιολογητικά είναι ενδεικτικά η εγγυητική επιστολή συμμετοχής, τα πρωτότυπα έγγραφα τα οποία έχουν εκδοθεί από ιδιωτικούς φορείς και δεν φέρουν επικύρωση από δικηγόρο, καθώς και τα έγγραφα που φέρουν τη Σφραγίδα της Χάγης (Apostille). Δεν προσκομίζονται σε έντυπη μορφή στοιχεία και δικαιολογητικά τα οποία φέρουν ηλεκτρονική υπογραφή, τα ΦΕΚ, τα τεχνικά φυλλάδια και όσα προβλέπεται από το ν. 4250/2014, ότι οι φορείς υποχρεούνται να αποδέχονται σε αντίγραφα των πρωτοτύπων.

Σύμφωνα με το ανωτέρω άρθρο της διακήρυξης, ο οικονομικός φορέας κατέθεσε ενσφράγιστο φάκελο στο πρωτόκολλο του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς Λευκίμης Σουφλίου, λαμβάνοντας αριθμό πρωτοκόλλου 500/10-06-2020 και παραδόθηκε ενσφράγιστος στην Επιτροπή κατά την έναρξη της διαδικασίας.

6. Η Επιτροπή αποσφράγισε το φάκελο που κατατέθηκε στο πρωτόκολλο της υπηρεσίας, μονογράφησαν δε και σφραγίστηκαν από την Επιτροπή όλα τα δικαιολογητικά που υποβλήθηκαν, ανά φύλλο.

7. Στη συνέχεια η επιτροπή προέβη στον έλεγχο των δικαιολογητικών συμμετοχής και των τεχνικών προσφορών του οικονομικού φορέα που συμμετείχε στο διαγωνισμό.

Ο οικονομικός φορέας υπέβαλε πρόσφορά, σύμφωνα με όσα δήλωσε στην ΤΕΥΔ και στο σύστημα, για το Τμήμα 2 του διαγωνισμού.

- Η εγγυητική επιστολή βρέθηκε σύμφωνη με τη διακήρυξη.

Έχει ζητηθεί ο έλεγχος της γνησιότητας της εγγυητικής επιστολής από την αρχή έκδοσης (αρ. πρωτ. 506-11/06/2020) και αναμένεται απάντηση.

- Στο έντυπο ΤΕΥΔ της Εταιρίας DIGISEC Ιδιωτική Επιχείρηση Παροχής Υπηρεσιών Α.Ε. διαπιστώθηκαν τα παρακάτω:
 - Στο Μέρος IV «Κριτήρια επιλογής», Β: «Οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια», στο ερώτημα 1 που αφορά την απόδειξη της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας της παραγράφου 2.2.5 για την οποία «*οι οικονομικοί φορείς προσκομίζουν δήλωση περί του ολικού ύψους του κύκλου εργασιών και του κύκλου εργασιών στον τομέα δραστηριοτήτων που αποτελεί το αντικείμενο της σύμβασης, για τις τρεις τελευταίες οικονομικές χρήσεις, συναρτήσει της ημερομηνίας σύστασης του οικονομικού φορέα ή έναρξης των δραστηριοτήτων του, εφόσον είναι διαθέσιμες οι πληροφορίες για τον εν λόγω κύκλο εργασιών. Εάν ο οικονομικός φορέας, για βάσιμο λόγο, δεν είναι σε θέση να προσκομίσει τα ανωτέρω δικαιολογητικά, μπορεί να αποδεικνύει την οικονομική και χρηματοοικονομική του επάρκεια με οποιοδήποτε άλλο*

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

κατάλληλο έγγραφο», σύμφωνα με την παράγραφο 2.2.8.2.Β3 της διακήρυξης διαπιστώθηκαν τα εξής:

- Το ποσό που παρουσιάζεται για το 2017 δε συμφωνεί με αυτό που αναγράφεται στα σχετικά έγγραφα με τον ισολογισμό της εταιρίας που προσκόμισε ο οικονομικός φορέας
- Δεν παρουσιάζονται οικονομικά στοιχεία για το 2019
- Στο Μέρος IV «Κριτήρια επιλογής», Β: «Οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια», δεν απαντάται το ερώτημα 3 «Σε περίπτωση που οι πληροφορίες σχετικά με τον κύκλο εργασιών (γενικό ή ειδικό) δεν είναι διαθέσιμες για ολόκληρη την απαιτούμενη περίοδο, αναφέρετε την ημερομηνία που ιδρύθηκε ή άρχισε τις δραστηριότητές του ο οικονομικός φορέας», ενώ παραπάνω στο ερώτημα 1 αναφέρεται ότι «Η εταιρία συστάθηκε το 2017 και δεν έχει κλείσει ακόμη 3 οικονομικές χρήσεις»
- Στο Μέρος IV «Κριτήρια επιλογής», Γ: «Τεχνική και επαγγελματική ικανότητα», στο πεδίο 1, όπου παρουσιάζεται ο κατάλογος κυριότερων παραδόσεων της τελευταίας τριετίας, παρουσιάζεται μία σειρά παραδόσεων, των οποίων η συνάφεια με το αντικείμενο της προκήρυξης δεν είναι σαφής όπως προβλέπεται στην παράγραφο 2.2.6.α της διακήρυξης.
- Στο έντυπο ΤΕΥΔ της εταιρίας ΝCC ΕΝ ΣΙ ΣΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ Ε.Π.Ε. στην ικανότητα της οποίας στηρίζεται ο οικονομικός φορέας για την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα και συγκεκριμένα για την κάλυψη της απαίτησης της παραγράφου 2.2.6.β, διαπιστώθηκαν τα παρακάτω:
 - Στο Μέρος III «Λόγοι αποκλεισμού», Γ: «Λόγοι που σχετίζονται με αφερεγγυότητα, σύγκρουση συμφερόντων ή επαγγελματικό παράπτωμα», δεν απαντάται το ερώτημα «Γνωρίζει ο οικονομικός φορέας την ύπαρξη τυχόν σύγκρουσης συμφερόντων λόγω της συμμετοχής του στη διαδικασία ανάθεσης της σύμβασης;»

Κατά την αξιολόγηση της τεχνικής προσφοράς διαπιστώθηκε ότι τα προσφερόμενα είδη καλύπτουν πλήρως τις απαιτήσεις του διαγωνισμού, όπως ορίζονται στο παράρτημα Ι της διακήρυξης, πλην όμως δε προσδιορίζεται ο χρόνος εγγύησης καλής λειτουργίας τους.

Για το Τμήμα 1 «Προμήθεια δορυφορικών πομπών για ελάφια» διαπιστώθηκε ότι δεν είχε υποβληθεί καμία προσφορά.

Βάσει των παραπάνω, η επιτροπή εισηγείται ομόφωνα

1. την κλήση του προσφέροντα για την ορθή συμπλήρωση των ελλείψεων και των ασαφειών των ΤΕΥΔ, την τεκμηρίωση της συνάφειας του τύπου των συμβάσεων προμηθειών που παρουσιάζονται στον πίνακα με το αντικείμενο της προκήρυξης σύμφωνα με την παράγραφο 2.2.6.α της διακήρυξης και τον προσδιορισμό του χρόνου εγγύησης καλής λειτουργίας του υπό προμήθεια εξοπλισμού

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

2. την κήρυξη του Τμήματος 1 του διαγωνισμού άγονου και την επαναπροκήρυξή του

Στη συνέχεια ο Πρόεδρος κάλεσε τα μέλη να ψηφίσουν λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, το σώμα μετά από διαλογική συζήτηση

αποφάσισε ομόφωνα

την επικύρωση του πρακτικού της επιτροπής ανάθεσης ηλεκτρονικού διαγωνισμού «Προμήθεια δορυφορικών πομπών» μέσω του Ε.Π ΥΜΕΠΕΡΑΑ.

Η απόφαση αυτή πήρε τον αριθμό **1236/2020**

Θέμα 13. Επικύρωση πρακτικού επιτροπής παρακολούθησης παραλαβής πετρελαίου κίνησης μηνός Απριλίου 2020 (εισηγήτρια Α. Κωνσταντινίδου)

Το θέμα εισηγήθηκε η κ. Κωνσταντινίδου και παρουσίασε στα μέλη του Δ.Σ και παρουσίασε το πρακτικό της επιτροπής παρακολούθησης παραλαβής πετρελαίου κίνησης μηνός Απριλίου 2020

ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΠΑΡΑΛΑΒΗΣ

Προμήθειας καυσίμων κίνησης μηνός Απριλίου

Στην Δαδιά, σήμερα 04/05/2020 και ώρα 10:30 συνεδρίασε η Επιτροπή Παρακολούθησης - Παραλαβής του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου που συστάθηκε σύμφωνα με την υπ' αριθ. 1132/2020 απόφαση της 140^{ης} συνεδρίασης του ΔΣ αποτελείται από τους:

Δέσποινα Αλεξίου με αναπληρωτή τον Αθανάσιο Χαλιβελέντζιο

Τριανταφυλλιά Τσιατάλτζιαλη με αναπληρωτή τον Ιωάννη Τζιαμπάζη

Χρυσούλα Μπαμπάκα με αναπληρωτή τον Γεώργιο Γιαννακίδη

Αντικείμενο της συνεδρίασης ήταν η παραλαβή των καυσίμων κίνησης των υπηρεσιακών οχημάτων και λεωφορείων κατά το μήνα Απρίλιο.

Η επιτροπή αφού έλαβε υπόψη της τους όρους της από 20/02/2020 υπογραφείσας σύμβασης (ΑΔΑΜ:20SYMV006316589) μεταξύ του Φορέα Διαχείρισης και του πρατηρίου υγρών καυσίμων της κα Γαμάγα Στυλιανής.

Βεβαιώνει

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

ότι τηρήθηκαν οι όροι της σύμβασης, ενώ σύμφωνα με τα τιμολόγια που εκδόθηκαν τον μήνα Απρίλιο:

1. τα υπηρεσιακά οχήματα του Φορέα Διαχείρισης εφοδιάστηκαν συνολικά με 134,38lt. Τα λίτρα που εφοδιάστηκε το κάθε όχημα βρίσκονται εντός των ορίων που τίθενται από την ΥΑ1450/550/1982 όπως τροποποιήθηκε & ισχύει (επισυνάπτεται πίνακας). Ενώ σύμφωνα με τα ημερολόγια κίνησης των οχημάτων, αυτά κινήθηκαν για την υλοποίηση των σκοπών του Φορέα Διαχείρισης.

Τα λεωφορεία του Φορέα Διαχείρισης κατά τον μήνα Απρίλιο δεν εφοδιάστηκαν με καύσιμα. Στη συνέχεια ο Πρόεδρος κάλεσε τα μέλη να ψηφίσουν λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, το σώμα μετά από διαλογική συζήτηση

αποφάσισε ομόφωνα

την επικύρωση του πρακτικού της επιτροπής παρακολούθησης παραλαβής πετρελαίου κίνησης μηνός Απριλίου 2020

Η απόφαση αυτή πήρε τον αριθμό **1237/2020**

Θέμα 14. Επικύρωση πρακτικού επιτροπής παρακολούθησης παραλαβής πετρελαίου κίνησης μηνός Μαΐου 2020 (εισηγήτρια Α. Κωνσταντινίδου)

Το θέμα εισηγήθηκε η κ. Κωνσταντινίδου και παρουσίασε στα μέλη του Δ.Σ και παρουσίασε το πρακτικό της επιτροπής παρακολούθησης παραλαβής πετρελαίου κίνησης μηνός Μαΐου 2020.

ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΠΑΡΑΛΑΒΗΣ

Προμήθειας καυσίμων κίνησης μηνός Μαΐου

Στην Δαδιά, σήμερα 01/06/2020 και ώρα 10:30 συνεδρίασε η Επιτροπή Παρακολούθησης - Παραλαβής του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου που συστάθηκε σύμφωνα με την υπ' αριθ. 1132/2020 απόφαση της 140^{ης} συνεδρίασης του ΔΣ αποτελείται από τους:

Δέσποινα Αλεξίου με αναπληρωτή τον Αθανάσιο Χαλιβελέντζιο

Τριανταφυλλιά Τσιατάλτζιαλη με αναπληρωτή τον Ιωάννη Τζιαμπάζη

Χρυσούλα Μπαμπάκα με αναπληρωτή τον Γεώργιο Γιαννακίδη

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

Αντικείμενο της συνεδρίασης ήταν η παραλαβή των καυσίμων κίνησης των υπηρεσιακών οχημάτων και λεωφορείων κατά το μήνα Μάιο.

Η επιτροπή αφού έλαβε υπόψη της τους όρους της από 20/02/2020 υπογραφείσας σύμβασης (ΑΔΑΜ:20SYMV006316589) μεταξύ του Φορέα Διαχείρισης και του πρατηρίου υγρών καυσίμων της κα Γαμάγα Στυλιανής.

Βεβαιώνει

ότι τηρήθηκαν οι όροι της σύμβασης, ενώ σύμφωνα με τα τιμολόγια που εκδόθηκαν τον μήνα Μάιο:

1. τα υπηρεσιακά οχήματα του Φορέα Διαχείρισης εφοδιάστηκαν συνολικά με 130,00lt. Τα λίτρα που εφοδιάστηκε το κάθε όχημα βρίσκονται εντός των ορίων που τίθενται από την ΥΑ1450/550/1982 όπως τροποποιήθηκε & ισχύει (επισυνάπτεται πίνακας). Ενώ σύμφωνα με τα ημερολόγια κίνησης των οχημάτων, αυτά κινήθηκαν για την υλοποίηση των σκοπών του Φορέα Διαχείρισης.
2. Τα λεωφορεία του Φορέα Διαχείρισης κατά τον μήνα Απρίλιο δεν εφοδιάστηκαν με καύσιμα.

Στη συνέχεια ο Πρόεδρος κάλεσε τα μέλη να ψηφίσουν λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, το σώμα μετά από διαλογική συζήτηση

αποφάσισε ομόφωνα

την επικύρωση του πρακτικού της επιτροπής παρακολούθησης παραλαβής πετρελαίου κίνησης μηνός Μαΐου 2020

Η απόφαση αυτή πήρε τον αριθμό **1238/2020**

Μη υπάρχοντων άλλων θεμάτων ο Πρόεδρος κήρυξε τη λήξη της συνεδρίασης

Τα Μέλη

Κοράκης Γεώργιος
Βασιλάκης Δημητριος
Πιστόλας Κωνσταντίνος

Η Γραμματέας

Σκαρτσή Θεοδώρα

Ο Πρόεδρος

Ποϊραζίδης Κωνσταντίνος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΡΑΚΤΙΚΟΥ 148

Θέμα 3: Γνωμοδότηση επί της Μελέτης Περιβάλλοντος για την τροποποίηση της με α.π. οικ. 17460/04.04.2016 (ΑΔΑ: 7Π7Σ4653Π8-4Ξ3) Υ.Α. Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων του έργου: "Αιολικός Σταθμός Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΑΣΠΗΕ) συνολικής ισχύος 32MW στις θέσεις «Καβαλλάρης / Μακρυνόρος / Μικρονόρος», Δήμου Αρριανών, Π.Ε. Ροδόπης" της εταιρίας Χ. ΡΟΚΑΣ Α.Β.Ε.Ε. (εισηγήτρια Σ. Ζακκάκ)

1. Γενικά στοιχεία

Η υπό εξέταση Μελέτη Περιβάλλοντος αφορά στην έκδοση τροποποιημένης ΑΕΠΟ για το έργο «Αιολικός Σταθμός Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΑΣΠΗΕ) συνολικής ισχύος 32MW στις θέσεις 'Καβαλλάρης – Μακρυνόρος –Μικρονόρος' του Δήμου Αρριανών, ΠΕ Ροδόπης» της εταιρίας «Χ. ΡΟΚΑΣ ΑΒΕΕ», που υπάγεται στην κατηγορία Α1. Ο ΑΣΠΗΕ θα είναι συνολικής ισχύος 32MW και θα αποτελείται από 8 Α/Γ Vestas V150 (ύψος σωληνωτού πύργου 105, διάμετρος ρότορα 150m), ισχύος 4MW η κάθε μία. Η επιφάνεια σάρωσης ρότορα (swept area) ανά Α/Γ ισούται με 17.671 m² και το μέγιστο ύψος κάθε Α/Γ θα είναι 180 m. Η ηλεκτρική διασύνδεση του ΑΣΠΗΕ θα γίνει μέσω υπόγειων Δικτύων ΜΤ 30kV (αναλόγως με τους δεσμευτικούς όρους σύνδεσης που θα εκδοθούν από τον ΑΔΜΗΕ μετά τη τροποποίηση της ΑΕΠΟ), και επέκταση του εν λειτουργία υποσταθμού (Υ/Σ) ανύψωσης τάσης 20/150kV με την ονομασία «Πατριάρχης», ο οποίος εξυπηρετεί το ομώνυμο αιολικό πάρκο και σύνδεση στο Διασυνδεδεμένο Σύστημα Μεταφοράς. Το εσωτερικό δίκτυο ΜΤ που συνδέει ηλεκτρικά τις Α/Γ με το διαμέρισμα των πινάκων ΜΤ στον Υ/Σ, θα είναι επίσης υπόγειο. Για την κατασκευή του έργου θα διανοιχθούν νέοι δρόμοι συνολικού μήκους 11.715,32 m, ενώ στα υφιστάμενα οδικά τμήματα που θα αξιοποιηθούν για τη μεταφορά των Α/Γ (συνολικού μήκους 4731.68m) θα απαιτηθούν μικρής κλίμακας σημειακές παρεμβάσεις διαπλάτυνσης του οδοστρώματος, βελτίωσης των κλειστών καμπυλών και βελτίωση της οδοστρωσίας.

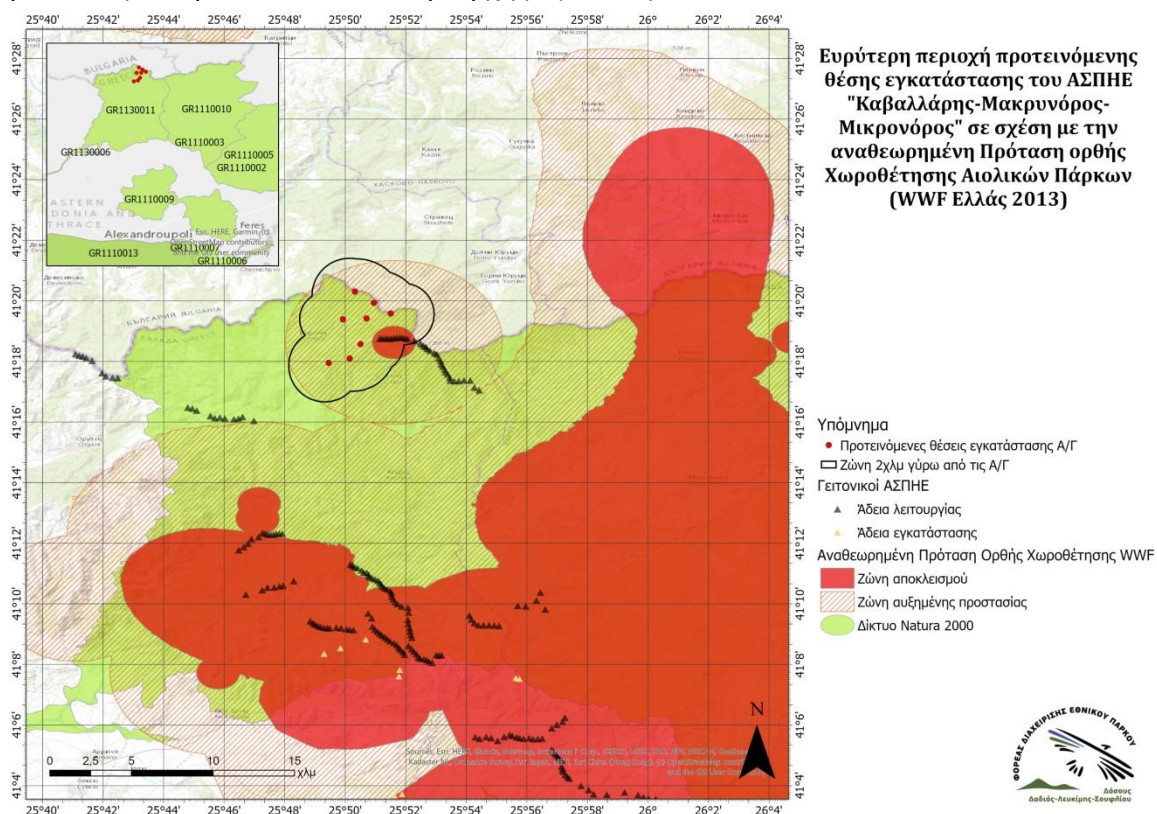
Το σύνολο των Α/Γ του ΑΣΠΗΕ προτείνεται να εγκατασταθούν εντός της Ζώνης Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) με κωδικό GR113011 «ΚΟΙΛΑΔΑ ΦΙΛΙΟΥΡΗ» του εθνικού καταλόγου του δικτύου Natura 2000, στο βόρειο όριο της, και εντός της ΣΠΠΕ με κωδικό GR008 «Κοιλιάδα Φιλιούρη-Ανατολική Ροδόπη». Σε απόσταση 5χλμ ανατολικά βρίσκεται η περιοχή GR1110010 (SPA). Η σημαντικότητά της ΖΕΠ GR1130011 έγκειται στο ότι συντηρεί σημαντικούς πληθυσμούς αναπαραγόμενων αρπακτικών ειδών και πτωματοφάγων που την επισκέπτονται για τροφοληψία. Στα είδη χαρακτηρισμού της ΖΕΠ "Κοιλιάδα Φιλιούρη" συμπεριλαμβάνονται ο Μαυρόγυπας, το Όρνιο, ο Ασπροπάρης, ο Χρυσαιτός και ο Φιδαετός. Τα 4 πρώτα είδη έχουν χαρακτηριστεί ως τα πλέον ευπαθή σε αιολικά πάρκα, σε βαθμό που προτείνεται ο αποκλεισμός εγκατάστασης ΑΣΠΗΕ σε ΣΠΠΕ και ΖΕΠ για τις οποίες τα τρία πρώτα είδη (Μαυρόγυπας, Όρνιο, Ασπροπάρης) αποτελούν είδη χαρακτηρισμού (Δημαλέξης κ.α. 2010). Παρά το γεγονός ότι ορισμένες φορές τα πουλιά εντοπίζουν και αποφεύγουν τις Α/Γ, ο κίνδυνος πρόσκρουσης παραμένει υπαρκτός, ιδιαίτερα σε μεγαλόσωμα είδη όπως ο Μαυρόγυπας και το Όρνιο. Οι

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

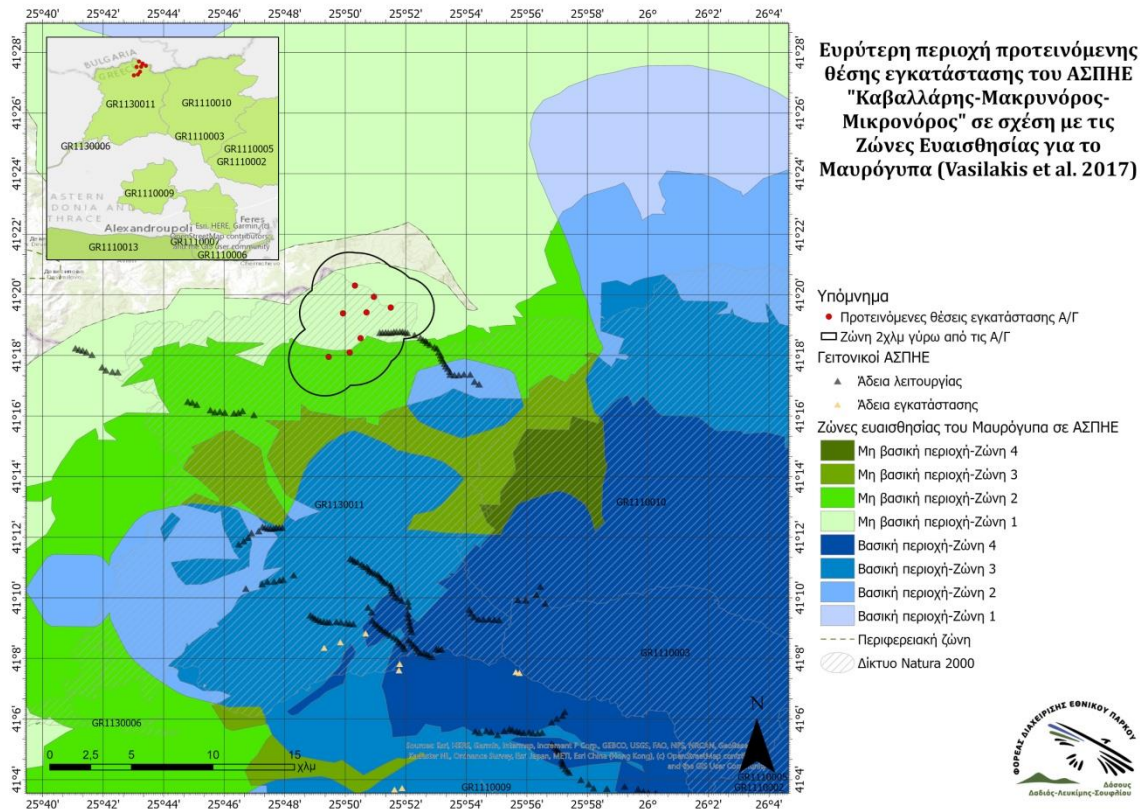
αναφορές περιστατικών πρόσκρουσης είναι πολυάριθμες τόσο στη διεθνή βιβλιογραφία (πχ Carrete et al. 2011, Martin et al. 2012, Rydel et al. 2012), όσο και από δεδομένα από την περιοχή της Θράκης (Carcamo et al. 2011, Doutau et al. 2011). Αντίστοιχα, η ΣΠΠΕ GR008 αποτελεί σημαντική περιοχή για αναπαραγόμενα και διαβατικά αρπακτικά και είδη που σχετίζονται με δάση και θαμνώνες.

Η προτεινόμενη περιοχή εγκατάστασης του ΑΣΠΗΕ εμπίπτει στη “**Ζώνη Αυξημένης Προστασίας**” σύμφωνα με την αναθεωρημένη πρόταση ορθής χωροθέτησης αιολικών πάρκων στη Θράκη του WWF Ελλάς (2013). Ειδικά σε σχέση με το Μαυρόγυπα, σύμφωνα με πρόσφατα δημοσιευμένη μελέτη, η χωροθέτηση του έργου γίνεται σε ζώνη χαμηλής ευαισθησίας (Α/Γ 1-6: **Μη βασική περιοχή-Ζώνη 1** και Α/Γ 7,8: **Μη βασική περιοχή-Ζώνη 2**) (Vasilakis et al., 2017) (Εικόνα 1 & 2).

Στην περιοχή μελέτης, όπως ορίζεται στην ΕΟΑ (όριο ΖΕΠ GR1130011 και ακτίνα 10χμλ γύρω από τον ΑΣΠΗΕ), εντός της Ελλάδας, εντοπίζονται επιπλέον 147 Α/Γ με άδεια λειτουργίας και 4 με άδεια εγκατάστασης, με την πλειονότητα αυτών να χωροθετείται στο ΝΑ τμήμα της ΖΕΠ. Η προτεινόμενη θέση χωροθέτησης και συγκεκριμένα η θέση των Α/Γ 6, 7 και 8, είναι σε συνέχεια με τον υφιστάμενο ΑΣΠΗΕ «Πατριάρχης» (31 Α/Γ).

Εικόνα 1: Ευρύτερη περιοχή προτεινόμενης θέσης εγκατάστασης του ΑΣΠΗΕ «Καβαλλάρης – Μακρονόρος –Μικρονόρος» σε σχέση με την Αναθεωρημένη Πρόταση Ορθής Χωροθέτησης Αιολικών Πάρκων (WWF Ελλάς 2013)

Εικόνα 2:

Ευρύτερη περιοχή προτεινόμενης θέσης εγκατάστασης του ΑΣΠΗΕ «Καβαλλάρης – Μακρυνόρος –Μικρονόρος» σε σχέση με τις ζώνες ευαισθησίας για το Μαυρόγυπα (Vasilakis et al. 2017)

2. Αξιολόγηση χρήσης προτεινόμενης θέσης χωροθέτησης ΑΣΠΗΕ από τα αρπακτικά πουλιά

Τα στοιχεία που παρατίθενται στην ΕΟΑ έχουν προκύψει από ορνιθολογική διερεύνηση για τον συγκεκριμένο ΑΣΠΗΕ, η οποία πραγματοποιήθηκε τα έτη 2008, 2010 και 2014, καθώς και από άλλα σημεία θέας στην ΠΕΠ τα έτη 2018/2019.

Ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου, στο πλαίσιο υλοποίησης του προγράμματος «Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης - Σουφλίου» του ΕΠΠΕΡΑΑ, έχει προμηθευτεί οκτώ δορυφορικούς πομπούς, υψηλής χρονικής συχνότητας, με σκοπό την καταγραφή των μετακινήσεων των ατόμων Μαυρόγυπα διαφόρων ηλικιών, έτσι ώστε να αποτυπωθούν οι βασικοί διάδρομοι μετακίνησης του είδους, οι κύριες περιοχές τροφοληψίας και κούρνιας του κοκ. Οι οκτώ αυτοί δορυφορικοί πομποί έχουν χρησιμοποιηθεί μέχρι σήμερα σε 14 διαφορετικούς Μαυρόγυπες, σε διαφορετικές χρονικές περιόδους. Απώτερος στόχος είναι ο αποτελεσματικότερος σχεδιασμός των διαχειριστικών δράσεων για την προστασία του είδους. Ο αριθμός των πομπών αντιστοιχεί περίπου στο 6.5% του πληθυσμού. Οι πομποί αυτοί

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

καταγράφουν τη θέση του πουλιού κάθε 3 λεπτά (υψηλής χρονικής συχνότητας) με αποτέλεσμα να παρέχουν υψηλή ακρίβεια στην αποτύπωση των διαδρομών μετακίνησης. Οι ώρες λειτουργίας τους κατά τους χειμερινούς μήνες είναι 06:00-19:00, ενώ κατά τους θερινούς είναι 05:00-21:00, καθώς τα πουλιά κινούνται τις ώρες που έχει φως. Παράλληλα, χρησιμοποιήθηκαν δεδομένα από 27 Μαυρόγυπες (20 δορυφορικοί πομποί), στους οποίους έχουν τοποθετηθεί πομποί από το Φορέα Διαχείρισης, στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE «Conservation of Black and Griffon vultures in the cross-border Rhodopes mountains» (LIFE RE-VULTURES - LIFE14 NAT/NL/000901 – A2), στο οποίο ο ΦΔ συμμετέχει ως εξωτερικός συνεργάτης και το οποίο χρηματοδοτείται κατά 75% από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (LIFE NATURE). Οι πομποί αυτοί καταγράφουν τη θέση του πουλιού κάθε μία ώρα. Στο σύνολό τους, οι παραπάνω πομποί, μέχρι την 31^η Μαρτίου 2020, οπότε και ανακτήθηκαν τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν για τη γνωμοδότηση επί της ΕΟΑ, είχαν συμπληρώσει 660,91 ημέρες καταγραφών (ΜΟ ημερών λειτουργίας ανά πομπό για τους πομπούς που έχουν συμπληρώσει 100 ημέρες καταγραφής) ή 1273 διακριτές ημέρες και ο μέσος χρόνος λήψης στοιχείων από κάθε πομπό ανά ημέρα ήταν 14,5 ώρες. Στο πλαίσιο του παραπάνω προγράμματος LIFE έχουν τοποθετηθεί δορυφορικοί πομποί από την οργάνωση BSPB και σε 30 Όρνια που αναπαράγονται στη Βουλγαρία (12 από τους οποίους καταγράφουν τη θέση του πουλιού κάθε 5 λεπτά - υψηλής χρονικής συχνότητας). Στο σύνολό τους, οι παραπάνω πομποί, μέχρι την 31^η Μαρτίου 2020, οπότε και ανακτήθηκαν τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν για τη γνωμοδότηση επί της ΕΟΑ, είχαν συμπληρώσει 718,88 ημέρες καταγραφών (ΜΟ ημερών λειτουργίας ανά πομπό για τους πομπούς που έχουν συμπληρώσει 100 ημέρες καταγραφής) ή 1352 διακριτές ημέρες. Αν και οι πομποί συλλέγουν δεδομένα καθ' όλη τη διάρκεια του 24ώρου, ως μέσος ημερήσιος χρόνος καταγραφών θεωρούνται οι 14,5 ώρες κατά τις οποίες τα πουλιά είναι δραστήρια. Τα δεδομένα αυτά, που αφορούν την περιοχή χωροθέτησης του υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ, διατέθηκαν στο Φορέα Διαχείρισης με σκοπό την ακριβέστερη αποτίμηση των επιπτώσεων του υπό εξέταση έργου. Τόσο για το Μαυρόγυπα, όσο και για το Όρνιο για τους υπολογισμούς των διελεύσεων χρησιμοποιήθηκαν μόνο τα σημειακά δεδομένα (και όχι οι γραμμικές μετακινήσεις), τα οποία αποτυπώνουν με αξιοπιστία την παρουσία των ατόμων στην περιοχή ενδιαφέροντος. Ειδικότερα, για την εκτίμηση των διελεύσεων ανά 10 ώρες καταγραφών χρησιμοποιήθηκαν μόνο τα στοιχεία των πομπών υψηλής χρονικής συχνότητας τα οποία είναι και τα πλέον αξιόπιστα. Οι γραμμικές μετακινήσεις χρησιμοποιήθηκαν μόνο στην περίπτωση των πομπών υψηλής χρονικής συχνότητας για την οπτική αποτύπωση των μετακινήσεων στο χάρτη. Τέλος, χρησιμοποιούνται στοιχεία δορυφορικής τηλεμετρίας για το Χρυσαιτό, από 13 πομπούς που τοποθετήθηκαν από τον κ. Σιδηρόπουλο από το Δεκέμβριο του 2018 μέχρι και σήμερα, στο πλαίσιο Διδακτορικής Έρευνας του Τμήματος Βιολογικών Εφαρμογών και Τεχνολογιών του Π/μίου Ιωαννίνων με χρηματοδότηση από το Natural Research Ltd (Σκωτία).

Τα δεδομένα από τους παραπάνω πομπούς εξετάστηκαν προσεκτικά και συμπληρωματικά αυτών που παρουσιάζονται στη μελέτη, μετά από στάθμισή τους, έτσι ώστε να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα σε σχέση με τη χρήση της προτεινόμενης περιοχής χωροθέτησης του ΑΣΠΗΕ από τα δύο παραπάνω είδη και την εκτίμηση των επιπτώσεων.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της μελέτης, καταγράφηκαν 13 είδη πτωματοφάγων και αρπακτικών, ενώ από τα είδη χαρακτηρισμού της ΖΕΠ GR1130011 (εντός της οποίας εντοπίζεται το έργο) καταγράφηκε ο Μαυρόγυπας, ο Χρυσαιτός, ο Φιδαετός, το Όρνιο, ο Μεσαίος δρυοκολάπτης και

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

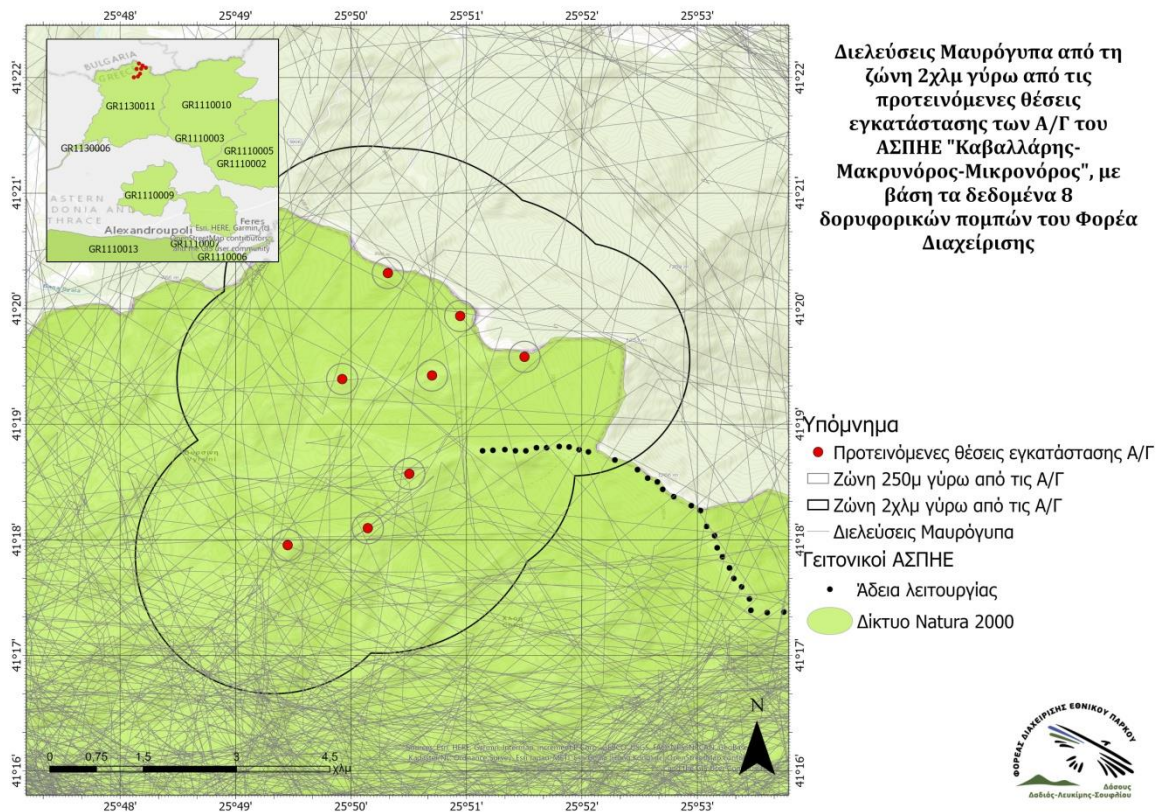
ο Αετομάχος. Κατά τα έτη 2008, 2009 και 2014, καταγράφηκαν διελεύσεις, από τέσσερα είδη (Χρυσαιτός, Σφηκιάρης, Φιδαετός και Όρνιο). Σε τρεις περιπτώσεις, οι κινήσεις του Χρυσαιτού και σε τρεις περιπτώσεις οι κινήσεις του Σφηκιάρη έγιναν εντός της ζώνης Α. Την περίοδο 2018/2019 καταγράφηκαν διελεύσεις από πέντε είδη αρπακτικών πουλιών (Γερακαετός, Χρυσαιτός, Σφηκιάρης, Φιδαετός και Όρνιο). Σε μία περίπτωση η κίνηση του Γερακαετού και του Σφηκιάρη έγιναν εντός της ζώνης Α. Ο Μαυρόγυπας παρατηρήθηκε σε μία μόλις περίπτωση στην ΠΕΠ, εκτός ζώνης Α (όλα τα έτη καταγραφών) και ως εκ τούτου οι επιπτώσεις σε αυτό το είδος δεν εξετάζονται περαιτέρω στη μελέτη. Παράλληλα, η συχνότητα διελεύσεων του Όρνιου ήταν σχετικά χαμηλή. Τέλος, η μεταναστευτική δραστηριότητα στην συγκεκριμένη περιοχή ήταν πολύ περιορισμένη (σε ότι αφορά αριθμό ειδών και διερχόμενων ατόμων τις καταγραφές το χειμώνα δεν παρατηρήθηκαν αξιόλογες συγκεντρώσεις ή δραστηριότητα ειδών [αυξημένοι πληθυσμοί από λίγα είδη, εκτός Παραρτήματος Ι οδηγίας πτηνών: *Parus major*, *Turdus viscivorus* (πχ. 12 άτομα τον 11/2018), *Fringilla coelebs*, *Coccothraustes Coccothraustes*, *Phoenicurus ochruros*, *Sturnus vulgaris* (πχ. 30 άτομα τον 3/2010)]).

Αναφορικά με το Μαυρόγυπα, σύμφωνα με τα δεδομένα δορυφορικής τηλεμετρίας, εντός της ΠΕΠ (Ζώνη 2χλμ γύρω από τις Α/Γ) καταγράφηκε παρουσία των 21 από τα 41 πουλιά σε σύνολο 110 ημερών, ενώ ο συνολικός αριθμός των διελεύσεων εκτιμάται σε 127 κατ' ελάχιστο (αν υποθέσουμε ότι έχουμε μόνο μία διέλευση/πουλί/ημέρα). Σε αντιπαράβολή με τα στοιχεία της ΕΟΑ, αυτή η συχνότητα αντιστοιχεί σε **8,64%** των ημερών καταγραφής στην ΠΕΠ, σε δείγμα 41 πουλιών (από τα 120 περίπου που εκτιμάται ότι είναι ο συνολικός πληθυσμός), ενώ η δραστηριότητά τους εντοπίζεται κυρίως στο νότιο τμήμα της ΠΕΠ, στην περιοχή των Α/Γ 6-8 (Εικόνα 3). Το νότιο τμήμα της ΠΕΠ χρησιμοποιείται επίσης περιστασιακά για διανυκτέρευση από το Μαυρόγυπα, με χαμηλή συχνότητα (5 καταγεγραμμένες διανυκτερεύσεις), ενώ στο 12,75% των καταγραφών τα πουλιά φαίνεται να ήταν στατικά (καταγεγραμμένη ταχύτητα <0,89m/s), γεγονός που υποδεικνύει κούρνια ή τροφοληψία. Συγκεκριμένα, οι καταγραφές των στατικών πουλιών έγιναν σε σύνολο 9 ημερών (σε δύο περιπτώσεις ήταν συνεχόμενα διήμερα), γεγονός που πιθανά να τις συνδέει με επτά διακριτά περιστατικά τροφοληψίας.

Επιπλέον, παραθέτουμε ενδεικτικά τη συχνότητα διελεύσεων Μαυρόγυπα από τη Ζώνη Α όπως έχει υπολογιστεί με βάση τα δεδομένα τηλεμετρίας προς σύγκριση με τα στοιχεία της ΕΟΑ. Σύμφωνα με τα δεδομένα τηλεμετρίας, στη Ζώνη Α, καταγράφηκαν 3 πουλιά σε σύνολο 9 ημερών, ενώ ο συνολικός αριθμός των διελεύσεων εκτιμάται σε 9 κατ' ελάχιστο (αν υποθέσουμε ότι έχουμε μόνο μία διέλευση/πουλί/ημέρα). Το 12,75% των διελεύσεων από τη ζώνη Α έγιναν στο ύψος του ρότορα. Το ύψος πτήσης εκτιμάται βάσει των δεδομένων των πομπών, σε συνδυασμό με το ψηφιακό υπόβαθρο μοντέλου υψομέτρου της ASTER (<https://asterweb.jpl.nasa.gov/gdem.asp>) και το μοντέλο γεωειδούς όπως έχει υπολογιστεί από τους Papadopoulos et al. (2019). Σε αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί ότι, δεδομένου ότι οι πομποί καταγράφουν τη θέση του πουλιού ανά 5 λεπτά έως και μία ώρα, είναι σαφές ότι οι καταγραφές εντός της Ζώνης Α αποτελούν υποσύνολο της πραγματικής συχνότητα παρουσίας του είδους, καθώς η πιθανότητα η στιγμή καταγραφής της θέσης να συμπίπτει με τη στιγμή κατά την οποία το πουλί διέρχεται από τη ζώνη Α είναι πολύ μικρή (για ενδεικτική σύγκριση των θέσεων καταγραφής με τις γραμμές διελεύσεων από η Ζώνη Α βλ. Εικόνα 5).

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

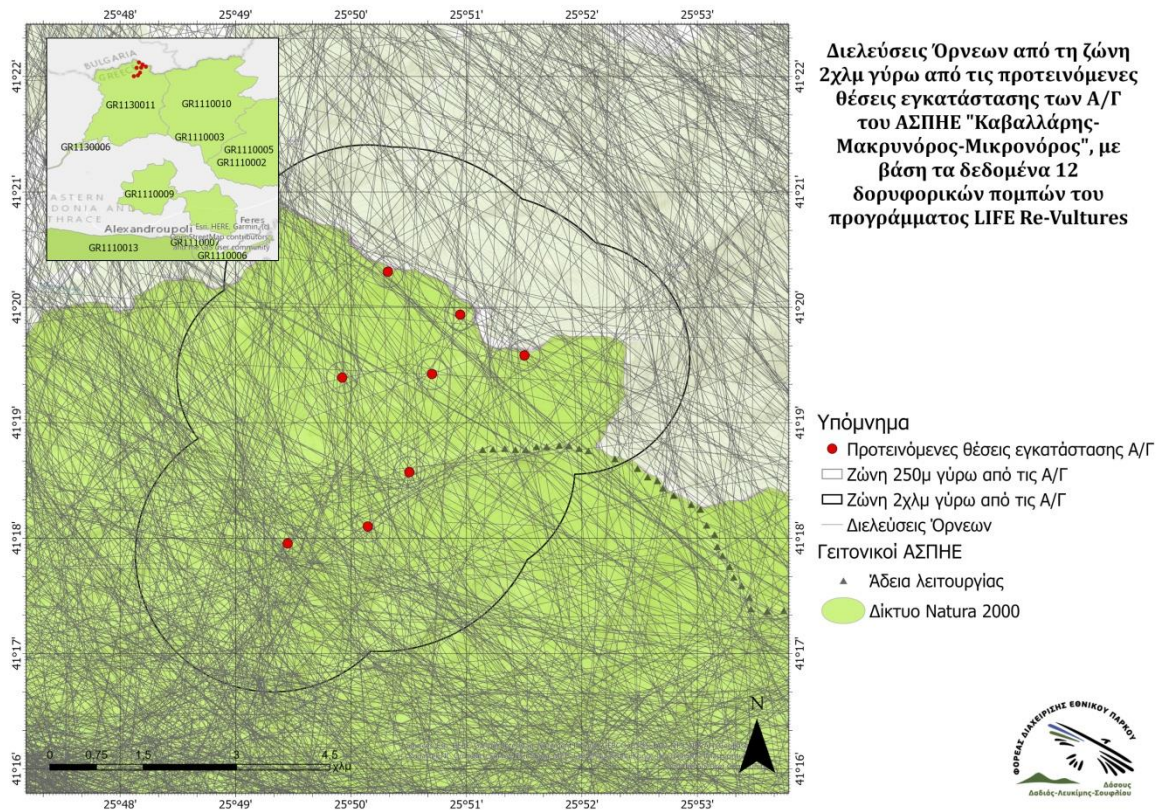
Εικόνα 3: Διελεύσεις Μαυρόγυπα στην ευρύτερη περιοχή χωροθέτησης του ΑΣΠΗΕ «Καβαλλάρης – Μακρυνόρος –Μικρονόρος» με βάση τα δεδομένα 8 δορυφορικών πομπών του Φορέα Διαχείρισης

Το Όρνιο, σύμφωνα με τη μελέτη, καταγράφηκε σε ποσοστό **10%** των ημερών καταγραφής στην ΠΕΠ (για την περίοδο 2008-2014), με καμία κίνηση εντός της Ζώνης Α. Αντίστοιχα, την περίοδο 2018-2019 καταγράφηκε σε ποσοστό **4%** των ημερών καταγραφής στην ΠΕΠ, με επίσης καμία κίνηση εντός της Ζώνης Α. Η συχνότητα των διελεύσεων από την ΠΕΠ υπολογίζεται σε **1 ανά 10 ώρες καταγραφών** (2008-2014) και σε **0,32 ανά 10 ώρες καταγραφών** (2018-2019).

Σύμφωνα με τα δεδομένα δορυφορικής τηλεμετρίας καταγράφηκε εντός της ΠΕΠ παρουσία των 18 από τα 30 πουλιά σε σύνολο 164 ημερών, ενώ ο συνολικός αριθμός των διελεύσεων εκτιμάται σε 223 κατ' ελάχιστο (αν υποθέσουμε ότι έχουμε μόνο μία διέλευση/πουλί/ημέρα). Σε αντιπαράθεση με τα στοιχεία της ΕΟΑ, αυτή η συχνότητα αντιστοιχεί σε **15.24%** των ημερών καταγραφής στην ΠΕΠ, σε δείγμα 30 πουλιών (από τα 115 περίπου που έχουν καταγραφεί στο χώρο ενισχυτικής τροφοδοσίας της Δαδιάς (βλ. SDF GR1110002), ενώ η δραστηριότητά τους εντοπίζεται στο σύνολο της ΠΕΠ, με τη μεγαλύτερη συχνότητα να καταγράφεται κυρίως στο νότιο και στο δυτικό τμήμα της, στην περιοχή των Α/Γ 5-8 (Εικόνα 4). Εντός της ΠΕΠ έχει καταγραφεί μία μόνο διανυκτέρευση του είδους, ενώ στο 31,68% των καταγραφών τα πουλιά φαίνεται να ήταν στατικά (καταγεγραμμένη ταχύτητα <0,89m/s), γεγονός που υποδεικνύει κούρνια ή τροφοληψία, και συγκεντρώνονται στο νότιο τμήμα του ΑΣΠΗΕ (Α/Γ 6-8). Συγκεκριμένα, οι καταγραφές των στατικών πουλιών έγιναν σε σύνολο 6 ημερών (σε δύο περιπτώσεις ήταν συνεχόμενα διήμερα), τρεις από τις οποίες συμπίπτουν με τις ημέρες που

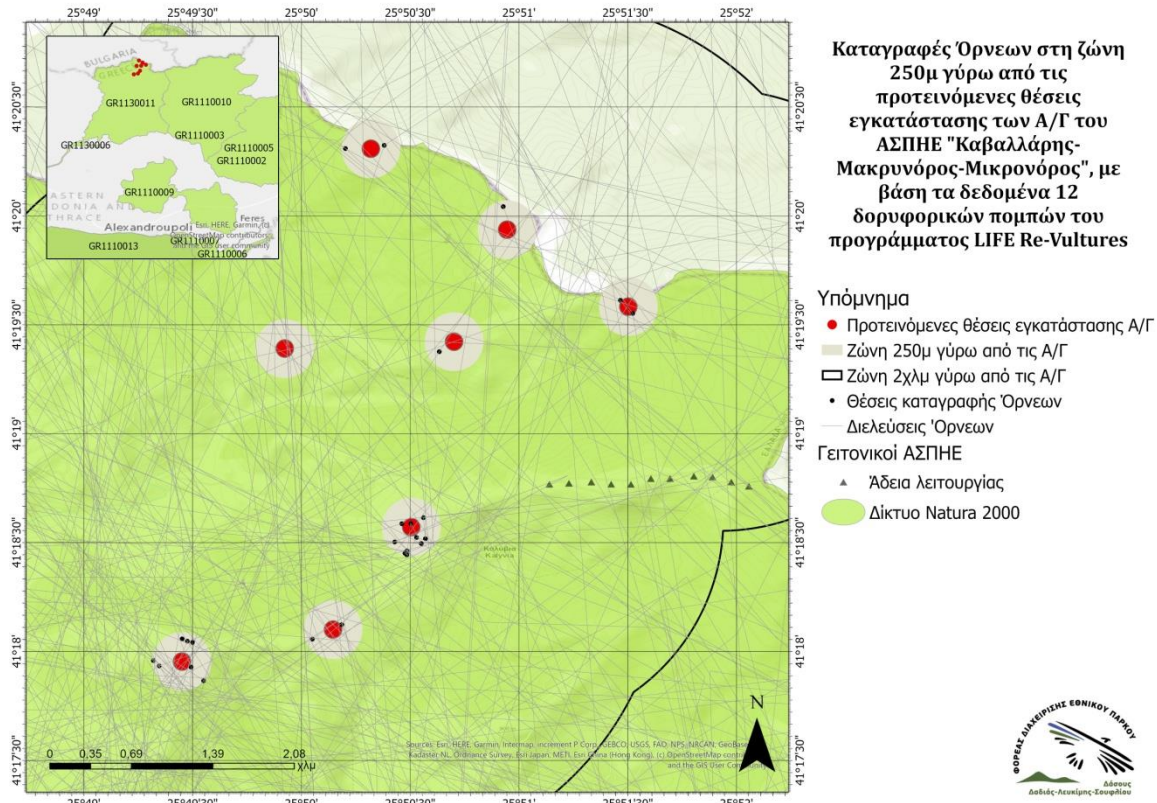
Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

καταγράφηκαν Μαυρόγυπες σε στάση, σύμφωνα με όσα αναφέρονται παραπάνω, γεγονός που πιθανά να τις συνδέει με τέσσερα διακριτά περιστατικά τροφοληψίας.

Εικόνα 4: Διελεύσεις Όρνεων στην ευρύτερη περιοχή χωροθέτησης του ΑΣΠΗΕ «Καβαλλάρης – Μακρυνόρος –Μικρονόρος» με βάση τα δεδομένα 12 δορυφορικών πομπών του προγράμματος LIFE Re-Vultures

Αν και σύμφωνα με την ΕΟΑ δεν καταγράφηκε καμία κίνηση του είδους εντός της Ζώνης Α, η δορυφορική τηλεμετρία έδειξε χρήση του χώρου από τα πουλιά. Δεδομένου ότι οι πομποί καταγράφουν τη θέση του πουλιού ανά 5 λεπτά έως και μία ώρα, είναι σαφές ότι οι καταγραφές εντός της Ζώνης Α αποτελούν υποσύνολο της πραγματικής συχνότητα παρουσίας του είδους, καθώς η πιθανότητα η στιγμή καταγραφής της θέσης να συμπέσει με τη στιγμή κατά την οποία το πουλί διέρχεται από τη ζώνη Α είναι πολύ μικρή (για ενδεικτική σύγκριση των θέσεων καταγραφής με τις γραμμές διελεύσεων από η Ζώνη Α βλ. Εικόνα 5). Ωστόσο παραθέτουμε ενδεικτικά τη συχνότητα διελεύσεων Όρνιου από τη Ζώνη Α όπως έχει υπολογιστεί με βάση τα δεδομένα τηλεμετρίας προς σύγκριση με τα στοιχεία της ΕΟΑ. Σύμφωνα με τα δεδομένα τηλεμετρίας, στη Ζώνη Α, καταγράφηκαν 10 πουλιά σε σύνολο 15 ημερών, ενώ ο συνολικός αριθμός των διελεύσεων εκτιμάται σε 17 κατ' ελάχιστο (αν υποθέσουμε ότι έχουμε μόνο μία διέλευση/πουλί/ημέρα). Το 15,38% των διελεύσεων από τη ζώνη Α έγιναν στο ύψος του ρότορα. Το ύψος πτήσης εκτιμάται βάσει των δεδομένων των πομπών, σε συνδυασμό με το ψηφιακό υπόβαθρο μοντέλου υψομέτρου της ASTER (<https://asterweb.jpl.nasa.gov/gdem.asp>) και το μοντέλο γεωειδούς όπως έχει υπολογιστεί από τους Papadopoulos et al. (2019).

Εικόνα 5: Διελεύσεις Όρνεων από τη ζώνη 250μ γύρω από τις προτεινόμενες θέσεις εγκατάστασης των Α/Γ του ΑΣΠΗΕ «Καβαλλάρης – Μακρονόρος –Μικρονόρος», με βάση τα δεδομένα 12 δορυφορικών πομπών του προγράμματος LIFE Re-Vultures

Αναφορικά με το Χρυσαιτό, στη βιβλιογραφία αναφέρεται φώλιασμα του είδους εντός της ΠΕΠ, σε βραχώδη περιοχή νότια των Α/Γ 6-7 του εν λειτουργία ΑΣΠΗΕ Πατριάρχης (στα ανατολικά του ΑΣΠΗΕ Μικρονόρος), σε απόσταση 1.5-3.5km από τις Α/Γ του ΑΣΠΗΕ Μικρονόρος (WWF 2013). Βάσει της ΕΟΑ, το είδος δεν εντοπίστηκε σε φώλιασμα στη συγκεκριμένη θέση κατά την έρευνα την άνοιξη του 2018, ενώ σχετικές ενδείξεις δεν εντοπίστηκαν ούτε κατά το 2019. Ωστόσο, «το είδος παρατηρείται ακόμα στην περιοχή και είναι πιθανόν να φωλιάζει σε κάποιο δένδρο στην γύρω περιοχή». Από τις 4 καταγεγραμμένες διελεύσεις του είδους το 2008 και 2010, μία ήταν στη ζώνη άμεσης επίδρασης. Το 2018/2019 το είδος παρατηρήθηκε σε μία περίπτωση στην ΠΕΠ (εκτός ζώνης Α) και ακόμα μία εκτός της ΠΕΠ του ΑΣΠΗΕ Μικρονόρος.

Βάσει των στοιχείων δορυφορικής τηλεμετρίας, από τις αρχές του 2020 μέχρι και τις 15/05/2020, οπότε και ανακτήθηκαν τα δεδομένα, έχουν καταγραφεί 25 διελεύσεις από τρία διαφορετικά ανώριμα άτομα Χρυσαιτού (όλα γεννημένα το 2019). Οι 18 από τις διελεύσεις αφορούν ένα μόνο άτομο, το οποίο φαίνεται να επισκέπτεται συχνά την περιοχή 4-5χλμ βόρεια του ΑΣΠΗΕ.

3. Εκτίμηση επιπτώσεων

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

Η προτεινόμενη θέση χωροθέτησης είναι σε μεγάλη εγγύτητα με τον υφιστάμενο ΑΣΠΗΕ «Πατριάρχης» και θα μπορούσε να αποτελέσει εν δυνάμει φραγμό στις μετακινήσεις των πουλιών, με αποτέλεσμα την παρέκκλισή τους από τη “βέλτιστη” εναέρια διαδρομή, η οποία επιφέρει αύξηση της ενεργειακής δαπάνης από πλευράς των πουλιών και επακόλουθη μείωση του διαθέσιμου χρόνου για άλλες ζωτικές δραστηριότητές τους (Rydell et al. 2012). Το φαινόμενο αυτό μπορεί να επηρεάσει τη φυσική κατάσταση των πουλιών (μείωση ενεργειακών αποθεμάτων, εξάντληση) και τελικά να προκαλέσει αλλαγές στα μεγέθη των πληθυσμών (Drewitt & Langston 2006, Masden et al. 2009). Σε πολλές περιπτώσεις ο εκτοπισμός των πουλιών μέσα και γύρω από τα αιολικά πάρκα έχει πολύ σημαντικές επιπτώσεις στην κατάσταση των πληθυσμών (Strickland 2011). Ωστόσο, στην περίπτωση του υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ δεν αναμένονται σημαντικές επιπτώσεις φραγμού, καθώς τα στοιχεία υποδεικνύουν **χαμηλή** συχνότητα χρήσης του χώρου από το Μαυρόγυπα και **μέτρια** από το Όρνιο και το Χρυσαιτό, ενώ δεν υπάρχουν ενδείξεις για συστηματική χρήση της περιοχής για κούρνια ή τροφοληψία και η περιοχή χωροθέτησης του ΑΣΠΗΕ δεν εντοπίζεται εντός κάποιου διαδρόμου μετακίνησης των πουλιών.

Βάσει της μελέτης, η σημαντικότητα των επιπτώσεων εκτιμάται ότι είναι αμελητέα ή χαμηλή για την πλειονότητα των ειδών της περιοχής, ενώ για κάποια είδη (Χρυσαιτός, Όρνιο, Φιδαιτό) ενδέχεται να προκύψουν μέτριας σημαντικότητας σωρευτικές/ συνεργιστικές επιπτώσεις, οι οποίες σχετίζονται με την παρουσία σημαντικών και ευαίσθητων σε επιπτώσεις ειδών σε μια ευρύτερη περιοχή (και σε ενδιαιτήματα) στα οποία λειτουργούν ή έχουν αδειοδοτηθεί αιολικά πάρκα.

Με βάση τα παραπάνω εκτιμάται ότι τυχόν επιπτώσεις από πρόσκρουση αναμένεται να αμβλυνθούν με την εφαρμογή κατάλληλων περιβαλλοντικών όρων.

4. Αξιολόγηση προτεινόμενων μέτρων μετριασμού

Πέρα των υφιστάμενων περιβαλλοντικών όρων και των τροποποιήσεων που προτείνονται στη μελέτη, προτείνουμε τις παρακάτω τροποποιήσεις έτσι ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι ενδεχόμενες επιπτώσεις λόγω όχλησης και πρόσκρουσης και το σχεδιαζόμενο έργο (κατασκευή και λειτουργία).

Υφιστάμενοι όροι

1. Το περιβάλλον που θα αλλοιωθεί από την όλη επέμβαση πρέπει να αποκατασταθεί και προς τούτο επιβάλλεται να συνταχθεί ειδική δασοτεχνική μελέτη πριν από τις εργασίες αποκατάστασής του.
2. Να γίνει αποκατάσταση της βλάστησης και του τοπίου των χώρων επέμβασης, συμπεριλαμβανομένων των πρανών των διανοιχθέντων δρόμων. Τα είδη φυτών που θα χρησιμοποιηθούν να είναι αυτόχθονα και να μην είναι ξένα προς τη φυσική φυτοκοινωνία της περιοχής. Οι εργασίες φύτευσης να αρχίζουν αμέσως σε κάθε τμήμα στο οποίο έχουν περατωθεί οι χωματουργικές εργασίες και έχουν διαμορφωθεί οι τελικές επιφάνειες. Ειδικότερα θα πρέπει να ελαχιστοποιηθούν οι χωματουργικές επεμβάσεις και να διατηρηθούν σημαντικές επιφάνειες με φυτοκάλυψη χαμηλού ύψους στο χώρο του πολυγώνου του Αιολικού Πάρκου.

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

3. Οι εργασίες εκσκαφών κατά τη διάρκεια κατασκευής του έργου να γίνεται με τον ηπιότερο δυνατό τρόπο και με ελαχιστοποίηση της χρήσης εκρηκτικών υλών εφόσον τούτο κριθεί ότι είναι απαραίτητο.
4. Οι εργασίες κατασκευής να πραγματοποιηθούν εκτός περιόδου αναπαραγωγής για τα είδη χαρακτηρισμού της ΖΕΠ (δηλαδή μετά το τέλος Ιουλίου και πριν την 1^η Μαρτίου)
5. Να υπογειοποιηθεί το σύνολο της γραμμής μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας του ΑΣΠΗΕ.
6. Να γίνουν θαμνοφυτεύσεις στις εκτάσεις μεταξύ των Α/Γ για τον περιορισμό της κίνησης ατόμων Φιδαετού (προτείνεται να παραμείνει ο όρος για τη γενικότερη αποτροπή των κινήσεων αρπακτικών πουλιών γύρω από τις Α/Γ για τροφοληψία)
7. Οι εργασίες εκσκαφών κατά τη διάρκεια κατασκευής του έργου να γίνεται με τον ηπιότερο δυνατό τρόπο και με ελαχιστοποίηση της χρήσης εκρηκτικών υλών εφόσον τούτο κριθεί ότι είναι απαραίτητο.

Προτάσεις τροποποίησης/συμπλήρωσης όρων (οι προτεινόμενες προσθήκες/τροποποιήσεις εμφανίζονται με πλάγια υπογραμμισμένα γράμματα)

1. Δεν θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν στην οποιαδήποτε εγκατάσταση πλεγματικές κατασκευές που δίνουν την δυνατότητα στα πουλιά να κάθονται ή να συγκεντρώνονται σε αυτές.
2. Ο σταθερός φωτισμός των ανεμογεννητριών θα πρέπει να αποφεύγεται για να μειώνεται ο κίνδυνος πρόσκρουσης. Αν αυτό είναι αναπόφευκτο, θα μπορούσε να εξεταστεί η περίπτωση του άσπρου στροβοσκοπικού φωτισμού που αναβοσβήνει, ως λιγότερο ελκυστικού για τα πουλιά.
3. Τροποίηση του όρου 33 της ΑΕΠΟ για τη Φάση Κατασκευής, βάσει και των όσων προτείνονται στην ΕΟΑ: Στο πλαίσιο της συνεισφοράς στη βελτίωση της γνώσης για τις επιπτώσεις των ΑΣΠΗΕ στην ορνιθοπανίδα και των μέτρων αντιμετώπισης, επιβάλλεται κατά τη φάση λειτουργίας να τοποθετηθεί σύστημα αποτροπής προσκρούσεων πτηνών και αυτοματοποιημένης παύσης Α/Γ. Το σύστημα θα πρέπει να καλύπτει τη δραστηριότητα μεσαίου και μεγάλου μεγέθους αρπακτικών και των πτωματοφάγων. Δεδομένου του ότι το ρίσκο επιπτώσεων προσκρούσεων εκτιμήθηκε ως χαμηλό για όλα τα είδη, το σύστημα που θα εγκατασταθεί (τεχνολογίας με ραντάρ ή κάμερες) προτείνεται να καλύπτει το χώρο τεσσάρων Α/Γ (Α/Γ5, Α/Γ6, Α/Γ7, Α/Γ8). Η λειτουργία του αυτοματοποιημένου συστήματος θα πρέπει απαραίτητως να συνδυάζεται με την καθημερινή και ολόημερη παρουσία ορνιθολόγων-παρατηρητών που θα καλύπτουν τις εν λόγω Α/Γ, όπως προτείνεται βάσει των αποτελεσμάτων του προγράμματος LIFE12 BIO/GR/000554 αλλά και άλλων ερευνών (Tome et al. 2017). Τα αποτελέσματα (δεδομένα) των καταγραφών και ενεργειών του συστήματος θα αναλύονται (και θα αξιολογούνται) σε Ετήσιες Εκθέσεις που θα ενσωματώνονται στις Αναφορές Παρακολούθησης που θα υποβάλλονται Δ/σης Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας του ΥΠΕΝ και στο Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου, ενώ θα παρέχεται στο Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου πρόσβαση στα πρωτογενή δεδομένα που θα καταγράφονται από το σύστημα.

4. Τροποποίηση του όρου 3 της ΑΕΠΟ για τη Φάση Λειτουργίας, βάσει και των όσων προτείνονται στην ΕΟΑ: Να εφαρμοστεί (από εξειδικευμένο επιστήμονα που θα ορίσει ο φορέας του έργου) ολοκληρωμένο πρόγραμμα περιβαλλοντικής παρακολούθησης διάρκειας ενός (1) έτους πριν την έναρξη λειτουργίας και τριών (3) ετών μετά την έναρξη λειτουργίας το οποίο να περιλαμβάνει σχέδιο παρακολούθησης των πληθυσμών και της κατανομής των ειδών της ορνιθοπανίδας που απαντώνται στην περιοχή του έργου (με βάση και τις κατευθύνσεις που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα ΙΙ της ΕΟΑ). Το συγκεκριμένο πρόγραμμα περιβαλλοντικής παρακολούθησης θα περιλαμβάνει τουλάχιστον 40 ημέρες καταγραφών πεδίου ετησίως, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, για την παρακολούθηση χρήσης του χώρου και επιπτώσεων ενόχλησης/ εκτόπισης, καθώς και για την αναζήτηση φωλιών και κρίσιμων ενδιαιτημάτων κατά την αναπαραγωγική περίοδο.
5. Να εφαρμοστεί πρόγραμμα που θα διερευνά ενδεχόμενη όχληση και εκτόπιση από τη συγκεκριμένη περιοχή τροφοληψίας ή τις θέσεις φωλεοποίησης και να αξιολογούνται οι επιπτώσεις που αφορούν στην εκτόπιση, barrier effect και πρόσκρουση.
6. Θα πρέπει να πραγματοποιείται έρευνα που θα εξετάζει το κατά πόσο υπάρχουν περιστατικά προσκρούσεων (με έρευνα για νεκρά πτηνά στην περιοχή εγκατάστασης των Α/Γ). Ο έλεγχος για νεκρά πουλιά και νυχτερίδες θα πρέπει να γίνεται με τη συνδρομή ειδικά εκπαιδευμένου σκύλου, τρεις φορές την εβδομάδα και θα περιλαμβάνει κατ' ελάχιστο ακτίνα 400 m περιμετρικά των Α/Γ και 300 m εκατέρωθεν της οδού σύνδεσης των Α/Γ. Να διατηρούνται πρωτόκολλα τα οποία θα συμπληρώνονται τα αποτελέσματα των ερευνών για αναζήτηση νεκρών πουλιών. Τα πρωτόκολλα θα πρέπει να είναι διαθέσιμα εφόσον ζητηθούν από τις αρμόδιες υπηρεσίες. Σε περιπτώσεις που εντοπιστούν νεκρά αρπακτικά πουλιά ή γύπες, τότε θα πρέπει ενημερώνονται άμεσα οι αρμόδιες Υπηρεσίες και ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου ώστε να προσέλθουν άμεσα και να διαχειριστούν το περιστατικό.
7. Σε περιπτώσεις που κατά την διάρκεια του προγράμματος εντοπιστούν τραυματισμένα άτομα πτηνών (λόγω πρόσκρουσης στις Α/Γ), που αδυνατούν να πετάξουν, τότε θα πρέπει ενημερώνονται άμεσα οι αρμόδιες Υπηρεσίες και ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου. Ειδικά σε περίπτωση εντοπισμού οποιουδήποτε τραυματισμένου πτηνού που αδυνατεί να πετάξει θα πρέπει να ειδοποιείται άμεσα η Δασική Υπηρεσία, ώστε να ακολουθείται η αρμόζουσα διαδικασία και να παρέχεται το συντομότερο δυνατόν η απαραίτητη περίθαλψη.
8. Να εφαρμοστεί πρόγραμμα εκπαίδευσης και ενημέρωσης του μόνιμου προσωπικού που βρίσκεται στο χώρο του έργου, σχετικά με τις απαιτούμενες ενέργειες σε περιπτώσεις εντοπισμού νεκρού ή τραυματισμένου πουλιού
9. Να ενημερωθούν και οι κάτοικοι της περιοχής που κινούνται κοντά στις Α/Γ, για την έγκαιρη συλλογή και διάγνωση των αιτιών θανάτου/τραυματισμού.
10. Τα αποτελέσματα των παραπάνω 2-5 μέτρων να αναλύονται και να αξιολογούνται ως προς την επιτυχία των μέτρων προστασίας της ορνιθοπανίδας, την απαίτηση λήψης τυχόν πρόσθετων μέτρων αντιμετώπισης αρνητικών επιπτώσεων, που δεν είχαν αρχικά

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

προβλεφθεί κλπ. σε Ετήσιες Εκθέσεις που θα ενσωματώνονται στις Αναφορές Παρακολούθησης που θα υποβάλλονται Δ/σης Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας του ΥΠΕΝ και στο Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου. Εφόσον κριθεί σκόπιμο, να συνεχιστεί η υλοποίηση του προγράμματος και μετά την πάροδο των τριών ετών από την έναρξη λειτουργίας.

11. Στις περιπτώσεις εκείνες που η μετά την κατασκευή παρακολούθηση εντοπίζει κάποιες επιπτώσεις (αυξημένη συγκέντρωση ή κινητικότητα ειδών στο χώρο) σε συγκεκριμένες ανεμογεννήτριες, προτείνεται ο σχεδιασμός δράσεων ενεργής διαχείρισης των χώρων κάτω από τις ανεμογεννήτριες (δημιουργία ανεπιθύμητων για τα πουλιά ενδιαιτημάτων) μετά από κατάλληλες μελέτες, καθώς και των ενδιαιτημάτων περιφερειακά του αιολικού πάρκου, ώστε να δημιουργηθούν κατάλληλα ενδιαιτήματα που θα προσελκύουν τα πουλιά μακριά από τις ανεμογεννήτριες. Τέτοιες διαχειριστικές δράσεις μπορούν για παράδειγμα να είναι η άρση και η σπορά εγκαταλελειμμένων αγρών και η εκχέρωση δασωμένων αγρών μετά από κατάλληλες μελέτες, ώστε τα είδη ενδιαφέροντος που πιθανόν να επηρεαστούν από το αιολικό πάρκο να οδηγούνται σε ασφαλείς εναλλακτικές περιοχές και να ευνοούνται έμμεσα. Στις μελέτες αυτές θα πρέπει απαραίτητως να ληφθούν υπόψη και τα λοιπά είδη χλωρίδας και πανίδας της περιοχής.
12. Σε περίπτωση που κατά την παρακολούθηση της λειτουργίας του ΑΣΠΗΕ διαπιστωθεί ότι κάποια/ες Α/Γ παρουσιάζουν αυξημένο ρίσκο πρόσκρουσης ή καταγραφεί περιστατικό πρόσκρουσης, θα πρέπει να προβλέπεται η επιβολή περιοδικής παύσης λειτουργίας ή/και η κατάρνησης κάποιας/ων Α/Γ.
13. Να γίνεται τακτικός έλεγχος του χώρου του ΑΣΠΗΕ (εβδομαδιαία τρεις φορές ή και συχνότερα κατά περίπτωση) και απομάκρυνση των νεκρών ζώων (κτηνοτροφικών κυρίως). Η παραμονή και η παρουσία των νεκρών ζώων στο ΑΣΠΗΕ θα μπορούσε να προσελκύσει τα πτωματοφάγα αρπακτικά πτηνά με κίνδυνο, τον τραυματισμό ή τον θάνατό τους κατά τη διαδικασία προσέγγισης στο νεκρό ζώο. Ο έλεγχος θα πρέπει να περιλαμβάνει κατ' ελάχιστο τη ζώνη περιμετρικά των Α/Γ σε ακτίνα 500m και κατά μήκος της οδού σύνδεσης των Α/Γ σε ακτίνα $\geq 300m$ εκατέρωθεν αυτής. Τα νεκρά αυτά ζώα θα πρέπει να αδρανοποιούνται/καίγονται σε πιστοποιημένη μονάδα σε συνεργασία με την κτηνιατρική υπηρεσία, ή να θάβονται με ευθύνη της εταιρίας ή να αποτίθενται σε υφιστάμενους αδειοδοτημένους χώρους τροφικής ενίσχυσης αρπακτικών πουλιών. Με αυτό τον τρόπο θα μειώνεται ο κίνδυνος πρόσκρουσης πτωματοφάγων ειδών στις ανεμογεννήτριες όταν θα εντοπίζουν το κάθε νεκρό ζώο. Η ευθύνη για τη συλλογή και μεταφορά νεκρών ζώων πρέπει να ανήκει στην εταιρία κατασκευής και λειτουργίας του αιολικού πάρκου και το προσωπικό που απασχολείται καθημερινά θα έχει, εντός των καθηκόντων του, τη μέριμνα της απομάκρυνσης τέτοιου είδους πιθανής πηγής τροφοληψίας, που θα μπορούσε να προσελκύσει τα αρπακτικά και κυρίως τα πτωματοφάγα είδη προκαλώντας μεγαλύτερη συγκέντρωση από την καταγεγραμμένη στην περιοχή.

Προτάσεις αντισταθμιστικών περιβαλλοντικών όρων

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

Με σκοπό την αντιστάθμιση των επιπτώσεων από τη λειτουργία του ΑΣΠΗΕ ή/και στο πλαίσιο υλοποίησης του τοπικού σχεδίου δράσης της ΥΑ 168599/1495/2018, προτείνεται μια σειρά μέτρων υποστήριξης των υφιστάμενων φορέων που δραστηριοποιούνται στην προστασία των αρπακτικών πουλιών, με κύριους στόχους την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του φαινομένου της χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων, το οποίο αποτελεί σημαντικό αίτιο θνησιμότητας για τα πτωματοφάγα αρπακτικά πουλιά, και την αναβάθμιση – ενίσχυση της παραδοσιακής κτηνοτροφίας, έτσι ώστε να ενισχυθεί η διατήρηση των ενδιαιτημάτων των αρπακτικών πουλιών και να διασφαλιστεί η διαθεσιμότητα τροφής για αυτά.

Στο παραπάνω πλαίσιο, ο φορέας του έργου επιβάλλεται να υποστηρίξει και να συμμετάσχει σε προγράμματα και δράσεις που υλοποιούνται ή θα υλοποιηθούν στην ευρύτερη περιοχή, τα οποία αφορούν τους δραστηριοποιούμενους φορείς με αιολικά πάρκα και τα οποία στοχεύουν στην αναβάθμιση – ενίσχυση της παραδοσιακής κτηνοτροφίας (στοιχείο απαραίτητο για την αναβάθμιση των χώρων τροφοληψίας της ορνιθοπανίδας στην περιοχή). Βάσει των συμπερασμάτων που προέκυψαν από την ημερίδα με θέμα «Αντιμετώπιση κρουσμάτων από την παράνομη χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων» που διοργανώθηκε από το Φορέα Διαχείρισης με την υποστήριξη της ENEL Green Power Hellas και πραγματοποιήθηκε την Παρασκευή 8 Δεκεμβρίου 2017, προτείνεται η ενσωμάτωση των παρακάτω μέτρων με στόχο την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του φαινομένου της χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων:

- Κάλυψη εξόδων συλλογής νεκρών πουλιών (οχήματα, καύσιμα, αναλώσιμα υλικά συλλογής & αποθήκευσης, αποστολής, νεκροψίας & νεκροτομής, ακτινογραφίες, τοξικολογική ανάλυση κτλ) Θα πρέπει να καλύπτονται τα έξοδα της/των αρμόδιων κατά το νόμο υπηρεσιών (Δασική Υπηρεσία, Φορέας Διαχείρισης και Κτηνιατρική Υπηρεσία).
- Χρηματοδότηση ειδικών διαχειριστικών δασοκομικών εργασιών ή ειδικών δασοτεχνικών έργων επί εκτάσεων που υποδεικνύει Δασική Υπηρεσία, με σκοπό τη βελτίωση και την προστασία τους μέσω της αύξησης της βιοποικιλότητας και του θηρευτικού κεφαλαίου: α) Κατασκευή υδρομαστεύσεων για την βελτίωση της διαθεσιμότητας του επιφανειακού νερού στα ενδιαιτήματα των ειδών χαρακτηρισμού, β) Διεύρυνση των υφιστάμενων διακένων εντός των αναδασώσεων για την αντιστάθμιση απώλεια ενδιαιτήματος του Χρυσσαετό, γ) Δημιουργία διακένων περιμετρικά υπεραιωνόβιων δρυών εντός των αναδασώσεων, γ) Αύξηση του κρασπεδικού ενδιαιτήματος κατά μήκος των δασικών δρόμων που διασχίζουν τις αναδασωτέες εκτάσεις.
- Χρηματοδότηση περιοδικής παρακολούθησης σαρκοφάγων θηλαστικών (θηρευτών). Θα πρέπει να καλύπτονται τα έξοδα της/των αρμόδιων κατά το νόμο υπηρεσιών (Δασική Υπηρεσία και Φορέας Διαχείρισης)
- Χρηματοδότηση μελέτης εκτίμησης του πληθυσμού των κορακοειδών και του ανταγωνισμού τους με τα είδη χαρακτηρισμού. Θα πρέπει να καλύπτονται τα έξοδα της/των αρμόδιων κατά το νόμο υπηρεσιών (Δασική Υπηρεσία και Φορέας Διαχείρισης)

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

- Χρηματοδότηση διανομής ηλεκτρικών περιφράξεων για την αποτροπή επιθέσεων λύκων σε ποιμνιοστάσια. Θα πρέπει να καλύπτονται τα έξοδα της/των αρμόδιων κατά το νόμο υπηρεσιών (Δασική Υπηρεσία και Φορέας Διαχείρισης)
- Χρηματοδότηση αντικατάστασης φονευθέντων κτηνοτροφικών ζώων από επιθέσεις λύκων. Θα πρέπει να καλύπτονται τα έξοδα της/των αρμόδιων κατά το νόμο υπηρεσιών (Κτηνιατρική Υπηρεσία και Φορέας Διαχείρισης)
- Κάλυψη εξόδων για εκστρατείες ενημέρωσης των κατοίκων των οικισμών περιφερειακά του ΑΣΠΗΕ για την παράνομη χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων και χρηματοδότηση προγράμματος για τακτικούς επιτόπιους ελέγχους από το Φορέα Διαχείρισης και την αρμόδια Δασική Υπηρεσία
- Οικονομική ενίσχυση Κέντρων Περίθαλψης Άγριων Ζώων

5. Συμπεράσματα

Με βάση τα όσα αναφέρονται παραπάνω, εισηγούμε να γνωμοδοτήσουμε **θετικά** επί της Μελέτης Περιβάλλοντος για την Τροποποίηση της με α.π. οικ. 17460/04.04.2016 (ΑΔΑ: 7Π7Σ4653Π8-4Ξ3) Υ.Α. Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων του έργου: "Αιολικός Σταθμός Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΑΣΠΗΕ) συνολικής ισχύος 32MW στις θέσεις «Καβαλλάρης / Μακρυνόρος / Μικρονόρος», Δήμου Αρριανών, Π.Ε. Ροδόπης" της εταιρίας Χ. ΡΟΚΑΣ Α.Β.Ε.Ε., υπό την προϋπόθεση εφαρμογής των περιβαλλοντικών όρων που αναφέρονται παραπάνω. Σε κάθε περίπτωση, θα θέλαμε να εκφράσουμε τον έντονο προβληματισμό μας σχετικά με το μεγάλο αριθμό Α/Γ που εντοπίζονται εντός της ΖΕΠ GR1130011 (146 Α/Γ σε λειτουργία και 4 Α/Γ με άδεια εγκατάστασης) και να τονίσουμε την επιτακτική ανάγκη για άμεσο σχεδιασμό χωροθέτησης ΑΣΠΗΕ στην ευρύτερη περιοχή της Θράκης

Βιβλιογραφία

Δημαλέξης, Τ., Καστρίτης, Θ., Μανωλόπουλος, Α., Κορμπέτη, Μ., Φριτς, Γ., Saravia Mullin, V., Ξηρουχάκης, Σ. & Δ. Μπούσμπουρας. 2010. Προσδιορισμός και χαρτογράφηση των ορνιθολογικά ευαίσθητων στα αιολικά πάρκα περιοχών της Ελλάδας. Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, Αθήνα, 126 σελ.

Carcamo, B., Kret, E., Ζωγράφου, Χ. & Δ. Βασιλάκης. 2011. Αξιολόγηση των επιπτώσεων εννέα αιολικών πάρκων της Θράκης στα αρπακτικά πουλιά. Τεχνική έκθεση. Σελ. 96. WWF Ελλάς, Αθήνα

Carrete, M., Sanchez-Zapata, J., Benitez, J., Lobon, M., Montoya, F. & J. Donazar. 2011. Mortality at wind farms is positively related to large-scale distribution and aggregation in griffon vultures. *Biological Conservation* 145: 102-108

Doutau, B., Καυκαλέτου-Ντιεζ, Α., Carcamo, B., Βασιλάκης, Δ. & E. Kret. 2011. Επιπτώσεις των αιολικών πάρκων στα αρπακτικά πουλιά στη Θράκη. Ετήσια τεχνική αναφορά: Αύγουστος 2009 - Αύγουστος 2010. Σελ. 45, WWF Ελλάς, Αθήνα

Drewitt A.L. & R. Langston. 2006. Assessing the impacts of wind farms on birds. *Ibis* 148: 29–42

Masden, E., Fox, A., Furness, R., Bullman, R. & D. Haydon. 2009. Cumulative impact assessments and bird/wind farm interactions: Developing a conceptual framework. *Environmental Impact Assessment Review* 30: 1-7

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

Papadopoulos, N., Melissinos, P., Katsafados, I., Nikolaidis, G., 2019. Calculating a geoid model for Greece using gravity and GPS observations Calculating a geoid model for Greece using gravity and GPS observations, in: 4th Joint International Symposium on Deformation Monitoring (JISDM), 15-17 May 2019. Athens, Greece. doi:10.13140/RG.2.2.22623.71841/1

Rydell, J., Engstrom, H., Hedenstrom, A., Larsen, J., Pettersson, J. & M. Green. 2012. The effect of wind power on birds and bats – A synthesis. Report 6511, Swedish Environmental Protection Agency

Strickland, M., Arnett, W., Erickson, D., Johnson, G., Johnson, M., Morrison, J., Shaffer, J. & W. Warren-Hicks. 2011. Comprehensive guide to studying wind energy/wildlife interactions. Prepared for the National Wind Coordinating Collaborative, Washington D.C., USA.

Tome, R., Canario, F., Leitao, A.H., Pires, N., Repas, M., 2017. Radar Assisted Shutdown on Demand Ensures Zero Soaring Bird Mortality at a Wind Farm Located in a Migratory Flyway. Wind Energy Wildl. Interact. 119–133. doi:10.1007/978-3-319-51272-3

Vasilakis, D.P., Whitfield, D.P., Kati, V., 2017. A balanced solution to the cumulative threat of industrialized wind farm development on cinereous vultures (*Aegypius monachus*) in south-eastern Europe. PLoS One 12, e0172685. doi:10.1371/journal.pone.0172685

WWF Ελλάς. 2013. Αιολικά πάρκα στη Θράκη: Αναθεωρημένη πρόταση ορθής χωροθέτησης του WWF Ελλάς. Δαδιά – Αθήνα: Ιούλιος 2013.

Θέμα 4: Γνωμοδότηση επί της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.) για την κατασκευή και λειτουργία των έργων: «Αιολικός σταθμός παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, ισχύος 9MW, στη θέση «ΜΥΤΙΚΑΣ» και συνοδά έργα αυτού εντός του Δήμου Αλεξανδρούπολης, Π.Ε. Έβρου» (εισηγήτρια Σ. Ζακκάκ)

1. Γενικά στοιχεία

Η υπό εξέταση ΜΠΕ αφορά σε Αιολικό Σταθμό Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΑΣΠΗΕ) συνολικής ισχύος **9 MW**, αποτελούμενο από **3 ανεμογεννήτριες (Α/Γ)** και είναι κατηγορίας **A2**. Οι Α/Γ θα είναι τύπου Vestas V117-3,45 (3MW, 3 πτερυγίων, διαμέτρου ρότορα 117m, σε σωληνωτό πύργο ύψους 91,5m). Τα νέα, προς διάνοιξη, οδικά τμήματα έχουν συνολικό μήκος 786m, ενώ προβλέπεται βελτίωση του υφιστάμενου οδικού δικτύου σε μήκος 250μ. Προβλέπεται επίσης κατασκευή υποσταθμού για τη διασύνδεση του ΑΣΠΗΕ με το Σύστημα Μεταφοράς, ο οποίος περιλαμβάνει κτίριο ελέγχου, συνολικού εμβαδού 150m² σε γήπεδο 8000μ². Για τη σύνδεση του ΑΣΠΗΕ με το Σύστημα Μεταφοράς προβλέπεται η κατασκευή υπόγειου δικτύου, με εξαίρεση το τμήμα που θα διασχίζει την Εγνατία οδό και τον Διαδριατικό αγωγό, που θα είναι υπέργειο. Για την έγχυση της παραγόμενης ενέργειας στο Σύστημα Μεταφοράς θα χρησιμοποιηθεί ο νέος υποσταθμός υψηλής τάσης στην περιοχή Φερών που βρίσκεται σε οριζόντια απόσταση 7χλμ νότια του ΑΣΠΗΕ.

Ο ΑΣΠΗΕ εντοπίζεται σε μεγάλη εγγύτητα με τα νότια όρια της ΖΕΠ **GR1110002 – Δάσος Δαδιάς-Σουφλί**. Συγκεκριμένα, η απόσταση της κοντινότερης Α/Γ από το όριο της ΖΕΠ είναι περίπου 2000μ. Επιπλέον, σε απόσταση περίπου 5200μ νοτιοδυτικά του ΑΣΠΗΕ εντοπίζεται η ΖΕΠ GR1110009 και περίπου 14χλμ νότια αυτού η ΖΕΠ GR1110006. Επιπλέον, ο υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ

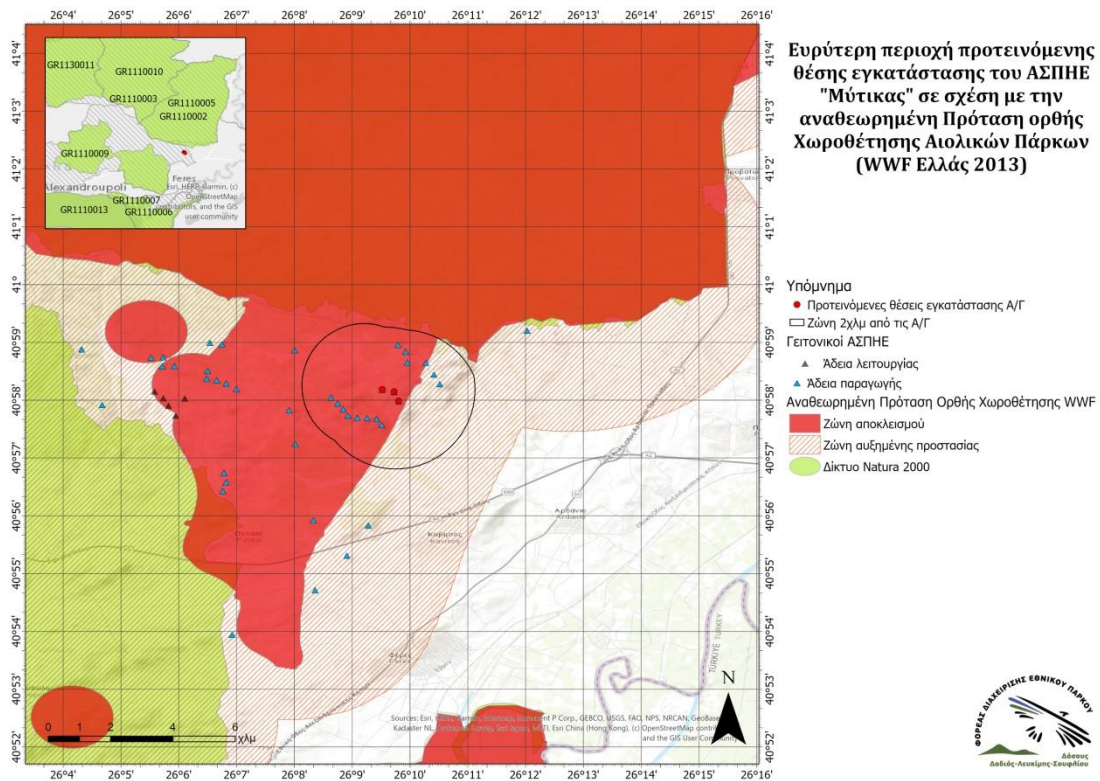

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

εντοπίζεται εντός της Σημαντικής Περιοχής για τα Πουλιά με κωδικό GR005. Όπως διατυπώνεται και στην απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ 2306/2016), το καθεστώς προστασίας των ΣΠΠ είναι μάλιστα αυστηρότερο σε σχέση με το καθεστώς προστασίας των ΖΕΠ του δικτύου Natura 2000. Συγκεκριμένα, η απόφαση αναφέρει: «*Το καθεστώς προστασίας των Σ.Π.Π. είναι, μάλιστα, αυστηρότερο σε σχέση με το καθεστώς των Ζ.Ε.Π., εφόσον δeneπιδέχεται τις εξαιρέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 6 παρ. 4 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ.* Στα είδη χαρακτηρισμού των δύο πλησιέστερων ΖΕΠ (GR1110002 και GR1110009), περιλαμβάνονται ο Μαυρόγυπας *Aegypius monachus*, ο Ασπροπάρης *Neophron percnopterus*, ο Χρυσαιτός *Aquila chrysaetos* και το Όρνιο *Gyps fulvus* (μόνο για τη ΖΕΠ GR1110002), είδη τα οποία έχουν χαρακτηριστεί ως τα **πλέον ευπαθή σε αιολικά πάρκα**, σε βαθμό που προτείνεται ο αποκλεισμός εγκατάστασης ΑΣΠΗΕ σε ΣΠΠΕ και ΖΕΠ για τις οποίες αποτελούν είδη χαρακτηρισμού (Δημαλέξης et al., 2010). Τα μεγάλα πουλιά με περιορισμένη ικανότητα ελιγμών και μεγάλο φορτίο φτερούγων, όπως τα πτωματοφάγα, διατρέχουν γενικά μεγαλύτερο κίνδυνο πρόσκρουσης με Α/Γ (Brown et al. 1992) καθώς επίσης και τα είδη που συνήθως πετούν την αυγή και το σούρουπο ή τη νύχτα και είναι λιγότερο πιθανό να εντοπίζουν και να αποφεύγουν τις Α/Γ. Ειδικά για τους γύπες, υπάρχουν ενδείξεις ότι η ευαισθησία τους σε προσκρούσεις σχετίζεται και με τις προσαρμογές όρασης τους (για τη τροφοληψία, οπτικό πεδίο προς το έδαφος και όχι προς κατεύθυνση πτήσης, μικρό μετωπικό διοπτρικό πεδίο όρασης, Martin et al. 2012). Στο Τυποποιημένο Έντυπο Δεδομένων τόσο της ΖΕΠ GR1110002, όσο και της ΖΕΠ GR1110009, η **«παραγωγή αιολικής ενέργειας» συμπεριλαμβάνεται στις πιέσεις/απειλές με «υψηλή» σημασία.**

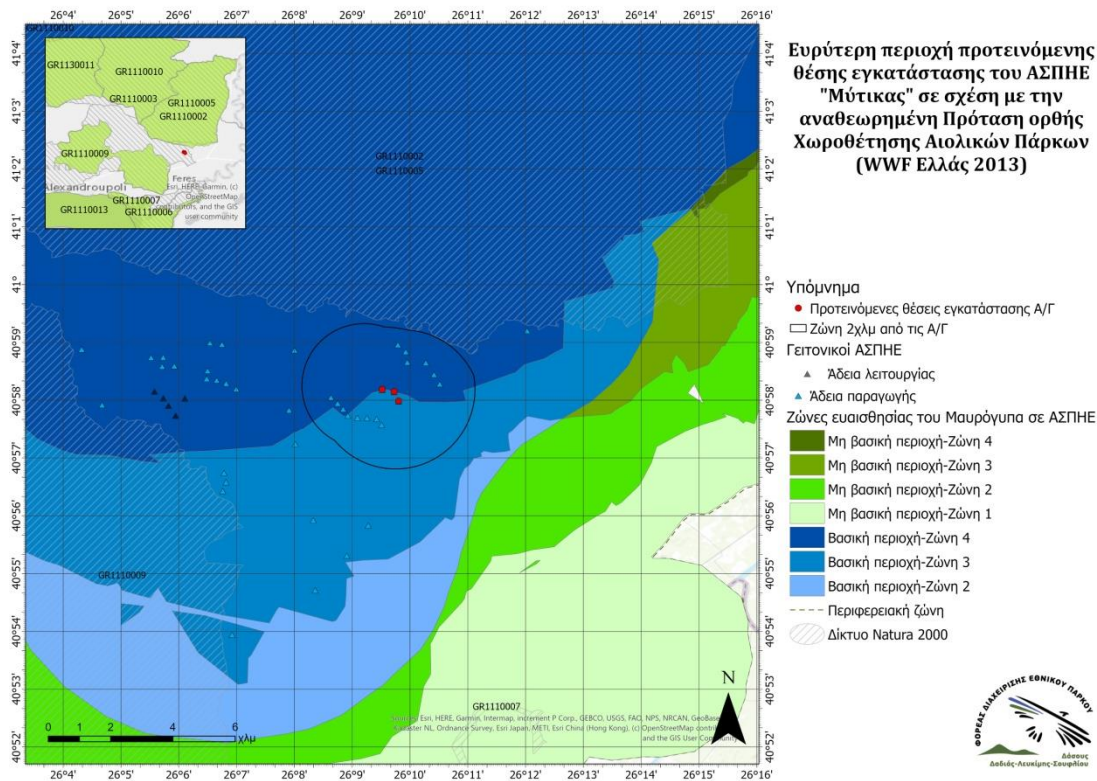
Η προτεινόμενη περιοχή εγκατάστασης των Α/Γ εμπίπτει στην **προτεινόμενη «Ζώνη Αποκλεισμού»** σύμφωνα με την αναθεωρημένη πρόταση ορθής χωροθέτησης αιολικών πάρκων στη Θράκη του WWF Ελλάς (WWF Ελλάς, 2013) (Εικόνα 1). Οι ζώνες αποκλεισμού αποτελούν **«περιοχές όπου δεν πρέπει να εγκατασταθούν ΑΙΟΠΑ»**, εξαιτίας της σημασίας τους για την επιβίωση και διατήρηση των αρπακτικών και άλλων ειδών της ορνιθοπανίδας, καθώς και γενικότερα για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας». Επιπλέον, σε πρόσφατα δημοσιευμένη εργασία, η προτεινόμενη περιοχή εγκατάστασης του ΑΣΠΗΕ χαρακτηρίζεται ως **ζώνη υψηλής χρήσης από το Μαυρόγυπα** «Core area - Zone 3 και 4» (και όχι υψηλής και μέτριας χρήσης όπως αναφέρεται στην ΕΟΑ, σ. 43, 188 και 189), εντός της οποίας προτείνεται ο αποκλεισμός χωροθέτησης ΑΣΠΗΕ (Vasilakis et al. 2017) (Εικόνα 2).

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

Εικόνα 1: Ευρύτερη περιοχή προτεινόμενης θέσης εγκατάστασης του ΑΣΠΗΗ «Μύτικας» σε σχέση με την Αναθεωρημένη Πρόταση Ορθής Χωροθέτησης Αιολικών Πάρκων (WWF Ελλάς 2013)

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

Εικόνα 2: Ευρύτερη περιοχή προτεινόμενης θέσης εγκατάστασης του ΑΣΠΗΕ «Μύτικας» σε σχέση με τις ζώνες ευαισθησίας για το Μαυρόγυπα (Vasilakis et al. 2017)

Στην περιοχή μελέτης, όπως ορίζεται στην ΕΟΑ (ακτίνα 10χμλ γύρω από τον ΑΣΠΗΕ) εντοπίζονται επιπλέον 5 Α/Γ με άδεια λειτουργίας, 13 σε αξιολόγηση και 39 με άδεια παραγωγής.

2. Αξιολόγηση χρήσης προτεινόμενης θέσης χωροθέτησης ΑΣΠΗΕ από τα αρπακτικά πουλιά

2.1 Γενική αξιολόγηση στοιχείων ΕΟΑ

Η αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ορνιθοπανίδα από τους μελετητές γίνεται στο τεύχος της ΕΟΑ, το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της ΜΠΕ. Ωστόσο στην ΕΟΑ έχουν διαπιστωθεί ορισμένα σφάλματα τα οποία αξίζει να αναφερθούν, ενώ ορισμένα από αυτά είναι κρίσιμα για την ορθή εκτίμηση των επιπτώσεων.

Σε σχέση με τη βιβλιογραφία που παρατίθεται, γίνονται κυρίως γενικόλογες διατυπώσεις που αφορούν τα αίτια θνησιμότητας των πουλιών, αλλά και τις επιπτώσεις των ΑΣΠΗΕ σε πληθώρα ειδών, με αποτέλεσμα να μη δίνεται η δέουσα προσοχή στις επιπτώσεις στα αρπακτικά πουλιά τα οποία αφενός είναι ιδιαίτερα ευπαθή σε ΑΣΠΗΕ και αφετέρου απαρτίζουν σημαντικό μέρος της προστατευόμενης ορνιθοπανίδας της ευρύτερης περιοχής. Ομοίως, αν και υπάρχει άφθονη βιβλιογραφία για τις επιπτώσεις όχλησης και εκτοπισμού, στην παρούσα γίνεται μόνο μερική παρουσίασή της, ενώ διατυπώνεται χαρακτηριστικά ότι «δεν υπάρχουν ιδιαίτερα αρνητικές επιπτώσεις στην εκτόπιση του Χρυσαιτού» (σελ. 36). Ενδεικτικά, στη βιβλιογραφία έχουν αναφερθεί για αρκετά είδη περιπτώσεις εκτόπισης από τις περιοχές τροφοληψίας/ κυνηγιού (π.χ, Hötker et al. 2006, Pearce-Higgins et al. 2009). Συγκεκριμένα, οι Fielding & Haworth (2010) αναφέρουν σημαντικές ενδείξεις για εκτόπιση Χρυσαιτού (σημαντική μείωση των πτήσεων τροφοληψίας πλησίον του ΑΣΠΗΕ) για 3 ΑΣΠΗΕ στη Σκωτία, ενώ οι Bright et al. (2009)

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

προτείνουν γενικά την αποφυγή χωροθετήσεων σε μεγάλη εγγύτητα με γνωστές θέσεις φωλιάσματος, καθώς τα αρπακτικά είναι γενικά πιο ευαίσθητα σε επιπτώσεις όχλησης πλησίον των περιοχών φωλιάσματος ενώ και η δραστηριότητα τους πλησίον αυτής είναι πιο έντονη.

Τα στοιχεία που παρατίθενται στην ΕΟΑ έχουν προκύψει από καταγραφές στο πεδίο για τον συγκεκριμένο ΑΣΠΗΕ, οι οποίες ξεκίνησαν το Σεπτέμβριο του 2017 και ολοκληρώθηκαν το Σεπτέμβριο του 2018. Το σημείο θέας που χρησιμοποιήθηκε για την καταγραφή των αρπακτικών πουλιών στο Μύτικα βρισκόταν εντός του πολυγώνου του ΑΣΠΗΕ, δίπλα στη θέση της Α/Γ 2. Αν και αναφέρεται ότι η επιλογή των εποπτικών σημείων έγινε «έτσι ώστε να μη προκαλείται όχληση από την παρουσία των παρατηρητών» (σελ. 98), τα σημεία θέας θα πρέπει να βρίσκονται εκτός της περιοχής την οποία αφορούν οι καταγραφές, έτσι ώστε να ελαχιστοποιείται η επίδραση του παρατηρητή στη συμπεριφορά των πουλιών (π.χ. Band 2007). Επιπλέον, οι μελετητές είχαν στη διάθεσή τους στοιχεία από καταγραφές που έγιναν την ίδια χρονική περίοδο, από γειτονικό σημείο θέας, εντός της ΠΕΠ, στο πλαίσιο εκπόνησης ΕΟΑ για τον ΑΣΠΗΕ στη θέση «Γούρικο», τα οποία δεν αξιολογούνται στην παρούσα μελέτη, παρά μόνο αναφέρονται, στην περίπτωση του Όρνιου.

Οι μελετητές αναφέρουν επανειλημμένα και ατεκμηρίωτα στην ΕΟΑ ότι εντός της ΠΕΠ δεν υπάρχει κατάλληλο ενδιαίτημα για φώλιασμα για τα περισσότερα είδη που καταγράφηκαν (πχ σελ. 127, 131, 157, 161, 164, 172, 177). Επίσης, αναφέρεται ότι «δεν υπάρχει ένδειξη αναπαραγωγής από κάποιο είδος χαρακτηρισμού της ΖΕΠ, αλλά ούτε και από τα είδη του παραρτήματος Ι της 2009/147» (σελ. 127). Ωστόσο σε καταγραφές που πραγματοποίησε ο ΦΔ το 2017 στη συγκεκριμένη περιοχή, παρατηρήθηκε επανειλημμένα Χρυσαιτός να πετάει εντός της ΠΕΠ και να κάθεται σε δέντρο και στα βράχια 500μ δυτικά του υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ, κατά την αναπαραγωγική περίοδο. Επιπλέον, την ίδια περίοδο, εντοπίστηκε ενεργή φωλιά Κραυγαετού σε απόσταση περίπου 250μ από τον ΑΣΠΗΕ. Κατά την αναζήτηση φωλιών σε ζώνη 1χλμ περιμετρικά του ΑΣΠΗΕ στη θέση «Γούρικο», καλύπτοντας το 50% της έκτασης του πολυγώνου, που πραγματοποιήθηκε από το WWF Ελλάς, σε συνεργασία με το Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου και το Φορέα Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών Δέλτα Έβρου και Σαμοθράκης, το 2020, καταγράφηκαν 13 φωλιές αρπακτικών πουλιών και Μαυροπελαργού. Βάσει της δομής των φωλιών των αρπακτικών πουλιών, αυτές εκτιμάται ότι ανήκουν σε Κραυγαετό, Φιδαετό, Γερακαετό, Ξεφτέρι, Γερακίνα και Σφηκιάρη. Το σύνολο των θέσεων όπου εντοπίστηκαν οι παραπάνω φωλιές εντοπίζεται εντός της ΠΕΠ του ΑΣΠΗΕ στη θέση «Μύτικας». Επιπλέον, το 2017, σε αντίστοιχη έρευνα που πραγματοποίησε το WWF Ελλάς γύρω από τη θέση «Τρελός Κέδρος» είχε εντοπίσει τρεις φωλιές που εμπίπτουν στην ΠΕΠ του ΑΣΠΗΕ «Μύτικας». Στην ΕΟΑ αναφέρεται ότι «υπήρχε μαρτυρία ενεργής φωλιάς Χρυσαιτού στην ευρύτερη περιοχή του προτεινόμενου ΑΣΠΗΕ» (σ.152), αλλά κατά τις εργασίες πεδίου δεν επιβεβαιώθηκε ενεργή φωλεοποίηση. Από συστηματικές καταγραφές στην περιοχή, είναι γνωστό ότι το είδος φώλιαζε έως και το 2010 (με ενεργή επικράτεια έως και το 2013) σε απόσταση περίπου 2,4χλμ βόρεια του ΑΣΠΗΕ. Τέλος, με βάση τις καταγραφές που παρουσιάζονται στην ΕΟΑ, φαίνεται να γίνεται συστηματική χρήση της ΠΕΠ από σημαντικό αριθμό επικρατειακών αρπακτικών πουλιών (και του Μαυροπελαργού), ιδιαίτερα κατά την αναπαραγωγική περίοδο. Με βάση τα παραπάνω, δεν ισχύουν τα συμπεράσματα στα οποία καταλήγει η ΕΟΑ σχετικά με το ότι «εντός της ΠΕΠ δεν υπάρχει κατάλληλο ενδιαίτημα για

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

φώλιασμα για τα περισσότερα είδη που καταγράφηκαν» και ότι «δεν αναμένεται να υπάρχουν επιπτώσεις όχλησης σε αναπαραγόμενα είδη» δεδομένου ότι «δε βρέθηκε καμία ενεργή φωλιά αρπακτικού ή πελαργόμορφου στην ΠΕΠ από τα είδη χαρακτηρισμού των γειτονικών ΖΕΠ» (σελ. 185).

Τέλος, στην ΕΟΑ αναφέρεται ότι «το Φθινόπωρο δεν απαντώνται σημαντικοί αριθμοί από τα είδη χαρακτηρισμού της ΖΕΠ ή είδη του παραρτήματος Ι» (σελ. 181). Το παραπάνω προφανώς ισχύει για τα μεταναστευτικά πουλιά τα οποία αποτελούν και το 50% των ειδών που καταγράφηκαν. Ωστόσο, για τα διαχειμάζοντα ή τα είδη με μόνιμη παρουσία, αυτό δεν ισχύει. Συγκεκριμένα για το Μαυρόγυπα, αν και το 50% περίπου του συνολικού αριθμού των διελεύσεων καταγράφεται από τον Απρίλιο έως και τον Ιούλιο, τόσο βάσει των δεδομένων που παρουσιάζονται στην ΕΟΑ, όσο και των δεδομένων δορυφορικής τηλεμετρίας, αξιόλογος αριθμός καταγραφών εντοπίζεται και την περίοδο από Σεπτέμβριο έως Ιανουάριο (περίπου το 25% του συνολικού αριθμού των διελεύσεων).

2.2 Αξιολόγηση χρήσης του χώρου ανά είδος

Ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου, στο πλαίσιο υλοποίησης του προγράμματος «Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης - Σουφλίου» του ΕΠΠΕΡΑΑ, έχει προμηθευτεί οκτώ δορυφορικούς πομπούς, υψηλής χρονικής συχνότητας, με σκοπό την καταγραφή των μετακινήσεων των ατόμων Μαυρόγυπα διαφόρων ηλικιών, έτσι ώστε να αποτυπωθούν οι βασικοί διάδρομοι μετακίνησης του είδους, οι κύριες περιοχές τροφοληψίας και κούρνιας του κοκ. Οι πομποί αυτοί μέχρι σήμερα έχουν χρησιμοποιηθεί σε 11 πουλιά. Απώτερος στόχος είναι ο αποτελεσματικότερος σχεδιασμός των διαχειριστικών δράσεων για την προστασία του είδους. Ο αριθμός των πομπών αντιστοιχεί περίπου στο 6.5% του πληθυσμού. Οι πομποί αυτοί καταγράφουν τη θέση του πουλιού κάθε 3 λεπτά (υψηλής χρονικής συχνότητας) με αποτέλεσμα να παρέχουν υψηλή ακρίβεια στην αποτύπωση των διαδρόμων μετακίνησης. Οι ώρες λειτουργίας τους κατά τους χειμερινούς μήνες είναι 06:00-19:00, ενώ κατά τους θερινούς είναι 05:00-21:00, καθώς τα πουλιά κινούνται τις ώρες που έχει φως. Παράλληλα, χρησιμοποιήθηκαν δεδομένα από 27 Μαυρόγυπες (20 δορυφορικοί πομποί), στους οποίους έχουν τοποθετηθεί πομποί από το Φορέα Διαχείρισης, στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE «Conservation of Black and Griffon vultures in the cross-border Rhodopes mountains» (LIFE RE-VULTURES - LIFE14 NAT/NL/000901 – A2), στο οποίο ο ΦΔ συμμετέχει ως εξωτερικός συνεργάτης και το οποίο χρηματοδοτείται κατά 75% από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (LIFE NATURE). Οι πομποί αυτοί καταγράφουν τη θέση του πουλιού κάθε μία ώρα. Στο σύνολό τους, οι παραπάνω πομποί, μέχρι την 31^η Μαρτίου 2020, οπότε και ανακτήθηκαν τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν για τη γνωμοδότηση επί της ΕΟΑ, είχαν συμπληρώσει 660,91 ημέρες καταγραφών (ΜΟ ημερών λειτουργίας ανά πομπό για τους πομπούς που έχουν συμπληρώσει 100 ημέρες καταγραφής) ή 1273 διακριτές ημέρες και ο μέσος χρόνος λήψης στοιχείων από κάθε πομπό ανά ημέρα ήταν 14,5 ώρες. Στο πλαίσιο του παραπάνω προγράμματος LIFE έχουν τοποθετηθεί δορυφορικοί πομποί σε 30 Όρνια που αναπαράγονται στη Βουλγαρία, από την οργάνωση BSPB (οι 12 πομποί (15 πουλιά) καταγράφουν τις συντεταγμένες κάθε 5 λεπτά - υψηλής χρονικής συχνότητας). Στο σύνολό τους, οι παραπάνω πομποί, μέχρι την 31^η Μαρτίου 2020, οπότε και ανακτήθηκαν τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν για τη γνωμοδότηση επί της ΕΟΑ, είχαν συμπληρώσει 718,88 ημέρες καταγραφών (ΜΟ ημερών λειτουργίας ανά πομπό για τους πομπούς που έχουν

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

συμπληρώσει 100 ημέρες καταγραφής) ή 1352 διακριτές ημέρες. Αν και οι πομποί συλλέγουν δεδομένα καθ' όλη τη διάρκεια του 24ώρου, ως μέσος ημερήσιος χρόνος καταγραφών θεωρούνται οι 14,5 ώρες κατά τις οποίες τα πουλιά είναι δραστήρια. Τα δεδομένα αυτά, που αφορούν την περιοχή χωροθέτησης του υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ, διατέθηκαν στο Φορέα Διαχείρισης με σκοπό την ακριβέστερη αποτίμηση των επιπτώσεων του υπό εξέταση έργου. Τόσο για το Μαυρόγυπα, όσο και για το Όρνιο για τους υπολογισμούς των διελεύσεων χρησιμοποιήθηκαν μόνο τα σημειακά δεδομένα (και όχι οι γραμμικές μετακινήσεις), τα οποία αποτυπώνουν με αξιοπιστία την παρουσία των ατόμων στην περιοχή ενδιαφέροντος. Ειδικότερα, για την εκτίμηση των διελεύσεων ανά ώρα καταγραφών χρησιμοποιήθηκαν μόνο τα στοιχεία των πομπών υψηλής χρονικής συχνότητας τα οποία είναι και τα πλέον αξιόπιστα. Οι γραμμικές μετακινήσεις χρησιμοποιήθηκαν μόνο στην περίπτωση των πομπών υψηλής χρονικής συχνότητας για την οπτική αποτύπωση των μετακινήσεων στο χάρτη. Τέλος, χρησιμοποιούνται στοιχεία δορυφορικής τηλεμετρίας για το Χρυσαιτό, από πομπούς που τοποθετήθηκαν από τον κ. Σιδηρόπουλο από το Δεκέμβριο του 2018 μέχρι και σήμερα, στο πλαίσιο Διδακτορικής Έρευνας του Τμήματος Βιολογικών Εφαρμογών και Τεχνολογιών του Π/μίου Ιωαννίνων με χρηματοδότηση από το Natural Research Ltd (Σκωτία).

Τα δεδομένα από τους παραπάνω πομπούς εξετάστηκαν προσεκτικά και συμπληρωματικά αυτών που παρουσιάζονται στη μελέτη, μετά από στάθμισή τους, έτσι ώστε να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα σε σχέση με τη χρήση της προτεινόμενης περιοχής χωροθέτησης του ΑΣΠΗΕ από τα δύο παραπάνω είδη και την εκτίμηση των επιπτώσεων. Παρακάτω αναπτύσσονται αναλυτικά τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα που προέκυψαν για το Μαυρόγυπα, το Όρνιο και το Χρυσαιτό, μετά από την αξιολόγηση του συνόλου των διαθέσιμων στοιχείων.

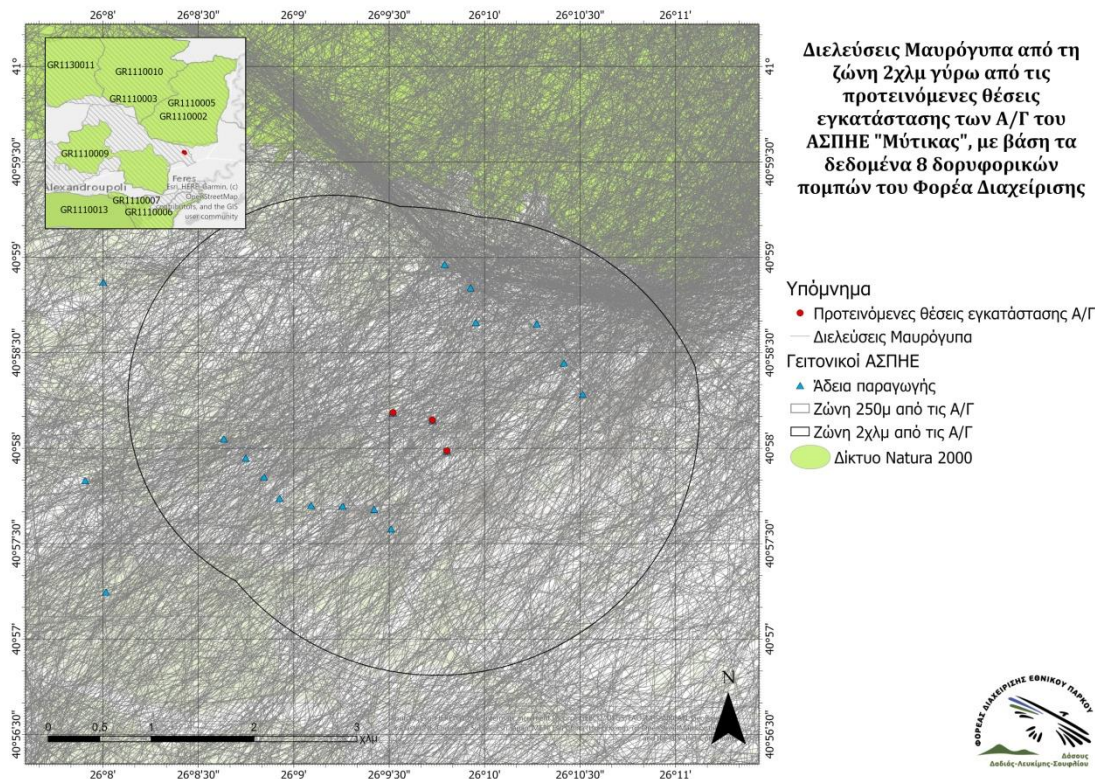
2.2.1 Μαυρόγυπας

Ο Μαυρόγυπας, στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων, αναπαράγεται αποκλειστικά στο Εθνικό Πάρκο Δάσους Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου (ΖΕΠ GR1110002). Είναι είδος του Παραρτήματος Ι της οδηγίας 147/2009/ΕΕ και χαρακτηρίζεται ως «απειλούμενο» σύμφωνα με το Κόκκινο Βιβλίο των απειλούμενων ζώων της Ελλάδας (Λεγάκης and Μαραγκού, 2009) και ως «σχεδόν απειλούμενο» σύμφωνα με τον ερυθρό κατάλογο της IUCN.

Η μελέτη αναφέρει καταγραφή του είδους σε ποσοστό **30%** των ημερών καταγραφής στην ΠΕΠ. Στην ΕΟΑ, η συχνότητα των διελεύσεων από την ΠΕΠ υπολογίζεται σε **0,133-0,565 ανά ώρα παρατήρησης**.

Σύμφωνα με τα δεδομένα δορυφορικής τηλεμετρίας, εντός της ΠΕΠ καταγράφηκε παρουσία των 31 από τα 38 πουλιά σε σύνολο 624 ημερών, ενώ ο συνολικός αριθμός των διελεύσεων εκτιμάται σε 1188 κατ' ελάχιστο (αν υποθέσουμε ότι έχουμε μόνο μία διέλευση/πουλί/ημέρα) (Παραρτήματα Ι, ΙΙ). Σε αντιπαραβολή με τα στοιχεία της ΕΟΑ, αυτή η συχνότητα αντιστοιχεί σε **49.02%** των ημερών καταγραφής στην ΠΕΠ, σε δείγμα 38 πουλιών (από τα 120 περίπου που εκτιμάται ότι είναι ο συνολικός πληθυσμός). Η συχνότητα των διελεύσεων από την ΠΕΠ υπολογίζεται σε 0,046 ανά ώρα καταγραφής για τους 8 πομπούς υψηλής συχνότητας, ή σε **0,69 ανά ώρα καταγραφής** για 120 πουλιά κατ' ελάχιστο, αν υποθέσουμε ότι έχουμε μόνο μία διέλευση/πουλί/ημέρα, αριθμό μεγαλύτερο από τη μέγιστη εκτίμηση βάσει της ΕΟΑ (Εικόνα 3).

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Αδάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

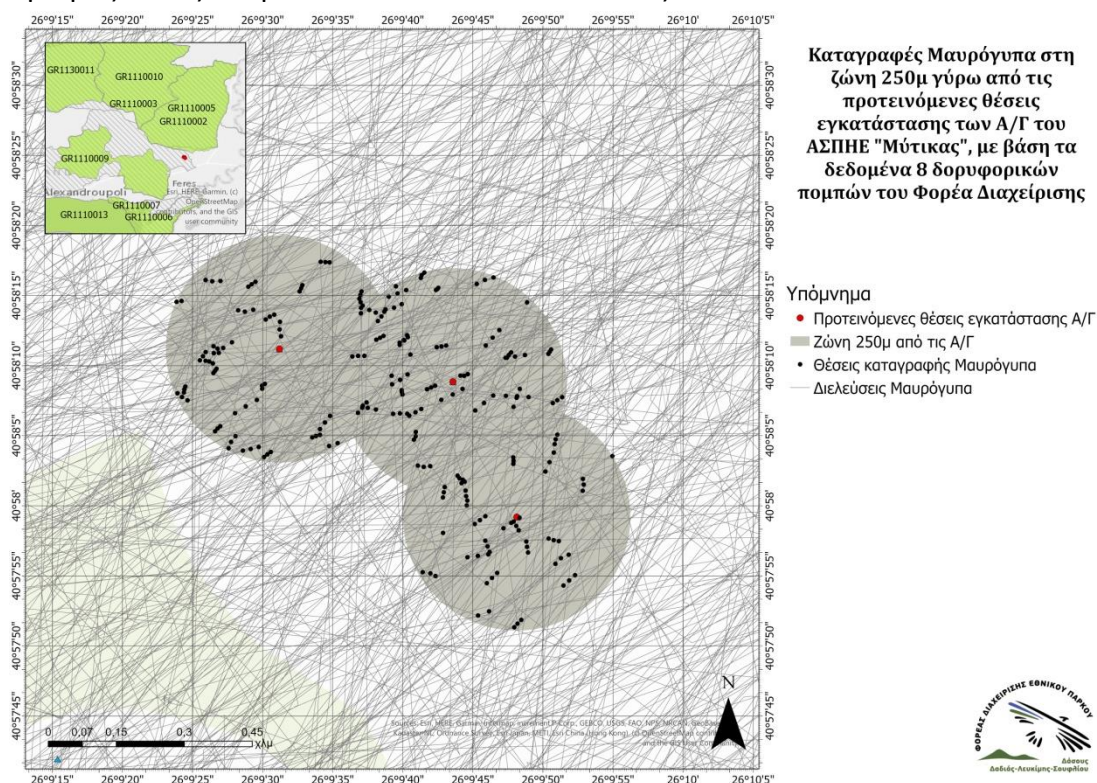

Εικόνα 3: Διελεύσεις Μαυρόγυπα στην ευρύτερη περιοχή χωροθέτησης του ΑΣΠΗΕ «Μύτικας» με βάση τα δεδομένα 8 δορυφορικών πομπών του Φορέα Διαχείρισης

Δεδομένου ότι 8 πομποί καταγράφουν τη θέση του πουλιού ανά 3 λεπτά και 20 πομποί καταγράφουν τη θέση του πουλιού ανά μία ώρα, κατά προσέγγιση, είναι σαφές ότι οι καταγραφές εντός ακτίνας 250μ από τις Α/Γ αποτελούν **υποσύνολο** της πραγματικής συχνότητας παρουσίας του είδους, καθώς η πιθανότητα η στιγμή καταγραφής της θέσης να συμπέσει με τη στιγμή κατά την οποία το πουλί διέρχεται από τη ζώνη αυτή είναι πολύ μικρή (για ενδεικτική σύγκριση των θέσεων καταγραφής με τις γραμμές διελεύσεων από τη ζώνη 250μ από τις Α/Γ βλ. Εικόνα 4). Ωστόσο, παραθέτουμε **ενδεικτικά** τη συχνότητα διελεύσεων Μαυρόγυπα σε ακτίνα 250μ από τις Α/Γ, όπως έχει υπολογιστεί με βάση τα δεδομένα τηλεμετρίας από τους 8 πομπούς υψηλής συχνότητας, προς σύγκριση με τα στοιχεία της ΕΟΑ (Παράρτημα Ι). Σύμφωνα με τα δεδομένα τηλεμετρίας, σε ακτίνα 250μ από τις Α/Γ, καταγράφηκαν 11 πουλιά (8 πομποί) σε σύνολο 76 ημερών, ενώ ο συνολικός αριθμός των διελεύσεων εκτιμάται σε 80 κατ' ελάχιστο (αν υποθέσουμε ότι έχουμε μόνο μία διέλευση/πουλί/ημέρα). Αξίζει να αναφερθεί ότι για τους 8 πομπούς για τους οποίους υπάρχουν δεδομένα σχετικά με το ύψος πτήσης, στο 32,71% των περιπτώσεων η διέλευση έγινε από το ύψος του ρότορα (33-150μ). Το ύψος πτήσης εκτιμάται βάσει των δεδομένων των πομπών, σε συνδυασμό με το ψηφιακό υπόβαθρο μοντέλου υψομέτρου της ASTER (<https://asterweb.jpl.nasa.gov/gdem.asp>) και το μοντέλο γεωειδούς όπως έχει υπολογιστεί από τους Paradowski et al. (2019). Αυτή η συχνότητα αντιστοιχεί σε 0,004 διελεύσεις ανά ώρα καταγραφής σε δείγμα 8 πομπών, ή σε **0,06 ανά ώρα καταγραφής** για 120 πουλιά κατ' ελάχιστο, για τη ζώνη ακτίνας 250μ από τις Α/Γ, αν υποθέσουμε ότι έχουμε μόνο μία διέλευση/πουλί/ημέρα.

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

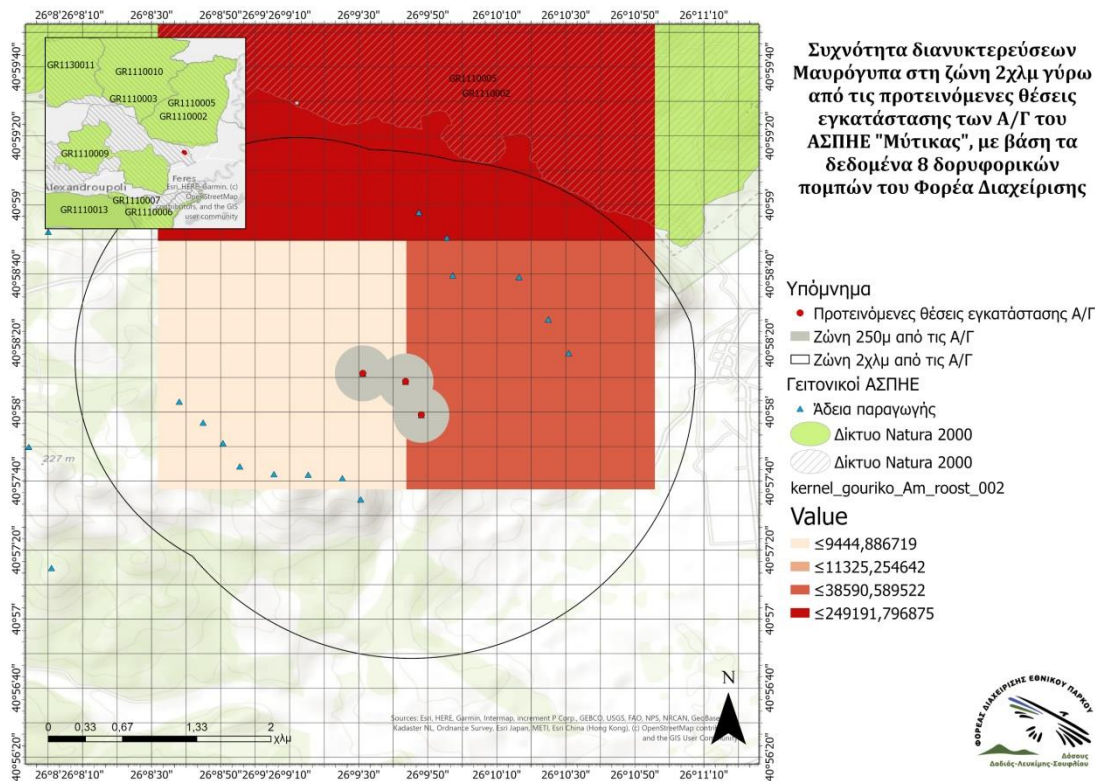
Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί ότι η εκτίμηση του αριθμού διελεύσεων από την περιοχή υψηλού κινδύνου πρόσκρουσης που γίνεται στην ΕΟΑ, βάσει μαθηματικού μοντέλου (8,5-19,28 άτομα/έτος) κρίνεται εξαιρετικά χαμηλή. Βάσει των δεδομένων δορυφορικής τηλεμετρίας, ο παραπάνω αριθμός διελεύσεων (που αφορά το συνολικό πληθυσμό του είδους) είναι μικρότερος από τον καταγεγραμμένο αριθμό διελεύσεων στην υψηλού κινδύνου περιοχή στον ΑΣΠΗΕ «Μύτικας», δείγματος μόνο του πληθυσμού, ίσου με το 7%, (τουλάχιστον 23 διελεύσεις /έτος για τους 8 πομπούς υψηλής συχνότητας, αν λάβει κανείς υπόψη ότι καταγράφηκαν 80 διελεύσεις σε σύνολο 1273 ημερών, κατά τις οποίες οι πομποί δε λειτουργούσαν συνεχόμενα στο σύνολό τους). Στο σύνολο του πληθυσμού (120 άτομα), ο αριθμός αυτός αναμένεται να είναι πολλαπλάσιος.

Εικόνα 4: Διελεύσεις Μαυρόγυπα στην ευρύτερη περιοχή χωροθέτησης του ΑΣΠΗΕ «Μύτικας» με βάση τα δεδομένα 8 δορυφορικών πομπών του Φορέα Διαχείρισης

Τα δεδομένα τηλεμετρίας υποδεικνύουν ότι αρκετές από τις καταγραφές δεν αφορούσαν απλή διέλευση, αλλά **χρήση του χώρου**, καθώς τα πουλιά παραμένουν στην περιοχή για αρκετή ώρα κατά τη διάρκεια της ημέρας. Με βάση τα στοιχεία δορυφορικής τηλεμετρίας, στην περιοχή καταγράφεται χαμηλή έως μέτρια συχνότητα διανυκτερεύσεων του είδους. Συγκεκριμένα 7 από τα 38 πουλιά που φέρουν δορυφορικό πομπό **έχουν διανυκτερεύσει τουλάχιστον από μία φορά εντός της ΠΕΠ** (18 διανυκτερεύσεις συνολικά), ενώ δεν διαπιστώθηκε κάποιο εποχικό πρότυπο (Εικόνα 5). Για την αποτύπωση των θέσεων διανυκτέρευσης χρησιμοποιήθηκαν τα δεδομένα του συνόλου των δορυφορικών πομπών που αφορούσαν καταγραφές από τις 21:00 έως τις 05:00 της επόμενης μέρας (ή 19:00 και 06:00, αντίστοιχα, για τους χειμερινούς μήνες) σε ακτίνα 2χλμ από τον υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ.

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Αδαΐδας – Λευκίμης – Σουφλίου

Εικόνα 5: Σχετική συχνότητα διανυκτερεύσεων Μαυρόγυπα στην ευρύτερη περιοχή χωροθέτησης του ΑΣΠΗΕ «Μύτικας» με βάση τα δεδομένα δορυφορικής τηλεμετρίας Αναφορικά με το μοντέλο Band το οποίο χρησιμοποιήθηκε στη μελέτη για τον υπολογισμό των προσκρούσεων ανά έτος στον ΑΣΠΗΕ, διαπιστώθηκε σειρά **υπολογιστικών λαθών** που οδηγούν σε εσφαλμένες εκτιμήσεις και αφορούν το σύνολο των ειδών. Αρχικά, διαπιστώθηκε **σφάλμα στην εκτίμηση του όγκου κινδύνου πρόσκρουσης (V_w)**, καθώς ο τύπος που χρησιμοποιείται στην ΕΟΑ (το ελάχιστο πολύγωνο που περιβάλλει τις προτεινόμενες θέσεις εγκατάστασης των Α/Γ με μία επιπλέον ζώνη 250μ; σελ. 96) δεν είναι σύμφωνος με τα όσα αναφέρονται στη σχετική μεθοδολογία (Band et al., 2007), σύμφωνα με την οποία «*The size of the flight risk area was taken to be the envelope bounded by the proposed outer turbines plus a buffer of 25m representing the rotor blade radius (= 172ha). [...] The size of the flight risk volume (V_w) was calculated by multiplying the area of the wind farm (172ha) by the diameter of the rotors.*». Στην περίπτωση του ΑΣΠΗΕ «Μύτικας» αυτό ισούται με το άθροισμα των αποστάσεων μεταξύ των τριών Α/Γ (=614,42μ) συν δύο φορές την ακτίνα του ρότορα (=614,42+58,5x2=731,42), επί τη διάμετρο του ρότορα (=731,42*117=85.576τ.μ.=8,56ha), επί τη διάμετρο του ρότορα ($V_w=10.012.392\mu^3$).

Επιπλέον, η **δραστηριότητα πτήσης (F) ανά εκτάριο ορατής περιοχής**, η οποία αποτελεί πολύ σημαντική παράμετρο για τον υπολογισμό των αναμενόμενων διελεύσεων από τη ζώνη ύψους κινδύνου πρόσκρουσης και κατ' επέκταση του αριθμού των προσκρούσεων, έχει **υποεκτιμηθεί σημαντικά**. Στη μεθοδολογία των Band et al. (2007), ο παραπάνω υπολογισμός προτείνεται για την αναγωγή του συνόλου των παρατηρήσεων στη ορατή περιοχή, στην «περιοχή ρίσκου πτήσης» (flight risk area) και αφορά τη διαίρεση της αναλογίας του χρόνου παρατήρησης των πουλιών που καταγράφηκαν σε ύψος 10-100μ στο σύνολο της ορατής

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

περιοχή με τη συνολική έκταση της ορατής περιοχής, έτσι ώστε να εκτιμηθεί η δραστηριότητα ανά μονάδα έκτασης. Στην ΕΟΑ, η δραστηριότητα πτήσης (F) υπολογίστηκε με διαίρεση της αναλογίας του χρόνου παρατήρησης των πουλιών που καταγράφηκαν μόνο εντός της περιοχής υψηλού κινδύνου πρόσκρουσης (αντί του συνόλου των παρατηρήσεων στη ορατή περιοχή) με τη συνολική έκταση της ορατής περιοχής από το σημείο καταγραφής, και ο αριθμός αυτός στη συνέχεια πολλαπλασιάστηκε με την έκταση της περιοχής υψηλού κινδύνου πρόσκρουσης, οδηγώντας σε σημαντική υποεκτίμηση της δραστηριότητας ανά μονάδα έκτασης (σελ. 137). Στην ΕΟΑ το παραπάνω βήμα δεν έπρεπε να έχει ακολουθηθεί, καθώς οι μελετητές είχαν πραγματικές μετρήσεις πεδίου για την «περιοχή υψηλού κινδύνου πρόσκρουσης» και δε χρειαζόταν να προχωρήσουν σε κάποια αναγωγή.

Αποτέλεσμα είναι να υποεκτιμάται σημαντικά τόσο ο αριθμός των αναμενόμενων διελεύσεων από τη ζώνη ύψους κινδύνου πρόσκρουσης όσο και ο αριθμός των αναμενόμενων προσκρούσεων κατ' έτος για το σύνολο των ειδών για τα οποία εφαρμόστηκε το μοντέλο στη μελέτη. Ενδεικτικά, για το Μαυρόγυπα, κάνοντας τους υπολογισμούς σύμφωνα με τα όσα προβλέπονται βάσει της μεθοδολογίας και χρησιμοποιώντας τα δεδομένα της ΕΟΑ, ο αριθμός των αναμενόμενων διελεύσεων από τη ζώνη ύψους κινδύνου πρόσκρουσης στον ΑΣΠΗΕ «Μύτικας» εκτιμάται σε 26,77 άτομα/έτος για χαμηλή ταχύτητα πτήσης και 60,68 άτομα/έτος για υψηλή ταχύτητα πτήσης. Τα μεγέθη που υπολογίζονται -εσφαλμένα- στην ΕΟΑ είναι 8,5 και 19,28 άτομα/έτος, αντίστοιχα. Αντίστοιχα, ο αριθμός των προσκρούσεων κατ' έτος για σύνολο 3 Α/Γ εκτιμάται σε 0,147 άτομα για χαμηλή ταχύτητα πτήσης και 0,154 άτομα για υψηλή ταχύτητα πτήσης (για το σύνολο των 3 Α/Γ του ΑΣΠΗΕ «Μύτικας», ποσοστό αποφυγής 98% και πλήρη λειτουργία του ΑΣΠΗΕ), σαφώς υψηλότερα από την εσφαλμένη εκτίμηση στην ΕΟΑ, με τα 0,047 και 0,049 άτομα, αντίστοιχα. Η θνησιμότητα ανά Α/Γ για τους υπόλοιπους ΑΣΠΗΕ στην περιοχή μελέτης, βάσει της βιβλιογραφίας, έχει εκτιμηθεί σε 0.02 Μαυρόγυπες/ανεμογεννήτρια (Doutau et al. 2011). Η αντίστοιχη εκτίμηση για τον υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ, βάσει των υπολογισμών που έγιναν από το Φορέα Διαχείρισης, για τις ανάγκες της γνωμοδότησης, με βάση τα όσα προβλέπονται βάσει της μεθοδολογίας και χρησιμοποιώντας τα δεδομένα της ΕΟΑ, και αναπτύσσονται παραπάνω, είναι 0,05 Μαυρόγυπες/ανεμογεννήτρια/έτος (0,147 Μαυρόγυπες/έτος για 3Α/Γ).

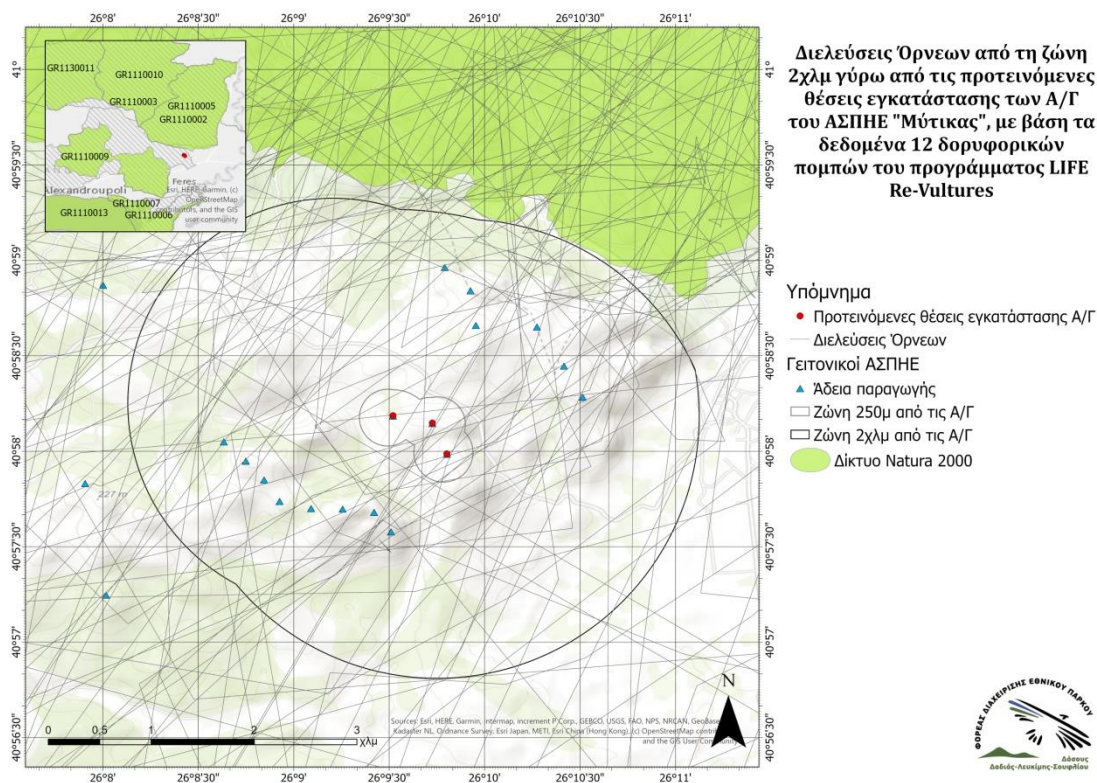
2.2.2 Όρνιο

Το Όρνιο είναι είδος του Παραρτήματος Ι της οδηγίας 147/2009/ΕΕ, ενώ χαρακτηρίζεται ως «κρίσιμω κινδυνεύον» σύμφωνα με το Κόκκινο Βιβλίο των απειλούμενων ζώων της Ελλάδας (Λεγάκης and Μαραγκού, 2009) και ως «μειωμένου ενδιαφέροντος» σύμφωνα με τον ερυθρό κατάλογο της IUCN.

Στην ΕΟΑ, αναφέρεται ότι το Όρνιο δεν παρατηρήθηκε στην ΠΕΠ του ΑΣΠΗΕ (πχ. σ.132, 144, 187, 189), ενώ σε άλλα σημεία αναφέρεται ότι «αν και το είδος δεν καταγράφηκε στην ΠΕΠ του ΑΣΠΗΕ, έχει καταγραφεί σε γειτονικό ΑΣΠΗΕ στη θέση «Γούρικο» με μέτριους ρυθμούς εντοπισμού» (πχ. σ.183, 189). Οι δύο αυτές διατυπώσεις είναι αντικρουόμενες, δεδομένου ότι ο ΑΣΠΗΕ στη θέση «Γούρικο» βρίσκεται εξ' ολοκλήρου εντός της ΠΕΠ του ΑΣΠΗΕ στη θέση «Μύτικας» και βάσει του σχήματος 4.10 που παρουσιάζεται στην ΕΟΑ για τον ΑΣΠΗΕ στη θέση «Γούρικο» που είχαμε λάβει για γνωμοδότηση (ΠΕΤ 1907147324, ΑΠ 39/10-01-2020), το σύνολο της δραστηριότητας του είδους καταγράφηκε εντός των ορίων ΠΕΠ του ΑΣΠΗΕ στη θέση «Μύτικας».

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

Επιπλέον γίνεται αναφορά μόνο στον πληθυσμό του είδους στη ΖΕΠ GR1110002 χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ο πληθυσμός που αναπαράγεται στη ΖΕΠ GR1110009. Συγκεκριμένα, στο σχετικό SDF, αναφέρεται ότι στη ΖΕΠ GR1110009 εντοπίζονται τέσσερα ζευγάρια Όρνιου, ενώ το 2020 φώλιασαν επτά ζευγάρια (Life Re-Vultures, WWF Ελλάς, 2020, αδημοσίευτα στοιχεία). Αν ληφθούν υπόψη τα στοιχεία που παρουσιάζονται στη ΜΠΕ για τον ΑΣΠΗΕ «Γούρικο», καθώς και τα δεδομένα δορυφορικής τηλεμετρίας που διαθέτει ο Φορέας Διαχείρισης, το είδος φαίνεται να κάνει τακτική παρουσία στην ΠΕΠ του ΑΣΠΗΕ «Μύτικας». Βάσει των στοιχείων που παρουσιάζονται στη ΜΠΕ για τον γειτονικό ΑΣΠΗΕ «Γούρικο» παρατηρήθηκαν 15 πτήσεις στο 13,3% των ημερών καταγραφής και βάσει των στοιχείων δορυφορικής τηλεμετρίας, εντός της ΠΕΠ καταγράφηκε παρουσία των 13 από τα 30 πουλιά σε σύνολο 46 ημερών, ενώ ο συνολικός αριθμός των διελεύσεων εκτιμάται σε 49 κατ' ελάχιστο (αν υποθέσουμε ότι έχουμε μόνο μία διέλευση/πουλί/ημέρα) (Παραρτήματα I, II). Αυτή η συχνότητα αντιστοιχεί σε **3.6%** των ημερών καταγραφής στην ΠΕΠ, σε δείγμα 30 πουλιών (από τα 115 περίπου που έχουν καταγραφεί στο χώρο ενισχυτικής τροφοδοσίας της Δαδιάς (βλ. SDF GR1110002) και εκτιμάται ότι διέρχονται από την ευρύτερη περιοχή) (Εικόνα 6).

Εικόνα 6: Διελύσεις Όρνιου στην ευρύτερη περιοχή χωροθέτησης του ΑΣΠΗΕ «Μύτικας» με βάση τα δεδομένα 12 δορυφορικών πομπών του προγράμματος LIFE Re-Vultures

2.2.2 Χρυσαιετός

Κατά την εκπόνηση των εργασιών πεδίου καταγράφηκαν συνολικά τρία άτομα Χρυσαιετού εντός της ΠΕΠ, σε σύνολο δύο ημερών, με συνολικό χρόνο παρατήρησης εντός της περιοχής υψηλού κινδύνου πρόσκρουσης ίσου με 3 λεπτά. Βάσει στοιχείων δορυφορικής τηλεμετρίας, από πομπούς που τοποθετήθηκαν από τον κ. Σιδηρόπουλο, διαπιστώθηκε ότι ένα ενήλικο θηλυκό άτομο (στο οποίο τοποθετήθηκε πομπός στις 28/12/2019) διέρχονταν από την ΠΕΠ μέχρι και τα

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

τέλη Φεβρουαρίου (δηλαδή πριν την έναρξη της αναπαραγωγικής περιόδου), διανύοντας απόσταση μεγαλύτερη των 15χλμ από τη θέση φωλεοποίησής του. Επιπλέον, ένα νεαρό άτομο, γεννημένο το 2019 σε φωλιά που βρίσκεται περίπου 20χλμ βόρεια του ΑΣΠΗΕ, φαίνεται να χρησιμοποιεί περιστασιακά τις κορυφές εντός της ΠΕΠ για κούρνια. Τα παραπάνω υποδεικνύουν την ιδιαίτερη σημασία της ΠΕΠ ως περιοχή τροφοληψίας για το είδος. Επιπλέον, σε καταγραφές που πραγματοποίησε ο Φορέας Διαχείρισης το 2017 στην ευρύτερη περιοχή χωροθέτησης του ΑΣΠΗΕ «Μύτικας», παρατηρήθηκε επανειλημμένα Χρυσαιτός να πετάει εντός της ΠΕΠ, αλλά και να κάθεται σε δέντρο και στα βράχια δυτικά του ΑΣΠΗΕ, εντός της ΠΕΠ, κατά την αναπαραγωγική περίοδο (Ζακκάκ *et al.*, 2017), ενώ την ίδια περίοδο καταγράφηκαν δύο άτομα του είδους να ζευγαρώνουν στην περιοχή (Σιδηρόπουλος, προσ. επικ.). Τέλος, όπως αναφέρεται και παραπάνω, στην παράγραφο 2.1, στην ΕΟΑ αναφέρεται ότι «υπήρχε μαρτυρία ενεργής φωλιάς Χρυσαιτού στην ευρύτερη περιοχή του προτεινόμενου ΑΣΠΗΕ» (σ.152), αλλά κατά τις εργασίες πεδίου δεν επιβεβαιώθηκε ενεργή φωλεοποίηση. Από συστηματικές καταγραφές στην περιοχή, είναι γνωστό ότι το είδος φώλιαζε έως και το 2010 (με ενεργή επικράτεια έως και το 2013) σε απόσταση περίπου 2,4χλμ βόρεια του ΑΣΠΗΕ.

3. Εκτίμηση επιπτώσεων

Το **ρίσκο πρόσκρουσης** των πουλιών σε Α/Γ είναι μεγαλύτερο σε κορυφογραμμές, και ειδικά στα διάσελα και τις εγκοπές. Το ρίσκο πρόσκρουσης σε Α/Γ είναι μεγαλύτερο σε (ή κοντά σε) περιοχές που χρησιμοποιούνται τακτικά από μεγάλο αριθμό πτηνών για διατροφή ή κούρνιασμα και τοπικούς διαδρόμους πτήσης (European Commission, 2011). Επιπλέον, οι Carrete *et al.* (2011) μελετώντας τη θνησιμότητα από προσκρούσεις σε ΑΣΠΗΕ στην νότια Ισπανία για το Όρνιο, αναφέρουν ότι σχετίζεται σημαντικά με τη σχετική θέση και απόσταση από κρίσιμα ενδιαιτήματα του είδους.

Αναφορικά με την **όχληση και τον εκτοπισμό**, οι μελέτες δείχνουν ότι το μέγεθος της όχλησης που προκαλείται από τους ΑΣΠΗΕ μπορεί να ποικίλλει σημαντικά (Rydell *et al.* 2012) και μπορεί τα επίπεδα όχλησης να διαφέρουν σημαντικά ανάμεσα στα είδη (Stevens *et al.* 2013, Pearce-Higgins *et al.* 2009). Σε κάποιες περιπτώσεις, τα πουλιά εκτοπίζονται σε παρακείμενες περιοχές χωρίς σημαντικές πληθυσμιακές επιπτώσεις ενώ σε άλλες περιπτώσεις τα πουλιά μπορεί να μετακινούνται σε περιοχές ήδη κατειλημμένες (από άτομα του ίδιου είδους) οπότε ο αυξημένος ανταγωνισμός μπορεί να οδηγήσει και σε πληθυσμιακές επιπτώσεις (Rydell *et al.* 2012). Αυτή η διακύμανση μπορεί να εξαρτάται από ένα μεγάλο εύρος παραμέτρων, όπως τα εποχιακά και ημερήσια πρότυπα χρήσης από τα πτηνά, τη θέση των ΑΣΠΗΕ σε σχέση με σημαντικά ενδιαιτήματα, και τα χαρακτηριστικά των ΑΣΠΗΕ και των Α/Γ. Στην περίπτωση ενός ΑΣΠΗΕ στην Πορτογαλία (Tome *et al.* 2011, Tome *et al.* 2012) διαπιστώθηκε ότι οι κινήσεις των μεσαίου μεγέθους αρπακτικών (πχ. Σπιζαετός, Γερακαετός, Σφηκιάρης) κοντά στις Α/Γ μειώθηκαν, ενώ τα πρότυπα διελεύσεων άλλων ειδών (πχ. Όρνιο, Μαυρόγυπας, Φιδαετός) δεν επηρεάστηκαν. Αυτό επιβεβαιώνεται και για την περιοχή της Θράκης συγκεκριμένα, όπου, σε μελέτη του WWF Ελλάς για την παρακολούθηση των επιπτώσεων των αιολικών πάρκων μετά την κατασκευή, διαπιστώθηκε ότι οι γύπες που επισκέπτονται την περιοχή για να τραφούν πετούσαν σε μεγάλο ποσοστό στην επικίνδυνη περιοχή, και σχεδόν το 100% των πτήσεων αυτών βρέθηκε στην περιοχή σάρωσης των ανεμογεννητριών. Ορισμένοι γύπες άλλαζαν κατεύθυνση πτήσης, ψάχνοντας για κατάλληλο σημείο προσπέλασης μεταξύ των ανεμογεννητριών. Αντιθέτως, πολύ λίγα από τα αρπακτικά πουλιά που διατηρούσαν επικράτειες στην περιοχή πετούσαν στην

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

επικίνδυνη περιοχή, και ένα μικρό ποσοστό αυτών των πτήσεων βρέθηκε κοντά στην περιοχή σάρωσης των ανεμογεννητριών (κυρίως στα άκρα των ΑΣΠΗΕ) (Ruiz *et al.* 2005).

Στην ΕΟΑ αναγνωρίζεται ότι με την κατασκευή του ΑΣΠΗΕ **θα χαθεί τμήμα από τις περιοχές τροφοληψίας ή από τους διαδρόμους μετακίνησης**, αλλά διατυπώνεται ότι η απώλεια αυτή «*δε θα επιφέρει αξιόλογες επιπτώσεις λόγω της μικρής έκτασης που πρόκειται να καταλαμβάνει το εν λόγω έργο*» (σελ. 186). Το επιχείρημα περί «μικρής έκτασης» κρίνεται αβάσιμο, δεδομένου ότι **εντός της ΠΕΠ εντοπίζονται κρίσιμα ενδιαίτηματα για είδη χαρακτηρισμού των γειτονικών ΖΕΠ, ενώ στην περιοχή μελέτης εντοπίζεται σημαντικός αριθμός ΑΣΠΗΕ και κάθε επιπλέον ΑΣΠΗΕ δρα σωρευτικά στις επιπτώσεις**. Η υψηλή οικολογική αξία της προτεινόμενης περιοχής εγκατάστασης του ΑΣΠΗΕ αναγνωρίζεται στην Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη της προστατευόμενης περιοχής (Αδαμακόπουλος *et al.*, 1995), καθώς φιλοξενεί μεγάλο αριθμό φωλιών αρπακτικών πουλιών. Παράλληλα, αποτελεί ιδιαίτερα σημαντική περιοχή τροφοληψίας για τους γύπες του Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου, καθώς, όπως αναφέρεται και στην ΕΟΑ, η κτηνοτροφία είναι η κυριότερη δραστηριότητα στην ευρύτερη περιοχή χωροθέτησης του ΑΣΠΗΕ, γεγονός το οποίο την καθιστά ιδιαίτερης σημασίας για τα πτωματοφάγα αρπακτικά πουλιά. Σύμφωνα με τα παραπάνω, **απώλεια ενδιαιτήματος δεν αναμένεται να προκληθεί μόνο κατά το στάδιο κατασκευής του έργου όπως αναφέρεται στη μελέτη** (σελ. 178), αλλά κυρίως κατά το στάδιο λειτουργίας (τόσο άμεση όσο και έμμεση απώλεια).

Επιπλέον, στην ΕΟΑ, οι επιπτώσεις από προσκρούσεις κατά το στάδιο λειτουργίας (Παρ. 5.2.2) αξιολογούνται ως «ουδέτερες» έως «αρνητικές» για το σύνολο των ειδών. Για τις παραπάνω εκτιμήσεις λήφθηκε υπόψη η πιθανότητα πρόσκρουσης που έχει υπολογιστεί για κάθε είδος βάσει μαθηματικού μοντέλου που εφαρμόστηκε. Όπως αναπτύσσεται παραπάνω, στην παράγραφο 2.2.1 της παρούσας γνωμοδότησης, κατά την εφαρμογή του μοντέλου από το Φορέα Διαχείρισης, διαπιστώθηκε **σειρά υπολογιστικών λαθών που οδηγούν σε εσφαλμένες εκτιμήσεις** και αφορούν το σύνολο των ειδών. Αποτέλεσμα των παραπάνω λαθών είναι να **υποεκτιμάται σημαντικά** τόσο ο αριθμός των αναμενόμενων διελεύσεων από τη ζώνη ύψους κινδύνου πρόσκρουσης, όσο και ο αριθμός των αναμενόμενων προσκρούσεων κατ' έτος (**ενδεικτικά, για το Μαυρόγυπα υπολογίζεται τρεις φορές χαμηλότερη θνησιμότητα σε σχέση με την ορθή εφαρμογή του μοντέλου**). Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθούν δύο περιστατικά πρόσκρουσης, ενός Μαυρόγυπα και ενός Κραυγαετού, που καταγράφηκαν στις 20/08/2018 και 19/08/2019, αντίστοιχα, στον ΑΣΠΗΕ «Χυλός», που βρίσκεται σε απόσταση περίπου 4800μ δυτικά του υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ.

Με βάση το σύνολο των στοιχείων που παρουσιάζονται παραπάνω, στην προτεινόμενη περιοχή χωροθέτησης του ΑΣΠΗΕ «Μύτικας» **εντοπίζονται κρίσιμα ενδιαίτηματα** ειδών χαρακτηρισμού της ΖΕΠ GR1110002, με κυριότερα το Μαυρόγυπα, το Όρνιο, το Χρυσαιτό και τον Κραυγαετό. Συγκεκριμένα, εντός της ΠΕΠ, έχουν καταγραφεί θέσεις **κούρνιας του Μαυρόγυπα, συστηματική παρουσία του Χρυσαιτού και αναπαραγωγική δραστηριότητα Κραυγαετού και Φιδαιτού, κατ'ελάχιστο**. Παράλληλα πραγματοποιούνται **τακτικές διελεύσεις γυπών από την περιοχή, κατά τις τοπικές τους μετακινήσεις**, ενώ η ΠΕΠ είναι σημαντική **περιοχή τροφοληψίας και φωλεοποίησης** για μεγάλο αριθμό αρπακτικών πουλιών.

4. Συμπεράσματα

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

Σύμφωνα με το νόμο για τη βιοποικιλότητα (“Διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις”, Ν. 3937/2011, ΦΕΚ 60/Α/31.03.2011), στις περιοχές προστασίας οικοτόπων και ειδών, όπως είναι και οι ΖΕΠ, επιτρέπεται η εγκατάσταση αιολικών σταθμών ΑΠΕ ως μέσο για την προστασία του κλίματος, μόνον εφόσον με τους όρους και τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στα πλαίσια της Έγκρισης περιβαλλοντικών όρων του σταθμού, διασφαλίζεται η διατήρηση του προστατευτέου αντικειμένου του τόπου στις ακόλουθες περιοχές.

Επιπλέον, σύμφωνα με τις παραγράφους 3 και 4 του άρθρου 6 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ δύναται να δοθεί συγκατάθεση για την υλοποίηση σχεδίου ή έργου σε περιοχή κοινοτικής σημασίας από τις αρμόδιες αρχές μόνο εφόσον υπάρχει σε μεγάλο βαθμό η βεβαιότητα ότι η εν λόγω πρωτοβουλία δεν θα επηρεάσει την περιοχή σε σχέση με την ακεραιότητά της. Εάν τα συμπεράσματα είναι αρνητικά, θα πρέπει να εφαρμόζεται η αρχή της προφύλαξης και να ακολουθείται η διαδικασία που προβλέπεται στην παράγραφο 4 του άρθρου 6: αν δεν είναι δυνατόν να διαπιστωθεί ότι δεν θα προκύψουν αρνητικές επιπτώσεις, το σχέδιο μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο αν δεν υπάρχουν εναλλακτικές λύσεις και αν υπάρχουν επιτακτικοί λόγοι υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος.

Πιο συγκεκριμένα, η παράγραφος 4 του άρθρου 6 αναφέρει: «Εάν, παρά την αρνητική εκτίμηση των επιπτώσεων και ελλείψει εναλλακτικών λύσεων, ένα σχέδιο πρέπει να πραγματοποιηθεί για άλλους επιτακτικούς λόγους σημαντικού δημοσίου συμφέροντος, περιλαμβανομένων λόγων κοινωνικής ή οικονομικής φύσεως, το κράτος μέλος λαμβάνει αντισταθμιστικά μέτρα ώστε να εξασφαλισθεί η προστασία της συνολικής συνοχής του Natura 2000 ... Όταν ο τόπος περί του οποίου πρόκειται είναι τόπος όπου ευρίσκονται ένας τόπος φυσικού οικοτόπου προτεραιότητας ή/και ένα είδος προτεραιότητας είναι δυνατόν να προβληθούν μόνον επιχειρήματα σχετικά με την υγεία ανθρώπων και τη δημόσια ασφάλεια ή σχετικά με θετικές συνέπειες πρωταρχικής σημασίας»

Σήμερα, στη Θράκη, εντοπίζονται 164 εγκατεστημένες Α/Γ εντός ΖΕΠ, και άλλες 92 περιφερειακά αυτών (σύνολο 256, 251 από τις οποίες βρίσκονται εντός Σημαντικών Περιοχών για τα Πουλιά), δρώντας συσσωρευτικά και πλήττοντας αποδεδειγμένα την ακεραιότητα του δικτύου Natura 2000, παραβιάζοντας το άρθρο 6, παράγραφος 3, της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων και της άγριας πανίδας και χλωρίδας. Παράλληλα, ο αριθμός των ΑΣΠΗΕ που βρίσκονται σε διαδικασία αδειοδότησης στην περιοχή είναι σχεδόν τριπλάσιος των εγκατεστημένων, απειλώντας άμεσα ακόμα και τη βιωσιμότητα των πληθυσμών ορισμένων ειδών. Σύμφωνα με τα παραπάνω κρίνεται **επιτακτική η ανάγκη για την εκτίμηση των σωρευτικών επιπτώσεων από το σύνολο των αδειοδοτημένων και υπό αδειοδότηση ΑΣΠΗΕ για τα προστατευόμενα είδη και τύπους οικοτόπων, και τη θεσμοθέτηση ζωνών αποκλεισμού εγκατάστασης νέων ΑΣΠΗΕ στην περιοχή της Θράκης.**

Συνοψίζοντας, λαμβάνοντας υπόψη ότι:

η χρήση του χώρου από το Μαυρόγυπα και το Όρνιο είναι συστηματική, με **σημαντική συχνότητα διελεύσεων** από την ευρύτερη περιοχή του ΑΣΠΗΕ

η προτεινόμενη περιοχή χωροθέτησης του υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ περιλαμβάνει **κρίσιμο ενδιαίτημα κούρνιας** για το Μαυρόγυπα εντός της ΠΕΠ και σε εγγύτητα με αυτήν

εντός της ΠΕΠ έχει καταγραφεί **συστηματική παρουσία Χρυσαιτού** κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, καθώς και **αναπαραγωγική δραστηριότητα Κραυγαετού, Μαυροπελαργού και Φιδαιτού**

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

η ΠΕΠ είναι σημαντική **περιοχή τροφοληψίας και φωλεοποίησης** για μεγάλο αριθμό αρπακτικών πουλιών

τα συμπεράσματα της ΕΟΑ βασίζονται σε **υποεκτίμηση του αριθμού των πουλιών** που χρησιμοποιούν την περιοχή λόγω ακαταλληλότητας του σημείου θέας, **εσφαλμένες εκτιμήσεις θνησιμότητας** λόγω σφαλμάτων κατά την εφαρμογή του μαθηματικού μοντέλου για το σύνολο των ειδών και **γενικόλογες και ατεκμηρίωτες διατυπώσεις** (όπως πχ ότι εντός της ΠΕΠ δεν υπάρχει κατάλληλο ενδιαίτημα για φώλιασμα για τα περισσότερα είδη που καταγράφηκαν)

η αποσπασματική εκτίμηση των επιπτώσεων επί μέρους ΑΣΠΗΕ, χωρίς να λαμβάνεται υπ' όψη το σύνολο των ΑΣΠΗΕ στην ευρύτερη περιοχή δεν επιτρέπει την ασφαλή εξαγωγή συμπερασμάτων

θεωρούμε ότι **δε μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο ύπαρξης σημαντικών επιπτώσεων, ούτε και υπάρχει σε μεγάλο βαθμό η βεβαιότητα ότι η το εν λόγω έργο δεν θα επηρεάσει την περιοχή σε σχέση με την ακεραιότητά της**. Αντιθέτως, εκτιμάται ότι η εγκατάσταση του υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ, αναμένεται να πλήξει σημαντικά την ακεραιότητα (integrity) του τόπου, καθώς εκτιμάται ότι το έργο θα επηρεάσει σημαντικά τα ενδιαίτηματα των ειδών (εκτόπιση) και τους πληθυσμούς τους (θνησιμότητα λόγω πρόσκρουσης).

Με βάση τα παραπάνω, εισηγούμε να γνωμοδοτήσουμε αρνητικά επί της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.) για την κατασκευή και λειτουργία των έργων: «Αιολικός σταθμός παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, ισχύος 9MW, στη θέση «ΜΥΤΙΚΑΣ» και συνοδά έργα αυτού εντός του Δήμου Αλεξανδρούπολης, Π.Ε. Έβρου».

Βιβλιογραφία

- Αδαμακόπουλος, Τ., Γκατζογιάννης, Σ., Ποϊραζίδης, Κ., 1995. Μελέτη για την αξιολόγηση, ενίσχυση της θεσμικής κατοχύρωσης και διαχείριση της προστατευόμενης περιοχής δάσους Δαδιάς.
- Δημαλέξης, Τ., Καστρίτης, Θ., Μανωλόπουλος, Α., Κορμπέτη, Μ., Φριτς, Γ., Saravia Mullin, V., Ξηρουχάκης, Σ. & Δ. Μπούσμπουρας. 2010. Προσδιορισμός και χαρτογράφηση των ορνιθολογικά ευαίσθητων στα αιολικά πάρκα περιοχών της Ελλάδας. Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, Αθήνα, 126 σελ
- Λεγάκης, Α., Μαραγκού, Π., 2009. Το κόκκινο βιβλίο των απειλούμενων ζώων της Ελλάδας. Ελληνική Ζωολογική Εταιρεία, Αθήνα.
- Ζακκάκ, Σ., Μπαμπάκας, Π., Χαλιβελέντζιος, Α., Τζιαμπάζης, Ι., 2017. Ετήσια έκθεση επιστημονικής παρακολούθησης για τα είδη και τους οικοτόπους κοινοτικού ενδιαφέροντος - Περίοδος 2017 (αδημοσίευτη αναφορά). Δαδιά Έβρου.
- Band, W.M., Madders, M., Whitfield, D.P., 2007. Developing field and analytical methods to assess avian collision risk at wind farms, in: De Lucas, M., Janss, G., Ferrer, M. (Eds.), Birds and Wind Farms: Risk Assessment and Mitigation. Quercus Editions, Madrid, pp. 259–275.
- Bright, J., Langston, R. & S. Anthony. 2009. Mapped and written guidance in relation to birds and onshore wind energy development in England. RSPB Research report no 35
- Brown, M.J., Linton, E. & E. Rees. 1992. Causes of mortality among wild swans in Britain. Wildfowl 43: 70-79.
- Carrete, M., Sanchez-Zapata, J., Benitez, J., Lobon, M., Montoya, F. & J. Donazar. 2011. Mortality at wind farms is positively related to large-scale distribution and aggregation in griffon vultures. Biological Conservation 145: 102-108
- Doutau, B., Kafkaletou-Diez, A., Carcamo, B., Vasilakis, D. and Kret, E. 2011. Impact assessment of wind farms on birds of prey in Thrace. Annual Report August 2009 – August 2010. Technical Report. Pp. 43. WWG Greece, Athens
- European Commission. 2011. Wind energy developments and Natura 2000 – guidance document
- Fielding, A. & P. Haworth. 2010. Golden eagles and wind farms. A report created under an SNH Call-of-Contract Arrangement.

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

- Hötter, H., Thomsen, K. & H. Jeromin. 2006. Impacts on biodiversity of exploitation of renewable energy sources: the example of birds and bats - facts, gaps in knowledge, demands for further research, and ornithological guidelines for the development of renewable energy exploitation. Michael-Otto-Institut im NABU, Bergenhusen.
- Martin, G., Portugal, S. & C. Murn. 2012. Visual fields, foraging and collision vulnerability in Gyps vultures. *Ibis* 154: 626-631
- Papadopoulos, N., Melissinos, P., Katsafados, I., Nikolaidis, G., 2019. Calculating a geoid model for Greece using gravity and GPS observations Calculating a geoid model for Greece using gravity and GPS observations, in: 4th Joint International Symposium on Deformation Monitoring (JISDM), 15-17 May 2019. Athens, Greece. doi:10.13140/RG.2.2.22623.71841/1
- Pearce-Higgins, J., Stephen, L., Langston, R., Bainbridge, I. & R. Bullman. 2009. The distribution of breeding birds around upland wind farms. *Journal of Applied Ecology* 46: 1323-1331
- Ruiz, C., Schindler, S. & K. Poirazidis. 2005. Impact of wind farms on birds in Thrace, Greece. Technical Report, 2005. WWF Greece, Athens. 43 pp
- Ruiz, C., Pomarede, L., 2012. Raptor Monitoring in the National Park of Dadia-Lefkimi- Soufli Forest. Technical Report 2012. Athens.
- Rydell, J., Engstrom, H., Hedenstrom, A., Larsen, J., Pettersson, J. & M. Green. 2012. The effect of wind power on birds and bats – A synthesis. Report 6511, Swedish Environmental Protection Agency
- Stevens, T., Hale, A., Karsten, K. & V. Bennett. 2013. An analysis of displacement from wind turbines in a wintering grassland bird community. *Biodiversity and Conservation* 22: 1755-1767
- Tome, R., Canario, F., Leitao, A., Pires, N., Teixeira, I., Cardoso, P. & M. Repas. 2011. Radar detection and turbine stoppage: reducing soaring bird mortality at wind farms. In: May, R. & K. Bevanger. (eds.). Proceedings, Conference on wind energy and wildlife impacts, 2-5 May 2011, Trondheim, Norway
- Tome, R., Leitao, A., Canario, F., Pires, N., Rosario, I. & P. Cardoso. 2012. Barrier effects and collision risk: does every soaring bird species react similarly to a wind farm? In: Edited. I Congreso Iberico sobre Energia eolica y Conservacion de la fauna. Congress Proceedings. Jerez 12-14 January 2012
- Vasilakis, D.P., Whitfield, D.P., Schindler, S., Poirazidis, K.S., Kati, V., 2016. Reconciling endangered species conservation with wind farm development: Cinereous vultures (*Aegypius monachus*) in south-eastern Europe. *Biol. Conserv.* 196, 10–17
- Vasilakis, D.P., Whitfield, D.P., Kati, V., 2017. A balanced solution to the cumulative threat of industrialized wind farm development on cinereous vultures (*Aegypius monachus*) in south-eastern Europe. *PLoS One* 12, e0172685. doi:10.1371/journal.pone.0172685
- WWF Ελλάς. 2013. Αιολικά πάρκα στη Θράκη: Αναθεωρημένη πρόταση ορθής χωροθέτησης του WWF Ελλάς. Δαδιά – Αθήνα: Ιούλιος 2013.

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου
Παραρτήματα

Παράρτημα Ι: Αριθμός καταγραφών πουλιών στην περιοχή χωροθέτησης του ΑΣΠΗΕ «Μύτικας» ανά είδος πουλιού και ανά δορυφορικό πομπό την περίοδο Οκτώβριος 2016-Μάρτιος 2020

ΕΙΔΟΣ	ΚΩΔΙΚΟΣ ΠΟΥΛΙΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΗΜΕΡΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΠΟΜΠΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΗΜΕΡΩΝ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΕΝΤΟΣ ΠΕΠ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΗΜΕΡΩΝ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΣΤΗ ΖΩΝΗ 250Μ ΑΠΟ ΤΙΣ Α/Γ (ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΟΜΠΟΥΣ ΥΨΗΛΗΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑΣ)
ΜΑΥΡΟΥΓΙΑΣ	60 Bulg19	873	60	
	65 Bulg16	873	67	
	90 Bulg07	87	1	
	91 Bulg11	229	3	
	A1 Bulg13	1056	9	
	A2 Bulg03	1076	12	
	A4 Bulg01	186	4	
	A5 161649	887	10	
	A7 161646	497	19	
	C5 161645	1230	30	
	C9 161652	1209	14	
	E0 Bulg15	622	6	
	E4 Bulg12	318	10	
	E5 Bulg17	893	22	
	E6 Bulg18	891	25	
	H0 Bulg22	303	7	
	H2 Bulg09	379	9	
	H4 Bulg02	562	12	
	H5 Bulg08	260	11	
	K7 Bulg20	502	14	
	WTA9	1261	71	4
	WTC4	1252	88	12
	WTC7	962	58	6
	WT10	1212	373	38
	WT83	1273	86	4
	WTA8	1048	45	2
	WTH3	15	2	1
WTH9	831	68	7	
WTK0	597	45	4	
WTM5	55	3	1	
WTM6	127	4	1	
ΟΡΝΙΟ	3K Bulg05	1334	1	
	3P 5629	692	6	

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

3V 5635	1042	8	
4V 5638	986	2	
6G 161648	288	3	
6M 5630	650	7	
6T 161647	604	2	
6V Bulg22	58	1	
6W 5641	650	11	2
6X Bulg07	650	2	
8C Bulg08	73	2	
8F 5640	203	2	
9V1 5634	1041	2	

Παράρτημα ΙΙ: Ελάχιστος αριθμός διελεύσεων μαρκαρισμένων ατόμων Μαυρόγυπα ανά τετράμηνο σε ακτίνα 2χλμ από την προτεινόμενη θέση χωροθέτησης του ΑΣΠΗΕ «Μύτικας» την περίοδο Οκτώβριος 2016-Μάρτιος 2020

Κωδικός πομπού	Μήνας		Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου											
	2016/4	2017/1	2017/2	2017/3	2017/4	2018/1	2018/2	2018/3	2018/4	2019/1	2019/2	2019/3	2019/4	2020/1
60 Bulg19				8	6	8	6	6	8	12	3	3		
65 Bulg16				7	4	8	8	5	4	8	8	12	3	
90 Bulg07					1									
91 Bulg11	1	1	1											
A1 Bulg13	3			2	1		1	1		1				
A2 Bulg03			1		1		4	5		1				
A4 Bulg01	1	1	2											
A5 161649	1	1	5	1		1		1						
A7 161646	8	5	1	1	4									
C5 161645	1	2	3	2	5	1	1	6	2		4		2	1
C9 161652			3	2	3		2			1		2	1	
E0 Bulg15							1	2		1	2			
E4 Bulg12							6	4						
E5 Bulg17				1	1	1	5	1	5	3	1	2	2	
E6 Bulg18							9	4		4	7		1	
H0 Bulg22										5	2			
H2 Bulg09							3	6						
H4 Bulg02						2	4		1	4	1			
H5 Bulg08						1	10							
K7 Bulg20										5	4	2	1	2
WT10-4799	1	14	49	41	10	5	44	62	25	15	47	37	16	7
WT83-4798			6	4	11	2	12	11	8	5	11	8	5	3

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου

WTA8-4792		16	9	2		11	5		1	1				
WTA9-4793	1	6	24	6	5		8	8	2		6	3	1	1
WTC4-4797	2	4	20	5	6	1	7	8	2	15	11	3	4	
WTC7-4794	5	10	24	7	5		5	1	1					
WTH3-4795					2									
WTH9-4796						1	21	14	1	9	18	3	1	
WTK0-4795							7	11		5	11	11		
WTM5-4794													2	1
WTM6-4792													1	3
Σύνολο	30	61	192	90	96	41	228	196	69	124	177	102	76	28